

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENEK

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Priprave za napad na Anglijo

Proti vsej zahodni obali se pomikajo glavne nemške sile V Londonu pričakujejo združenega napada letalstva in podmornic na angleško brodovje

London, 2. avgusta. b. Transcontinental: Potujejo, da se v zasadenem ozemlju Francije vodijo velike priprave za napad na Anglijo. V zadnjih 48 urah so bile glavne sile nemških čet v Franciji že poslale v razne luke od španske meje do Dunquerque, kjer se zbirajo, tako da bi se lahko v roku od pol ure izvedlo njihovo vkrcanje. Prav tako potujejo, da je znatno število lahkih obrambnih baterij pripravljenih za prevoz v raznih francoskih lukah. Vsi znaki govorijo za to, da bo vrhovno nemško poveljstvo v najkrajšem času, morda še pred 4. avgustom izdalo povelje na napad.

Tukaj tudi izjavljajo, da je treba čakati z bližnjem napadu sovražnik podmornic, ki v zadnjih mesecih niso bile posebno na delu. V južnem

Atlantiku pa se je pojavila nemška podmornica, za katero je znano, da je že potopila dve angleški ladji. Včeraj popoldne je tudi angleška ladja »The-seus« sporočila po radnu, da jo je napadla neka neznana podmornica. Mornariški strokovnjaki trdijo, da ima Italija večje število podmornic, ki bi bile sposobne za daljšo plovbo na oceanih. Ker je bila zadnje dni napovedana odgoditev nemške ofenzive proti Angliji, mislijo, da je Nemčija to storila zaradi tega, da s pomočjo letal in podmornic izvede hujši napad na Angleško brodovje, da bi razbil blokado. V angleškem tisku govorijo o preobrtu vojne politike osiščnih sil v zadnjih dveh dneh, pri čemur se poudarja, da invazija s kopnega ni več nujni del nemške strategije.

Angleški general Robinson si je prizadeval, da bi utemeljil ta strateški položaj, in je ugotovil, da se ne da držati Gibraltar, ne Malta, ne Aleksandrija, kaj šele Haifa, še posebno pa ne Ciper. Njegov predlog sestoji v tem, da se sredozemsko brodovje preseli v Singapur, da bi zavarovalo vsaj Avstralijo pred Japonsko in rešilo ostanek bojnih ladij. Toda zdi se, nadaljuje pisec, da admiraliteta še ni tega spoznala, čeprav bi težki položaj obeh sredozemskih brodovij zahteval takšen izhod.

Zato je treba misliti, da je angleško brodovje onesposobljeno v svojih najmočnejših bojnih vrednostih. Od prvotnih 15 bojnih ladij sta dve nedvomno potopljene, tretja se je pa po nedavnih poročilih iz Amerike tudi potopila; nevarno poškodovana sta »Hood« in »Resolution«. V drugih letalskih in pomorskih bojih, posebno na Norveškem, se je pa nevarno poškodovalo najmanj osem ladij. Podobna je stvar z matičnimi ladjami za letala, s križarkami in rušilci. To, kar je še ostalo, se varuje za obrambo, ne pride pa v poštev za napad. Kljub temu stoji to brodovje še zmerom med Evropo in njenim svobodnim pomorskim prometom, vsekako pa ne za dolgo. Iz Kanade in Avstralije ni mogoče obvladovati Atlantika.

Angleži bombardirali Heidelberg in Hannover

Berlin, 2. avgusta. AA. DNB: Davi so angleški letalci bombardirali mesto Heidelberg. Več bomb je priletelo na obljudeno mesto. Ranjen je neki civilist. Heidelberg slovi po svojih naravnih lepota in zgodovinskih stavbah, izvirajočih še iz srednjega veka daleč zunaj meja Nemčije. Mesto so radi obiskovali mnogi tujci, posebno Američani. Kaj je britansko letalstvo hotelo doseči z obstreljevanjem tega mirnega mesta, ni znano, ugotavljajo z nemške strani.

Ves berlinski tisk se zgraža nad bombardiranjem Hannovera po angleških letalih. Listi pravijo da misli Anglija, da bo mogla popraviti svojo usodo če bo ubijala nemške žene in otroke. Dalje poudarjajo da bombardira nemško letalstvo na angleškem izključno samo bojne ladje, tovarne za oboroževanje in prometne zveze. »Völkischer Beobachter« pravi, da ti podli napadi niso samo znak onemoglosti, ampak da dokazujejo tudi paničen strah pred kaznjivo, ki čaka vse tiste, ki so krivi smrti nemških mož, žensk in otrok s svojimi nočnimi napadi na nemška mesta in vasi. »Lokalanzeiger« meni da naj bi bilo ravnanje angleških letalcev nekakšno maščevanje v naprej. Toda Angliji naj vedo, da bodo morali zato maščevanje plačati velikanske obresti.

Angleška poročila

Vojna poročila

London, 2. avgusta AA. Reuter: Letalsko ministrstvo razglasa: Včeraj so britanski bombniki napadli vojaške cilje v Nemčiji in ladjeve ob nemško-nizozemskih obalah. Pri tem napadu so naši bombniki zbili dve sovražnikovi bojni letali. En naš bombnik se ni vrnil. Preteklo noč so naši bombniki napadli petrolejske rafinerije v Münstru in Hemisburgu pri Hannoveru in pri Emeriku v bližini nemško-nizozemske meje. Druga letala so pa obsula z bombami skladišča v Osnabrücku, ladjeve na Zuidskem jezeru in letališča na Nizozemskem in v Nemčiji. Dve naši letali sta izgubljeni. Neko vodno letalo tipa Sunderland, ki pripada avstralskemu letalstvu, je trikrat zavrnilo napade na konvoj. Neko letalo, ki je bilo na ogledih nad Norveško, se ni vrnilo.

London, 2. avgusta. AA. Reuter. Ministrstvo za varnost države je dav razglasilo: Ponoči so sovražnikova letala metala bombe na razne kraje vzhodne Škotske. Zrtev je bilo malo in tudi škoda je neznatna. Sovražnikova letala so metala tudi propagandne letake z deli nedavnega Hitlerjevega govora v nemškem državnem zboru. To je bilo prvič da so sovražnikova letala

vseh osem sovražnih letal, in sicer so tri zbila lovska letala, pet pa protiletalsko topništvo. Lastnih izgub pri tej priliki nismo imeli.

Ob priliki poskusa napada na Nizozemsko sta bili zbiti še dve drugi letali tipa »Bristol-Blenheim« med letalsko borbo.

Preteklo noč so angleška letala napadla kraje zahodne Nemčije. Njihove bombe niso zadele nobenih vojaških objektov, vendar pa so povzročile precejšnjo gnotno škodo. Porušenih je bilo več hiš v okolici Kölna. Ubityh in ranjenih je bilo več civilistov. Sovražnik je včeraj izgubil 10 letal. Eno naše letalo je izginilo.

Nemški admiral Gadow o »onesposobljenem angleškem brodovju«

Berlin, 2. avg. AA. DNB. Znani nemški pomorski strokovnjak kontraadmiral Gadow, je včeraj objavil v listu »Deutsche Allgemeine Zeitung« uvodnik pod naslovom »Onesposobljeno angleško brodovje«. Clankar pravi, da je bilo konec meseca julija angleško brodovje v takšnem položaju, kakršnega je več strokovnjakov-pesimistov že vnaprej napovedalo, o katerem je pa večina vodilnih mož in večina članov vlade mislila, da je nemogoče. Kontraadmiral Gadow pravi dalje: Doselej je angleška pomorska politika imela tri glavne vodilne ideje:

1. Zmerom mora biti angleško brodovje močnejše kakor dva najmočnejša možna nasprotnika skupaj. Tega je bilo konec že v začetku tega stoletja, zato so pa to popravljali s spretno politiko zvez in z neomejeno poslušnostjo nasproti Ameriki. Toda s čim je treba meriti moč? Navada je, da se moč meri na podlagi bojnih ladij, križark in rušilcev, toda podmornica je te račune prekrizala.

2. Drugo načelo stremi za to, da mora biti angleško brodovje zmerom močnejše pri zahodnih dohodih do Rokavskega preliva kakor napadalec. Tu je položaj isti. Kaj more ukreniti močno bojno brodovje, ko podmornice napadajo konvoje že od južnega rtiča Afrike in si tam izbirajo svoje žrtve, ko hitri bojni čolni razpršujejo konvoje v Rokavu in prodirajo globoko v zalive južne obale, in ko letala ne napadajo samo teh konvojev, ampak rušijo tudi pristanišča, v katerih naj bi pristali?

3. Tretje načelo, pravi pisec članka, se glasi: Angleška mornarica mora biti v Sredozemskem morju zmerom tako močna, da ji je zagotovljena pomorska premoč. To je veljalo v preteklosti. Danes je Malta neuporabna. Oba vogala varnostnih točk Gibraltar in Aleksandrija sta vsak dan bombardirana in ne moreta zavarovati ladij, ki so v popravilu, in tudi ne popraviti jih. Tu ni uspela pomorska, ampak letalska sila.

Japonska bo zasedla francosko Indokino in nizozemsko Indijo

Tokio, 2. avgusta. AA. Reuter: Predstavnik zunanjega ministrstva je izjavil, da obsega vzhodno območje Azije, o katerem je govoril zunanji minister Matsuoka, tudi okrožje »južnih morij«, francosko Indokino in vzhodno nizozemsko Indijo.

Na vprašanje, ali smatra, da spadajo tudi Filipini v to področje, je prestavnik ministrstva odgovoril: Težko in košljivo je nateštati države, ki spadajo v to območje. To bomo storili ob drugi priliki.

Newyork, 2. avg. AA. Stefani. Po poročilih iz Tokia se nahaja japonska država na poti k preobrazbi v duhu totalitarnih načel. Trdijo, da bo Japonska vodila zunanjo politiko, ki ji bo cilj razširjenje japonske nadvlade na južni del Tihega oceana. Med drugim poudarjajo nedavno izjavo japonskega zunanjega ministra Matsuoke in v njej stavek o Veliki Aziji, pod katero sta vključeni tudi Indokina in Vzhodna Indija.

metala propagandne letake nad Veliko Britanijo. Letaki so imeli naslov »Poslednji Hitlerjev apel na zdravi razum.«

London, 2. avgusta t. Reuter. Admraliteta objavljaja naslednje uradno sporočilo:

Včeraj popoldne so nemške letalske sile napadle neko našo odpravo trgovskih ladij na Severnem morju. Bombe niso napravile nobene škode ne trgovskim ladjam, ne vojnim ladjam, ki so odpravo (konvoj) spremljale.

Na severnem morju je bila trgovska ladja »Highlander« dvakrat napadena od nemških bombnikov, ki so metali bombe in ladjo obstreljevali s strojnico. En bombnik je bil sestreljen, eden pa poškodovan. »Highlander« se je davi vrnil v pristanišče.

Letalsko ministrstvo uradno poroča: Nemška letala so bombardirala Weston. Škode niso napravila. Eno nemško letalo je bilo sestreljeno.

Italijani zbirajo čete v Libiji

London, 2. avgusta t. Reuter. Reuterjev vojaški poročevalec poroča, da so opazili močna zbiranja italijanskih čet v Libiji. Angleška letala zbiranje čet ovirajo. Italijanske čete se nahajajo blizu mesta Sollum, ki so ga angleške čete izpraznile, toda utrjene predpostojanke še vedno držijo. Anglije se borijo proti nasprotniku, ki je v veliki premoči.

Novo kanadske čete prihajajo

London, 2. avgusta t. Reuter. V spodnjem domu je minister za obrambo Ralston javil, da je pravkar prispel v Anglijo del nove kanadske divizije. Med potjo ni bila nikjer ovirana od nasprotnih oboroženih sil.

Amerika dala Angliji 60 rušilcev

Washington, 2. avgusta t. United Press. Na merodajnem mestu potrjujejo novico, da je ameriška vlada dovolila mornariškemu ministru, da odstopi angleški vladi 60 rušilcev, ki so zastareli in jih ameriška admiraliteta ne mara modernizirati. Ameriški listi, ki so to novico tudi prinesli pristavljajo, da je vojni minister Stimpson dejal, da je boljše, ako Zedinjene države že sedaj dajo Angliji te rušilce, kakor pa čakati, da bodo tudi one čez nekaj let napadene.

Irška ladja napadena

Dublin, 2. avgusta. t. Telepress: Irška vlada je naročila odpravniku poslov v Berlinu, da vloži protest proti temu, da je bila irska ladja »Kerry« bombardirana, ko je plula v pristanišče Cork in je bila poškodovana.

General Gaulle obsojen na smrt

Vichy, 2. avgusta t. Havas. Uporni general de Gaulle, ki v Angliji zbira francoske oborožene sile, da nadaljuje borbo proti Nemčiji, je bil na obtožbo francoske vlade od vojnega sodišča obsojen na smrt, češ da je upornik. Njegovo premoženje je bilo zaplenjeno.

London, 2. avg. t. Reuter. General de Gaulle, ki je bil od francoskega sodišča obsojen na smrt, je izjavil časnikiarjem, da smatra obsodbo za neveljavno. Sicer pa da bo s svojimi sodniki že obradunal po končni zmagi.

Vojna v Vzhodni Afriki

Iz »Journal de Geneve« posnemamo naslednjo strokovno oceno vojaških dogodkov v Vzhodni Afriki, kjer so v boju italijanske in angleške sile.

Vojna se je v Evropi trenutno zaustavila. Toda v Vzhodni Afriki se nadaljuje. Res, ne gre za sovražnosti na obsežnih frontah, ampak za krajovno omejene spopade. Italijani so povsod v napadu. To je treba razlagati delno z dejstvom, da Italija svojih vojaških operacij v Abesiniji še ni končala, ko je izbruhnila vojna. Na drugi strani pa si sile, ki si stoje nasproti, po številu niso enakovredne. Angleška vojaška zasedba v Vzhodni Afriki je bila površna. Sedaj pa se tudi Angliji trudijo, da bi pripeljali v te kraje oboroženo silo iz svojih dominonov.

Vojna v Vzhodni Afriki je stvarno vojna na mejah Abesinije. Operacije se tamkaj razvijajo na treh glavnih odsekih:

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zemunska vremenska napoved: Delno ali pa pretežno oblačno bo v vsej kraljevini. Bolj vedro bo v Primorju in v južnih krajih. Tu in tam bo dež. Toplota se ne bo bistveno spreminila.

Politični zapiski

Lože bi bilo treba razpustiti

Kakor znano, je vlada odredila, da se mora društveni zakon izvajati tudi napram zborovanjem in shodom frimasonskih lož, ki imajo načeloma tajne sestanke. Zaradi tega je »Velika loža Jugoslavije« sklenila, da preneha s slehernim delovanjem in likvidira sama sebe enako kakor tudi vse ostale lože na ozemlju naše države.

O tej stvari piše »Hrvatska straža« daljši komentar, v katerem pravi, da je masonstvo v naši državi tako močno, da je moglo preprečiti razpust lož z vsemi posledicami, ki so zvezane s tako odredbo. One zdaj samo prekinjajo svoje delovanje, to se pravi, da se hočejo ogniti kaznim, ki bi morale nastopiti, če bi se ta družba razpustila, hkrati pa bi se njeni člani pozvali na odgovornost zaradi svojega tajnega delovanja. Sicer pa: kdo bo tudi posledje mogel kontrolirati njihovega tajnega delovanja, ker njihov sklep, da svoje delovanje likvidirajo, je gola krinka in ni dvoma, da bodo delovali tudi za naprej, le nekoliko bolj previdno, kakor do sedaj. Njihovi listi pa so naravnost prešli v protiofenzivo, kar se med drugim tudi vidi iz pisanja listov JNS, ki so se vsi goreče zavzeli za frimasonsko bratovščino. Na Hrvatskem lomijo kopije za frimasonsko predvsem »Novosti«. (V Sloveniji zagovarjata frimasoni »Jutro« in prijatelj Sovjetske Rusije, »Slovenski narod«.) Frimasoni hujskajo sedaj HSS proti organiziranim hrvatskim katolicanom, češ, da so ti protidržavno orientirani. Frimasoni bi torej radi hoteli, da bi se vnela na Hrvatskem takozvana kulturna borba proti katolicanstvu. Seveda so to jalova prizadevanja, ker hrvatski narod ne bo nasedel frimasonstvu, da bi oreganjalo nacionalno hrvatsko duhovščino.

Naši izseljenci iz Belgije

Iz Belgije se je rešilo precejšnje število slovenskih izseljencev, kakor poročajo prekmurske »Novine«. List priobčuje pismo, ki ga je poslal iz Bruslja nek fant po končanih borbah v Belgiji in Franciji, v katerem pravi, da je pribežal v Francijo iz Belgije. »Nekaj pota sem prehodil peš — pravi — potem sem se pa peljal s prijaznimi vojniki nemške armade, ki so me vzeli na tovorni avto in me odpeljali v Bruselj, kamor je bilo pribežalo veliko Jugoslovancev, doma iz Slovenske Krajine, najbrž iz beltinske, črensovske, turniške in poljanjske fare, nekaj pa z Goriškega in Štajerskega.« Fant piše, da so bili v Belgiji v stalni smrtni nevarnosti, ker so brezvestni delodajalci pošiljali Slovence na delo tam, kjer je bila največja nevarnost. »Dobri ljudje so nas opozarjali na to. Nekateri so bili ranjeni, če pa je bilo kaj mrtvih, še ne vemo.« Prav, da v Belgiji in Franciji zelo žalostno izgleda in konča svoje pismo z besedami: »Bog varuj naš narod take nesreče!«

Vprašanje podržavljenja Narodne banke

Glasiilo hrvatske vladne stranke, »Hrvatski dnevnik«, v svojem uvodniku od 1. t. m. razpravlja o nameri podržavljenja Narodne banke. »Dnevnik« pravi, da je podržavljenje banke tako pravična in nujna stvar, da je vsak odpor proti temu neupravičen. Vemo, da se delnice Narodne banke nahajajo v rokah 24 bogatašev. Ze tako nakopičenje delnic v rokah maloštevilnega kroga je samo na sebi nezdrav pojav. Finančna politika Narodne banke ni samo stvar njenih delničarjev, ampak važna zadeva vseh državljanov, ker so note Narodne banke prisilno plačilno sredstvo. Kako je mogoče utemeljiti, da nekaj ljudi samo zato, ker so bogati in ker so v času, ko so se delnice izdajale in mogle dobiti po visokih zvezah, imeli visoke zveze, odločajo o kreditni politiki v državi in lahko delajo ovire državni finančni in gospodarski politiki? Vprašanje inflacije in deflacije je stvar državne finančne politike, a to politiko more in mora voditi sama vlada kot izvršilni organ naroda, nikakor pa ne mala skupina bogatašev.

Nekateri se boje, da bi moglo podržavljenje Narodne banke priti do inflacije. Toda država v tem vprašanju stoji pred istimi težavami, pred katerimi stoji upravni odbor Narodne banke. Naša valutna politika mora biti v bistveni zvezi s prizadevanjem za našo gospodarsko obnovo, skrb za to pa nikakor ne pripada delničarjem, ampak državi vladi. Vemo, da vlada pripravlja obsežen načrt gospodarske obnove države in čisto naravno je, da bo morala njena finančna politika biti v skladu z zakoni, ki se pripravljajo. In kakor bodo ti zakoni morali služiti predvsem hrvatskemu in srbskemu kmetu, tako mu mora služiti tudi Narodna banka. Dosti je že besedičenja o tem, koliko je srbski kmet prinesel žrtev v minulih vojskah za domovino; sedaj je treba tudi nekaj za tega kmeta storiti. Če bi se bogataši bili že prej spomnili na to svojo dolžnost, bi sploh ne bila nastala taka vprašanja, kakor je vprašanje podržavljenja Narodne banke. Nič se ni preveč obogatili zaradi prevelike skrbi za narod in zato je razumljivo, da narod nima zaupanja v bogataše. Delničarji Narodne banke morajo to razumeti in morajo biti presrečni, da se jim, če se Narodna banka podržavi, ne bodo njihove delnice enostavno odvzele. Njihov odpor je zato popolnoma neupravičen. V vprašanju podržavljenja Narodne banke je srbsko, hrvatsko in slovensko ljudstvo popolnoma enega mnenja, in to naj upoštevajo tudi tisti, ki se temu vprašanju postavljajo na stran interesov gg. delničarjev Narodne banke.

Uredba o muzejih na Hrvatskem

Glasiilo Hrvatske banovine, »Narodne novine«, objavlja uredbo o muzejih in galerijah, ker je stari zakon iz leta 1918 bil pomanjkljiv, kar se tiče Hrvatske, dočim so v Dalmaciji vladali avstrijski predpisi, ki so se bistveno razlikovali od onih na bivšem področju Madžarske. V Bosni so veljale uredbe bivše bosanske-hercegovinske vlade. Vseh 20 let v novi državi brezštevilne ankete in konference niso bile zmogne, da bi to vprašanje uredile. Kar se tiče umetniških galerij pa v bivši državi ni obstajala druga razen Strossmayerjeve, ki pa je privatna ustanova s svojim posebnim statutom. Sedajni ban je sedaj uvedel enotno upravo muzejev, kakor tudi raznih umetniških galerij, od katerih je Moderna galerija bila privatna lastnina. Ker so vse te ustanove sedaj padle na breme proračuna Hrvatske banovine, je seveda logično, da dobe tudi administracijo, kakor jo želi banovina. Načela te uredbe so podobna onim, ki veljajo za znanstvene zavode sploh. Tudi položaj osebja se izenači s položajem banovinskih uslužbencev in uradnikov. Privatni muzeji in zbirke spadajo pod nadzorstvo javnih oblasti tako, da so sedaj dragocene umetniške vrednote hrvatske narodne kulture zavarovane pred nestrokovnimi rokami in neveznim poslovanjem.

Gospoda, ki brani frimasono

Sarajevski »Jugoslavenski list« poroča v svoji številki od 1. t. m., da se nahajajo na Bledu tudi opozicionarci, med njimi dr. Kumandri, Banjanin, Peter Zivković in drugi stebri JNS. Pogosto se se-stajajo in konferirajo v zvezi z gospodarskimi načerti sedanje vlade, predvsem pa jih skrbi namera, da bi se preprečevalo delovanje vseh tajnih društev. Tako poroča »Jugoslavenski list«.

Tukaj imamo sedaj dokaz, da je glavni branilec pod tujim vplivom stoječih masonskih lož, ki se ne vrtikajo samo v našo notranjo državno politiko, ampak tudi v zunanjo politiko. JNS, čije voditelji v sedanjih težavnih časih menda nima jo nobene druge skrbi kakor to, da ne bi prišlo do razpusta »Velikega Orienta«, »Velike lože Jugoslavije« in drugih podobnih lož, o katerih pravijo, da dobivajo iz inozemstva navodila, kako naj vplivajo na kulturno politiko naše države in na našo politiko napram inozemskim državam, kolikor se to tiče naših državnih in narodnih interesov. Radovedni smo, kaj porečeta na to »Jutro« in »Slo-

venski narod« ki sta te dni skušala smešiti namero naše vlade, da pomede z inozemskimi tajnimi društvi, češ, da frimasoni sploh niso nobeni nevarni ljudje, da predstavljajo samo nedolžno družbo, ki se na svojih sestankih le zabava v istem stilu kakor na primer bivša »Schlaraffiac« v ljubljanski nemški Kazini in da se sploh ni vredno pečati s tako malenkostnimi zadevami. Kakor vidimo namreč, je nevarnost, da se ne bi frimasonске lože razpustile, privabila na Bled ves glavni generalni štab JNS. Torej mora frimasonska bratovščina biti za to stranko zelo važna zadeva. Razumljivo je tudi, zakaj gospodje na Bledu konferirajo o načrtu gospodarske preuredbe naše države, ker istočasno vse frimasonstvu udinjano časopisje v Jugoslaviji vodi veliko borbo zoper izpremembo sedanjega triletnega liberalnega gospodarskega sveta, čigar steber je frimasonstvo. Menda se bodo sedaj vsem ljudem odprle oči, katera tajna sila navdihuje ozirom: je navdihovala politiko JNS.

Druga doba v boju proti masonom

Nov članek belgrajskega »Vremena«

Belgrad, 2. avgusta. m. V zvezi z razpustom protosozidarskih lož kraljevine Jugoslavije bo jutrišnja številka »Vremena« prinesla uvodnik g. Gregočica, v katerem se bavi s tem vprašanjem. V uvodniku pravi:

»Prva etapa je zaključena. Pod pritiskom dogodkov in pred nevarnostjo, da bi oblasti izdale primerne ukrepe, so masonske lože sklenile se same raziti. Njihovi hrami so sedaj pustili. Likvidacija masonskih lož predstavlja v zgodovini političnega razvoja naše države važen datum. Od postanka te države pa do danes se je v njih sklepalo o najvažnejših vprašanjih našega narodnega življenja. Za zaprtimi vrati, daleč od ušes oblasti in očes, kakor pravi masonska pesem, so se sprejemali sklepi, ki so se nato izvajali. Stranke in druge politične ustanove, gospodarske organizacije in činitelji, ki ob polni dnevnih svetlobi izvršujejo svoje delo, so služili kot orodje za uresničitev sklepov, ki so jih sprejemali »bratje« na svojih sestankih.

Rekli smo: zaključena je prva etapa. Ta etapa je dejansko samo uvod za to, kar mora sedaj brezpogojno priti: po likvidaciji lož likvidacija masonov. Zapiranje lož je prizadevanje naši masoneriji težak udarec, toda njeni eksponenti držijo še vedno svoje postojanke v našem gospodarstvu, našem socialnem življenju in naši upravni hierarhiji. Naj imajo svoje

sestanke ali ne, oni bodo še nadalje delali, da se obdržijo na položajih, ki so jih dobili po zaslugi lože. Čeprav hudo prizadet s tem ukrepom, ki kaže, da se je država zavedla ter jih označila kot organizacijo nezaželenih in škodljivih, masoni še vedno niso odstranjeni iz vpliva na naše javno življenje. To se mora zgoditi v drugi etapi. V kolikor so med njimi tudi ljudje, ki so iz tega ali drugega razloga bili zapeljani, zavedeni ali zaslepljeni z omamljivimi frazami in ki so zaradi tega vstopili v lože, je od njih samih odvisno, da se sami odpovejo svojem do sedanjemu delu. Če so med njimi ljudje, ki so, čeprav masoni, še vedno po svojem čustvovanju vezani vsaj delno na ljudstvo in njegove koristi, tedaj morajo sami oditi s teh položajev, na katerih so pri nas povzročili našemu narodu vsak dan vse večjo škodo, preden bodo s teh mest odstranjeni. Ostali »bratje« pa, ki tvorijo večino naše frimasonije, bodo morali obutiti, da bo ista nezlomljiva volja, ki je kljub vsemu odločno napravila konec šepetanju in sklepanju za zaprtimi vrati, svoje začetno delo izvedla do kraja. Odločnost, ki je doslej obstojala v borbi za izkoreninjenje tega nacionalnega zla, se ne bo zaustavila pri njih, temveč bo dosledno izvedla do konca osvoboditev našega narodnega telesa od frimasonskih zajedalcev, ki so ga doslej tlačili.«

Novi učni predmeti na medicinski fakulteti v Ljubljani

Belgrad, 2. avgusta m. Današnje Službene novice objavljajo uredbo, ki jo je predpisal prosvetni minister dr. Korošec, s katero so se menjali členi 3, 4 in 7 uredbe o medicinskih fakultetah na univerzah v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani, tako da se pri katedri klinične radiologije in rentgenologije uvedejo sledeči predmeti: splošna klinična rentgenologija in rentgenska in radio terapija. Člen 4 se spremeni, da se urologija uvede kot obvezen predmet, ki se predava v sedmih in osmih semestru.

Cene goveje živine, ki gre v Italijo

Belgrad, 2. avg. AA. Minister za trgovino in industrijo je odobril povišanje cene 0,50 din pri kilogramu za vse vrste goveda, ki se izvažajo v Italijo. To povišanje velja za izvoziška dovoljenja, ki so bila izdana začenši z 29. julijem 1940. Potemtakem bo ravnateljstvo za izvozno trgovino plačevalo izvoznikom za vole I. razreda 10,25 din franko Reka, kakor tudi stroške, ki znašajo 1,50 dinarja pri kilogramu. Izvoznik bo dobil torej povprečno za vole I. vrste 8,75 din franko nakladalna postaja.

Framasonske laži

Berlin, 2. avg. m. V Berlinu je bil danes sklenjen sporazum med Nemčijo in Jugoslavijo o nadaljnjem pospešenem blagovnem prometu. Sporazum je zajel tudi trgovske odnose med Jugoslavijo in Holandsko.

Berlin, 2. avg. Tukaj se uradno zanikuje vest, ki jo je prinesel »Daily Express«, češ da so bila trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Nemčijo prekinjena. Ta lažniva novica je bila razširjena po frimasonskih krogih, ki gredo za tem, da bi zmotili mirno ozračje na Balkanu.

Nova uredba o šolah in tečajih

Belgrad, 2. avg. m. Po pooblastilu prosvetnega ministra dr. Antona Korošca je pomočnik prosvetnega ministra izdal naslednji odlok o rangi raznih šol in tečajev:

Triletna mornariška obrtna šola s končanim izpitom ustreza izobrazbi nepopolne srednje šole in daje šolsko kvalifikacijo za položaj uradnika po § 45 uradniškega zakona, dokler se osebe s to izobrazbo nahajajo v svoji stroki.

Izpit za otroško vrtinarico, položen leta 1928 na državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani s predhodno izobrazbo 4 razredov gimnazije, ima kvalifikacijo nepopolne srednje šole po § 45 točke 1 uradniškega zakona.

Po § 4 točke 2 zakona o strokovnih šolah za pomožne osebe v socialnih in zdravstvenih službah iz leta 1930 triletna šola za zaščitne sestre s končanim izpitom ustreza srednji šoli s položenim zrelostnim izpitom v pogledu kvalifikacije za uradniški položaj v socialni ali zdravstveni službi.

Položeni izpit za stavbenike visokih in nizkih zgradb daje pravico za olajšavo skrajšanega roka službovanja v stalnem kadru po § 49 točke 1 zakona o ustroju vojske in mornarice.

Prvi znanstveni tečaj nadzornikov, postavljenih iz leta 1919 s predhodno končanimi 4 razredi gimnazije ali meščanske šole ustreza izobrazbi popolne srednje šole, ki daje šolsko kvalifikacijo za položaj uradnika po § 47 točke 2 zakona o prometnem osebju.

Drugi tečaj nadzornikov postaj iz leta 1920 s predhodno končanimi 4 razredi gimnazije ali meščanske šole ustreza izobrazbi popolne srednje šole in daje šolsko kvalifikacijo za položaj uradnika po § 44 točke 2 zakona o prometnem osebju.

Položeni brzojavni, signalni, prometni in komercialni izpit in sprifevalo o sposobnosti za samostojno upravljanje prometne službe s predhodno izobrazbo 6 razredov srednje šole popolnoma ustreza izobrazbi končane popolne srednje šole s končanim izpitom in daje šolsko kvalifikacijo za uradnika v prometni službi po § 45

točke 2 uradn. zakona, vendar le, ako je oseba s to izobrazbo stopila v prometno službo zaključno do konca 1922-23 šolskega leta, to je, dokler so bili v veljavi pogoji za sprejem v šolo po pravilniku za državno prometno šolo in dokler je osebe s to kvalifikacijo ostalo v svoji stroki.

Končana dva razreda Državne trgovske akademije nimata stopnje končanih 6 razredov srednje šole v pogledu nadaljevanja šolanja, vendar imajo učenci, ki so končali dva razreda Državne trgov. akademije, popolno kvalifikacijo za vstop v isto javno službo, za katero se zahteva sprifevalo o končanem šestih razredih gimnazije.

Diplome dveletne šole za zaščitne sestre v Ljubljani za učence, ki so s predhodno izobrazbo nižjega tečajnega izpita ali končnega izpita meščanske šole stopile v to šolo v šolskem letu 1930-31, dajejo kvalifikacijo popolne srednje šole (§ 45 točke 2 uradn. zak.), samo za svojo stroko in pod pogojem, da so z uspehom po tej šoli končale dopolnilni tečaj po § 1 in 2 pravil o dopolnilnih tečajih za zaščitne sestre, ki so diplomirale leta 1932.

Novice iz banovine Hrvatske

Zagreb, 2. avg. b. Ob 40 letnici vladanja kralja in cesarja Italije Viktorija Emanuela prireja italijanska kolonija v Zagrebu v nedeljo ob 11 dopoldne svečani Te deum.

Banjaluca, 2. avg. b. V nekaterih vaseh v okraju Kotor-Varoš je divjal hud vihar, ki je popolnoma porušil tudi pravoslavno cerkev v vasi Grabovici. Vihar je napravil ogromno škodo tudi na polju in po sadonosnicah.

Split, 2. avg. b. Iz Jave je prispelo brzojavno poročilo, da je v luci Carabaya izvršil samoumor kapitan Sveto Jakiš, poveljnik ladje »Tomislav«, ki je last jugoslovanškega Lloydja. Njegova smrt je

Vojna v Vzhodni Afriki

(Nadaljevanje s 1. strani)

1. Prvi odsek meji na angleško-egiptski Sudan, torej na obrečje reke Nila.

2. Drugi odsek meji na jugu na angleško Kenijo.

3. Tretji odsek je na meji med Abesinijo in angleško Somalijo, torej ob Rdečem morju.

Sudansko bojišče

Na prvi, sudanski fronti je treba razločevati med dvema predeloma. Prvi se nahaja na severu, na meji italijanske Eritrije, kjer se na sudanskem ozemlju nahaja mesto Kassala. Tukaj se vojaška premikanja oslanjajo na šele nedavno dograjeno železnico, ki prihaja od Modrega Nila v velikem loku do Kassale in od tamkaj steče proti Rdečemu morju, ki ga doseže pri Port Sudanu. Drugo bojišče pa je bolj na jugu sudanske meje, tam, kjer prihajajo velike reke z abesinskega gorovja, kot Modri Nil, Sobat in Altbara. Ti rečni toki usmerjajo italijanske napade. Kassala leži na reki Mareb. Svoje dni je bila italijanska in je Italija vedno obžalovala, da je to mesto l. 1897 odstopila Egiptu. Italijanska železnica, ki začneja pri Massau na Rdečem morju, ne gre do Kassale, ki leži že onstran meje v Sudanu, marveč se ustavlja kakih 80 km prej. Toda dobra avtomobilska cesta se od tam steka do Kassale in Italijanom odpira vse olajšave za redno preskrbo svoje vojske na tem prostoru. Kassala je središče pokrajine, kjer delujejo bombaži in ima veliko bodočnost. Sedaj lahko izvažajo bombaž do Massaua, ako pa bi nekoga dne prišli do Port Sudanu, potem bi imeli sploh vsjo bombažno trgovino v rokah, ker bi bila Anglija, odnosno Egipt, navezana na dolgo železniško proggo do Nila in ob Nilu navzgor. Borbe, ki so se razvijale na južnem predelu sudanskega bojišča, so prinesle Italijanom uspeh, ko so zasedli

zelo iznenadila pomorske kroge. Vzrok samoumora še ni znan.

Zagreb, 2. avg. b. V Zagrebu je zavladalo veliko pomanjkanje olja, veled česar je prodajna zadruga Gospodarske slože prevzela vso organizacijo in prodajo maslinovega olja na našem tržišču, da na ta način onilni oziroma odstrani pomanjkanje.

Zagreb, 2. avg. b. 1. septembra bo odprta v Zagrebu razstava, na kateri bodo slovenski kiparji in slikarji razstavili svoja dela. Mladi slovenski likovni umetniki bodo razstavili svoja najboljša dela. To bo obenem tudi prva največja razstava slovenskih likovnih umetnikov v Zagrebu.

Split, 2. avg. b. Včeraj popoldne so na Poljani Gregorja Ninskega neznanj razbojniki nanadli pišmonoso Draganjo ter mu ukradli 15.000 din odškodnine. Pišmonosa je predčvrčnejšim jutraj prevzel 150.000 din, kateri znesek pa je do 4 popoldne že raznesel in mu je ostalo le še 15.000 din. Policija je ukretila vse potrebno, da izsledi predrzne razboj-nike.

Belgrajske novice

Belgrad, 2. avgusta m. S kraljevim ukazom so napredovali: pri finančni direkciji v Ljubljani za višja računska inspektorja 5. skup. Leopold Koman in Josip Cesar. Pri poštni direkciji za poverjenika 4. skup. 1. stopnje Miroslav Matjašič in dr. Jože Lebar.

Belgrad, 2. avgusta m. Z odlokom finančnega ministra se dosedanj naziv oddelka glavne mariborske carinarne Svečina spremeni v »Plač«. Ta odlok stopi v veljavo s 1. avgustom 1940.

Belgrad, 2. avgusta m. Z odlokom poštnega ministra je odobren s 1. avgustom redni telefonski promet z Nemčijo še na naslednjih progah: Belgrad-Ehrenhausen, Maribor-Traun Oberösterreich; Maribor-Fürnitz.

Belgrad, 2. avgusta m. Pred okrajnim sodiščem v Kragujevcu je danes odgovarjalo okrog 50 pekov, ki so se pregrešili zoper uredbo o pobijanju draginje ter so brez predhodnega oblastnega dovoljenja povišali cene kruha. Dobili so vsak po 7 dni zapora in od 350 do 900 din globe.

Belgrad, 2. avgusta m. Predsednik vlade Dra-giša Cvetković je podpisal odlok, s katerim dobi novo naselje v področju občine Srednja vas v Bohinju okraj Radovljica ime Gorliček.

Belgrad, 2. avgusta m. Na dan pravoslavne praznika sv. Elije je v Belgradu elavilo svojo slavo več stanovskih organizacij in društev. Svojo slavo je imel tudi artiljerijski polk, bataljon tankov ter letalska baza v Zemunu. Slavi vojne edince so prisostvovali zastopnik Nj. Vel. kralja, zastopniki najvišjih državnih in samoupravnih ustanov. Razen tega so bile danes slave v več trgovskih organizacijah in dobrodelnih društvih.

Belgrad, 2. avgusta m. Današnje »Službene novice« objavljajo uredbo o olajšavi preskrbe mest z gorivom.

Odlikovani nemški in italijanski časnikarji

Belgrad, 2. avg. AA. V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov ter na predlog predsednika vlade in zastopnika notranjega ministra o bili odlikovani z redom Belega orla 5. vrste Jože Hribovšek-Berge, tiskovni svetnik nemškega poslanstva, z redom sv. Save 3. vrste Walter Gruber, dopisnik DNBja, Otmär Mert, dopisnik lista »Münchener Neueste Nachrichten« in dopisnik »Deutsche Allgemeine Zeitung« Kelne. — Z redom belega orla 5. vrste je bil odlikovan Gorado Sofia, dopisnik agencije »Stefanic« in lista »Popolo d'Italia«, z redom jugoslov. krone 3. razreda Alfio Ruso, dopisnik »Stamper«, z redom sv. Save 3. reda pa Gino Tumaioli, dopisnik »Giornale d'Italia«.

Poslanik von Papan na potu skozi Belgra.

Belgrad, 2. avg. m. Danes popoldne ob 3 je na zemunsko letališče priletelo nemško vojaško »Junkerse« letalo, s katerim se vračata iz Berlina na svoji službeni mesti nemški veleposlanik Fran von Papan v Ankaru in nemški poslanik v Sofiji Richt-hofen. Na letališču so jih sprejeli in pozdravili v imenu Aeroputa šef Aeroputa g. Veljkovič, šef Luftthane g. Stumpf in predstavniki civilnih oblasti. Oba nemška diplomata sta odšla v salon na letališču ter se tamkaj pozdravila z vseni navzočimi. Dopisnik »Vremena« je pozdrvil nemškega veleposlanika von Papanu in ga prosil za izjavo, nakar mu je von Papan odgovoril: To je diplomatsko potovanje, o katerem je že dosti znanega. Sedaj se z g. Richthofenom vračava v Ankaru. Na vprašanje časnikarja, če bi hotel dati izjavo o sedanjem položaju, se je veleposlanik nasmešnil: Mislim, da je situacija jasna. V tem trenutku se je na letališče pripeljal nemški poslanik na našem dvoru g. Viktor von Heeren in se prisrčno pozdravil z obema nemškima diplomatoma.

mesto Gallabat ob abesinski meji. Nadalje so na Modrem Nilu zasedli tudi mesto Gezzan ter goro Kurmuk. Angleška uradna poročila poročajo s tega prostora, da so angleška letala napadla pri Gambelli. To bi pomenilo, da preprečijo, da ne bi italijanska vojska začela s splošnim napadom na vsej sudanski fronti, predvsem pa v smeri proti sudanski prestolnici Kartum, odkoder pelje cesta mimo Gambelle do Addis Abebe.

Južno bojišče

Na drugem bojišču, to je na meji angleške Kenije, pa se razvijajo boji prav za prav v puščavi. Tam ni nikjer nobene vode in nikjer pravih cest. Boji sledijo karavamskim cestam. Italijani so tamkaj zasedli severovzhodno konico Kenije z mestom Derkale. Zasedeno ozemlje so potem še povečali z napadom na Mojale, ki so ga tudi zavzeli. Sedaj napadajo dalje v smeri proti Buni, italijansko letalstvo pa bombardira Veir (angleško Wajir), kjer se srečujejo karavanske poti v angleški Djubi.

Vzhodno bojišče

Na somaljski ali vzhodni fronti, ki je sklanata in suha pokrajina, ki pada proti Rdečemu morju, pa opravljajo delo večinoma letala. Suhozemskih operacij tukaj ni. Italijanska letala letajo čez angleško Somalijo in bombardirajo luko Aden, ki leži na nasprotni, arabski obali, angleški bombniki pa napadajo Asab in Massauo na zahodnem bregu Rdečega morja. Do sedaj v francoski Somaliji, znani pod imenom glavnega mesta Džibuti, ni bilo sovražnosti.

Italijani so tam, kjer so napredovali, to je na sudanski in kenijski fronti, napredovali že 60 km v sovražno ozemlje. Do sudanske prestolnice Kartuma pa je pot dolga kakih 500 km. Italijani se pripravljajo — to kar so do sedaj storili se je predpriprave — da v pravem trenutku nastopijo tudi to pot, kajti pred očmi imajo cilj, da svojo Libijo čez angleški Sudan povežejo s svojo Abesinijo.

Prijateljstvo z Nemčijo - temelj sovjetske zunanje politike

V tej ugotovitvi leži glavni poudarek Molotovega govora v četrtek popoldne

Ker je bil prvi del Molotovega govora, kjer govori o odnošjih med Sovjetsko Rusijo in vesilami, objavljen samo v enem delu večrajšje »Slovenčev« izdaje in ker smo danes dobili v rdeči službeni posnetek tega govora, kot ga je oddajala sovjetska agencija TASS in ga je za Jugoslavijo dala naprej naša agencija Avala, ta del govora sovjetskega zunanje komisarja Molotova objavljamo za naše slovenske bralce.

Iz Molotovega govora izhaja tako jasno, da bolj jasno tega ni mogoče povedati, da je prijateljstvo in sodelovanje med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo neomajno, da traja dalje in da ostane temelj sovjetske zunanje politike. Prav isto je nedavno povedal tudi nemški kancler Hitler v svojem govoru v državnem zboru. Vse drugo, kar se v zvezi s sovjetsko zunanjo politiko govori in piše, je prazna utvara, je ugotovil sam Molotov. Z vidno ogorčenostjo je Molotov zavrnil posebno govorice, ki se širijo iz angleških virov, češ, da nastaja med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo nesoglasje in da so na obzoru neke nove napačnosti kar naj bi Sovjetsko Rusijo prepričalo, da si mora poiskati prijateljev v angleškem taboru. Prijateljstvo med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo je — tako sta sedaj povedala dva odgovorna državnik, Hitler in Molotov — stalna postavka v evropski politiki in na podlagi tega prijateljstva med Nemčijo in Sovjeti bo izvedena tudi preureditev Evrope, kot jo navajljata nemški in italijanski tisk. Da bi ne

mogel ostati noben dvom o zunanji politiki Sovjetske Rusije, je Molotov izrečno pritegnil v okvir držav, s katerimi Sovjetska Rusija išče prijateljstva, tudi Italijo, o kateri je dejal, da se je v polni meri pokazala možnost, da se z njo ustanovi trajno prijateljstvo.

Po nekem delu našega jugoslovanskega časopisja je bilo poudarjeno, da je Molotov s prisrčnimi besedami omenil tudi Jugoslavijo in celo rekel, »da lahko upravičeno upamo, da bo prišlo do tesnih prijateljskih vezi s to vodilno balkansko državo«. Tendence takšnega časopisnega prikazovanja je očitna. Za to spodaj objavljamo tudi službeno besedilo tistega odstavka govora sovjetskega komisarja za zunanje zadeve, ki govori o Jugoslaviji. Naša država je obnovila s Sovjetsko Rusijo diplomatske odnose. Je to del državne politike, ki ima v interesu države svoje zakone. Vendar pa je neobhodno potrebno, da se jasnost teh odnošajev ne zamagljuje z lažnjivimi prividi in da se ne ustvarjajo utvare, ki realni politiki škodujejo, ker v novo evropsko stvarnost, ki temelji — kot je Molotov sam podčrtal — na sodelovanju med Sovjetsko Rusijo in državami osišča Rim-Berlin, vnašajo nerealne, fantastične vidike.

Prav posebno je treba to podčrtati zato, ker se velik del naše javnosti iz svojih napačnih predstav o sovjetski politiki pa o ruski državni politiki sploh, dela utvare, ki elone na vseslovenskih in drugih vidikih prošlosti, zamenjajoč to svoje gledanje z realnimi dejstvi, ki so čisto druga.

Službeno besedilo Molotovega govora o odnošjih z Nemčijo, Italijo, Anglijo in Jugoslavijo

Molotov je po agenciji Tass o odnošjih z Nemčijo, Italijo, Anglijo in Jugoslavijo rekel naslednje:

Z Nemčijo

Naši odnosi z Nemčijo po preobratu, ki se je zgodil pred letom dni, se nadaljujejo v istem duhu, kar jih je določil nemško-sovjetski sporazum. Sovjetska vlada vodi politiko najstrožje nevtiralnosti do vseh možnosti zapleta, ki bi mogli nastati v odnosih med Nemčijo in drugimi državami, zlasti pa se trudi, da bi odstranila možnost spora z Nemčijo. Vsi dogodki dosedaj so še bolj utrdili pomen tega sporazuma in njegovega poznejšega razvoja. V zadnjem času je začel tuji tisk, zlasti pa angleški, v veliki meri računati z možnostjo nesoglasij med Sovjetsko zvezo in Nemčijo, trdeč, da smo mi vznemirjeni zaradi nemške moči. Vse te kombinacije, ki same sebe pobijajo, je treba odkloniti kot neumestne kar se tiče nas in kar se tiče Nemčije. Mi s svoje strani lahko potrdimo, da ostane po našem prepričanju temelj, na katerem so zgrajeni prijateljski sosedni odnosi med SSSR in Nemčijo še naprej trden in da nima značaja trenutne kombinacije, ki bi se rodila zgolj iz naključja, temveč da odgovarja tako interesom Sovjetske Rusije kakor tudi Nemčije.

Z Italijo

Nato je Molotov povedal, da so se sovjetski odnosi z Italijo v zadnjem času zboljšali. O priliki izmenjave mnenja glede zunanje politike, je nadaljeval Molotov, med predstavniki

naših dveh držav se je pokazala v polni meri možnost, da se zagotove medsebojni dobri odnosi med SSSR in Italijo. Prav tako obstoji upanje, da se bodo ojačili tudi medsebojni trgovinski odnosi med obema državama.

Z Anglijo

Kar se tiče sovjetsko-angleških odnosov ni v zadnjem času nastopila nobena sprememba. Priznati je treba, da je bilo po vseh sovražnih dejanjih Anglije proti Sovjetski Rusiji, o katerih je bilo že dosti govorjeno pred vrhovnim sovjetom, težko pričakovati ugoden razvoj sovjetsko-angleških odnosov, pa čeprav je bilo imenovanje Crippsa za angleškega veleposlanika v Moskvi očitno znak britanske želje, da poboljšajo svoje odnose s Sovjetsko Rusijo. (TASS.)

Z Jugoslavijo

O odnošjih z Jugoslavijo se je Molotov takole izrazil:

»V pogledu naših odnošajev z balkanskimi državami je najprej potrebno, da omenimo dejstvo, da so ustvarjeni diplomatski odnosi z Jugoslavijo. Ako je na eni strani res, da ni bila krivda na naši strani, če do sedaj ni bilo diplomatskih odnošajev med Sovjetsko Rusijo in Jugoslavijo, je treba na drugi strani poudariti, da je do ustanovitve teh odnošajev prišlo na predlog jugoslovanske vlade, katere predlog je Sovjetska zveza sprejela. Smemo prav tako upati, da se bodo naši gospodarski odnosi z Jugoslavijo postopno vedno bolj razvijali. (TASS.)

Odmevi na Moskvo

V Berlinu

poudarjajo potrditev prijateljstva med Sovjeti, Nemčijo in Italijo

Berlin, 2. avg. AA. DNB. Berlinski politični krogi poudarjajo, da je Molotov v svojem večrajšjem govoru jasno podal stvaren dokaz sovjetske zunanje politike, zlasti pa je pokazal odnos med Nemčijo in SSSR. Isti krogi poudarjajo, da je zelo pomembno, da je Molotov najodločnejše odklonil vse poskuse, ki naj bi skalili odnose med Nemčijo in Sovjetsko zvezo. V zvezi s tem poudarjajo, da so ne samo angleške, marveč tudi ameriške agencije širile novice, ki so govorile o nesporazumih med obema silama. Trdile so celo, da je do popolnega nesporazuma že prišlo. V vsem svetu bodo jasno razumeli, da je Molotov ostro odklonil vse take poskuse ne samo angleškega tiska, temveč tudi vse diplomatske poskuse, ki so šli za tem, da bi zasejali razdor med Nemčijo in SSSR in da bi sovjetsko zvezo potegnili v območje angleških interesov.

Berlin, 2. avg. b. Vse nemški tisk objavlja v celoti večrajšnji govor sovjetskega komisarja Molotova. Listi posebno poudarjajo one odstavke govora, v katerih poudarja dobre sovjetske odnose in nadaljnjo zboljšanje sovjetsko-italijanskih odnošajev. Listi tudi zatrjujejo, da je Molotova beseda najbolj odgovor vsem onim, ki so upali v uspeh lažnje propagande in so se trudili, da ustvarijo nesporazum in trenja med Berlinom in Moskvo. Tudi vse nemške radijske postaje so v svojih današnjih poročilih prenašale ta govor ter poudarjale, da so odnosi med Nemčijo in SSSR korektni.

Nemci hvalijo uspehe trgovskih dobav od Sovjetov

Berlin, 2. avg. AA. DNB. Po podatkih, ki so bili zbrani iz vseh nemških gospodarskih krogov, so dali nemško-sovjetski trgovinski sporazum od 19. avgusta 1939 in od 11. februarja 1940 odlične

rezultate. Pogajanja med velikimi nemškimi izvozniki in tvrdkami ter sovjetskimi državnimi ustanovami, ki vodijo uvoz in zunanjo trgovino sploh se razvijajo ugodno. Na obeh straneh store vse, da bi odstranili prejšnje motnje za čim boljši razvoj trgovinske izmenjave. V zadnjem času uvaža sovjetska zveza predvsem stroje in naprave za izdelovanje orodja in priprav za kovinsko industrijo, za električno industrijo, za fino mehaniko in optiko kakor tudi za ladjedelništvo. Dosedanji zaključki predstavljajo po vrednosti več 100 milijonov mark. Nemčija pa v vrsti uvaža žitarice, živino, hrano, čebulo, bombaž, konopljo, gradbeni material, rudninska olja, rude, fosfate in krzno. Dobava po železnici in po morju se razvija pravilno in v redu.

Angleški delavski list:

»Sovjeti so se z Nemčijo že sporazumeli o delitvi interesnih območij«

London, 2. avg. t. Telepress: Londonski listi objavljajo prve, kratke razlage k govoru sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Molotova. Najbolj značilne so besede, ki jih je zapisal »Daily Herald«, glasilo angleške delavske stranke, ki med drugim pravi:

Govor sovjetskega komisarja za zunanje zadeve dovoljuje mnenje, da sta se Nemčija in Sovjetska Rusija že v vseh podrobnostih dogovorile glede preureditve vzhodnega dela Evrope. Dogovor med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo je brez dvoma potegnil natančne meje med območjem, ki spada pod nemške interese, in območjem, ki spada med sovjetske. Nemčija in Sovjetska Rusija si druga drugo v teh območjih dajeta popolno svobodo, da ukretna, kar hočeta. Vse kaže, da je Sovjetska Rusija v tem dogovoru pristala nato, da naj spada Madžarska, Rumunija, Slovaška, Jugoslavija in — celo Bolgarija ali vsaj del od nje

pod nemško interesno območje, med tem ko spadajo baltiske države in Turčija ter Prednja Azija pod interesno območje Sovjetske Rusije.«

Liberalni »News Chronicle« gre v svojih napovedih še dalje in napoveduje, da bo med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo čez ozemlje bivše poljske države potegnjena nova meja, ki da bo verjetno v glavnem podobna meji pred 1. 1914.

V Italiji:

»Molotov je potrdil trdnost sovjetsko-nemških pogodb«

Rim, 2. avgusta. AA. Stefani. »Popolo d'Romae« komentira govor, ki ga je imel Molotov kot predsednik vlade in ljudski komisar za zunanje zadeve pred vrhovnim sovjetom o najnovejših mednarodnih dogodkih. List podčrtava migljo, Molotova na vzroke, ki so pripeljali do francoskega poraza, ki je ne samo posledica slabe vojaške pripravljenosti Francije, ampak še bolj posledica dejstva, da so vodilni francoski krogi skrajno lahkomišelnost sodili o pomenu zadržanja Sovjetske Rusije. List ugotavlja, da ni bilo moči očitne poudariti, da more Francija zmagati samo tedaj, kadar je v kakšni kontinentalni zvezi. Oholetsi pa je bil Molotov, nadaljuje list, ko je govoril o Angliji. Predsednik Sovjetske zveze je

potrdil trdnost sovjetsko-nemških pogodb in njihovi veliki pomen sprčo sedanjega položaja in dodal, da so najnovejši poskusi Anglije, da ustvari nezaupanje med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo, obojeni na popoln neuspeh.

V Bolgariji

poudarjajo zvesto prijateljstvo med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo

Sofija, 2. avgusta. AA. Stefani. Ko komentirajo govor Molotova, poudarjajo bolgarski politični krogi, da je predsednik sveta ljudskih komisarjev ponovno nastopil proti Angliji. Kar se pa tiče jasne trditve Molotova o odnosih Sovjetske Rusije do Nemčije in Italije, pa poudarjajo, da so s tem odločno zanikane govorice, katere so širili v nekaterih državah, da se gospodarsko sodelovanje med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo približuje koncu in da gre v korist Anglije, katere zaskrbljeno in zaman išče nova prijateljstva na vseh delih sveta. Kar se pa tiče balkanskih držav poudarjajo, da je Molotov stvarno razložil vprašanje odnosov Sovjetske Rusije z balkanskimi državami. Glede sovjetsko-turških odnosov pa mislijo bolgarski politični krogi, da je Molotov v svojem snovnem govoru poslal jasno opozorilo tistim turškim krogom, ki so še vedno naklonjeni Veliki Britaniji.

Sovjeti — Afganistan

Moskva, 2. avg. Najbolj važna politična novica teh dni je sklep pogodbe med Sovjetsko Rusijo in Afganistanom. Afganistan je do zdaj vodil Angliji prijazno politiko se je pa zadnje čase bolj in bolj nagibal vpostavitvi najbolj prijateljskih odnošajev s Sovjeti, ki so neumorno delali na to, da pritegnejo Afganistan v območje vpliva sovjetske države. Sklep pogodbe, ki prinaša obema državama velike trgovske koristi, splošno smatrajo za politični dogodek prve vrste v azijski politiki Sovjetov. V Londonu je ta pogodba odjeknila neprijetno.

Romunija se že pogaja

Težave z Madžarsko večje — z Bolgarijo manjše

Nemško svarilo

Berlin, 2. avgusta. t. »Berliner Börsenzeitung« objavlja članek, v katerem v ostrih besedah opozarja Romunijo, da naj nikar ne ropota s sabljo, kajti to bi lahko dovedlo do velikih razočaranj. Romunija naj preide madžarskim zahtevam z dobro voljo nasproti in naj se nikar ne zoperstavlja nujnostim, ki so neizbežne. Češar danes ne bo storila, piše nemški list, za to ne bo lažje storiti jutri. Razlika bo samo ta, da bo treba jutri plačati z višjo ceno.

Sovjeti - nobena ovira

Rim, 2. avgusta. Tukajšnji diplomatski krogi pravijo, da so govorice, ki jih širi londonska propaganda, češ, da se Romunija in Madžarska ne bosta mogli pobotati, tendenčne in imajo namen motiti delo držav osi in Sovjetsko Rusijo za popolno pomirjenje Balkana. Res je, pravijo v Rimu, da so nesoglasja med Romunijo in Madžarsko velika, večja, kakor se je mislilo, da pa se bo sporazum na vsak način dosegel, ker so vsi računali na kakšen spor med državami osišča na eni in Sovjetsko Rusijo na drugi strani napačni. Sovjeti da imajo samo še interes, da si priključijo Podkarpatsko Rusijo. V tem primeru pa je neizogibno, da mora Madžarska dobiti od Romunije ozemeljske odstopitve vsaj v neki meri, ker to zahtevajo odpirata tudi Sovjetska Rusija. Če se sporazum ne bi posrečil, bosta Nemčija in Italija stvar razsodili, čemur se nihče ne bo uprl.

Obmejne praske med Romuni in Madžari

Bukarešta, 2. avgusta. t. (DNB) »Romania«, ki je polsuženo glasilo vlade, se veseli, da so besede zunanje ministra Manoilescu v Bolgariji našle tako tople odmeve. V Romuniji da se zavedajo, da bodo tudi pogajanja z Bolgarijo težavna, toda dobra volje tako na romunjski kakor na bolgarski strani bo vse ovire premagala in bodo pogajanja dovedla do zadovoljivih uspehov.

V Bukarešti izjavljajo na merodajnih mestih, da so zaskrbljeni zaradi tega, ker se bojijo, da ne bi Madžari s kakšnimi samovoljnimi dejanji nepovoljno vplivali na miren razvoj madžarsko-romunjskih pogajanj, ki ga romunjska vlada iskreno želi. V zadnjem času da se je namreč nekajkrat pripetilo, da so madžarski oboženi četniki udarili čez mejo na romunjsko državno ozemlje. Četniki so bili oblečeni v uniformo madžarskih obmejnih stražnikov in so jih vodili častniki aktivne vojske. Prišlo je do spopadov in do streljanja s puškami.

Bolgarija bo zahtevala dostop na Egejsko morje

Bolgarija objavila zahteve

Sofija, 2. avg. m. Bolgarsko časopisje je že objavilo bolgarske zahteve nasproti Romuniji. Bolgarija zahteva vso južno Dobrudžo z mejami, ki so obstojale leta 1912, to je od Filistrije na Donavi v ravni črti do Črnega morja. Vlado glasilo »Dnes« pravi, da bi bil sporazum med Romunijo in njenimi sosedami najboljša pot, da bi tako prišlo do pravega balkanskega mira.

Rim, 2. avgusta. b. Tukajšnji listi s pozornostjo spremljajo razvoj položaja v Romuniji in na Madžarskem, v Berlinu pa spremljajo z razumljivim zanimanjem tudi vse ono, kar se dogaja v drugih balkanskih prestolnicah, zlasti v Sofiji in Carigradu. Tukajšnji interresirani politiki mislijo, da bo Bolgarija uredila z Romunijo mirno vsa sporna vprašanja. Prav tako pričakujejo, da bo Bolgarija na isti tih, toda trdovratni način začela odnose s Grčijo, zlasti glede izhoda Bolgarije na Egejsko morje. Vprašanje izhoda Bolgarije na Egejsko morje postavlja Bolgarijo v podoben položaj, v kakršnem se nahaja Romunija, ki je članica Balkanskega sporazuma in ki se je hotela zavarovati z angleškimi jamstvi. V Rimu ne izključujejo, da bo tudi Turčija skušala uveljaviti svoj glas, ker jo povsem razumljivo zanima vse, kar se dogaja v

bližnji in daljni okolici Dardanel. Turčija ima v Trakiji okrog milijon vojakov, toda bilo bi čudno, če bi Turčija uporabila težino svoje obožene sile v romunsko-bolgarskem sporu.

Pogajanja so se že začela

Sofija, 2. avgusta. AA. (DNB.) Zvedelo se je, da se bosta jutri sestala bolgarski zunanji minister Popov in tukajšnji romunjski poslanik Filoti. Na sestanku se bosta dotaknila tudi bližajočih se bolgarsko-romunjskih pogajanj za ureditev vprašanja Dobrudže. Bolgarska delegacija za ta pogajanja, ki naj bi se po tukajšnji sodbi začela že v začetku prihodnjega tedna v Bukarešti, je že sestavljena. Njen šef je finančni minister Božilov.

Bukarešta, 2. avgusta. AA. (DNB.) Govorijo, da bo romunjski veleposlanik v Belgradu Viktor Cadere te dni odpotoval v Sofijo, da bo vodil prethodne razgovore z bolgarsko vlado o Dobrudži. V romunjskih poučenih krogih smatrajo, da bode potekli ti predhodni razgovori brez težav, da bo lahko v kratkem mogoče sklicati končno romunsko-bolgarsko konferenco, ki bo po vsej verjetnosti zasedala v Craiovi. Romunjski poslanik v Rimu Rossi bo odpotoval v Budimpešto s podobno nalogo, kakor jo ima belgrajski poslanik Cadere v Sofiji. Mislijo, da je Rossi zelo primeren človek za tako nalogo, zaradi tega, ker je bil prej več let poslanik v Budimpešti, kakor tudi zaradi službe, ki jo je prej opravljal v romunskem zunanjem ministertvu.

»Ozemeljske spremembe na Balkanu ne bodo tako velike,« pravi italijanski tisk

Rim, 2. avg. b. Italijanski tisk objavlja vsak nov trenutek na poti k ureditvi odnošajev med balkanskimi državami in z največjim zanimanjem spremlja dogodke na Balkanu.

V zvezi s predčerašnjo konferenco predstavnikov Romunije in Bolgarije ter Romunije in Madžarske, ki naj bi na njej rešili medsebojna teritorialna vprašanja, prinašajo italijanski listi danes izjavo, ki jo je podal večrajšji grof Ciano, ki je dejal, da bo Romunija poslala svoje predloge Madžarski in Bolgariji že prve dni prihodnjega tedna. Ti predlogi bodo obsegali ozemeljske odstopke, ki jih je Romunija pripravljena izvesti v korist Madžarske in Bolgarije.

Po informacijah iz dobro poučenih madžarskih krogov se v Sofiji že sestavlja delegacija, ki bo pričela pogajanja z Romunijo, toda ne v Bukarešti, kot so sporočili nekateri listi, pač pa v Dobrudži, oziroma na neki ladji, ki bo zasidrana v Ruščuku.

»Italija nima nobenih ozemeljskih zahtev do Balkana«

V Berlinu in Rimu smatrajo, da te ozemeljske spremembe v Podonavju in na Balkanu ne bodo tako velike, kakor to razširja angleška propaganda, ki želi zopet nahujskati Balkan. Rimski »Messagero« poudarja, da ni nobenega dvoma, da bo po vojni prišlo do preureditve v Podonavju in na Balkanu, toda že danes se lahko trdi, da Italija na tem področju nima nobenih ozemeljskih zahtev.

Romunski Nemci nočejo ničesar slišati o preselitvi

Bukarešta, 2. avg. b. Z ozirom na zahtevo nekaterih romunjskih krogov, da se spori med Romunijo in njenimi sosedi rešijo z izmenjavo prebivalstva, objavlja danes uradno glasilo nemške narodne manjšine v Romuniji »Buckarester Tagblatt« o tem vprašanju značilen članek, v katerem izraža stalne nemške narodne manjšine v Romuniji, ki ne bo sodelovala v izvedbi omenjenih sprememb. List poudarja, da Nemci ne želijo zapustiti Romunije in da bi se izmenjava prebivalstva mogla izvršiti samo med Madžari in Bolgari z ene ter Romuni z druge strani. Merodajni nemški krogi poudarjajo, da Nemčija nima skupnih meja z Romunijo in zaradi tega nemška narodna manjšina ni v enakem položaju z Madžarsko ali Bolgarijo oziroma obratno ter torej ne more v neposrednem stiku s svojo državo rešiti vprašanja, ki so na dnevnem redu med omenjenimi tremi državami.

Gospodarstvo

Podrobnosti iz novih dvanajstin

Že v svojem ekspezu je finančni minister g. dr. Juraj Šutej dal pojasniti, v katerih postavkah so bili krediti v novih dvanajstinah najbolj zvišani. Sedaj je v »Službenih novinah« izšlo popolno besedilo, iz katerega posamezno še naslednje podrobnosti:

V proračunu predsedništva ministrskega sveta sta bili povečani partija 32: izdajanje publikacij itd. za 3,4 in partija 33 naročnina na novinske agencije itd. 2,5 milij. din. Povečano je število uradnih glavnih kontrol. Postavka za pokojnine je zvišana za 77,07, za invalidske podpore 97 milijonov din.

V proračunu za državne dolžove so naslednje izpremembe: povečana je postavka za obveznice 4% pos. iz 1895 za 25,55, za 4,5% posojilo iz l. 1909 za 11,77, za srečke Rdečega križa za 0,7, za 7% Blerovo posojilo 29,95 milij. din.

Za avstro-ogrsko posojila ter pokrajinska posojila je določenih 58 milij. din za tuje lastnike, 20 milij. din za domače lastnike, pa sta ti dve vsoti povečani za 51,9 milij. din. Nadalje so povečana plačila tudi za anuitete drugih državnih dolgov. Novi sta anuiteti za 3,90% iz leta 1939 v znesku 26,67 in za 5% predjume v angleških funtih za 8 milij. din.

Povečani so osebni krediti za vrhovno sodišče v Ljubljani za 231.360 din, nadalje je nova postavka 32.000 din za najemnine vrhovnega sodišča v Ljubljani. Krediti apelacijskega sodišča v Ljubljani ter višjega drž. tožilstva so (osebni) povečani za 132.240 din, materialni pa za 207.000 din, od tega povečanje najemnin za Mursko Soboto: 32.000 din.

Izdatki za pravoslavne cerkve so zvišani za 15,14, za katoliško za 4,6 milij. din.

Prosvedno ministrstvo.

Nova je postavka 9,7 milij. din za posojila prosvednega ministrstva za razne zgradbe.

Izdatki za uradništvo ljubljanske univerze so zvišani za 0,87 milij. din. Za ureditev začasnega hidrotehniškega laboratorija v Ljubljani je v letnih 33.000 din, za zgradbo predavalnice za potrebe medicinske fakultete v Ljubljani v zvezi z otvoritvijo 5. in 6. semestra 400.000 din.

V srednjih šolah bo nastavljenih 150 novih supletov-uradnih pripravnikov. Nadalje se bo povečalo število dnevničarjev na srednjih šolah v Sloveniji za 5 oseb. Tudi število meščansko-šolskega učiteljstva se bo povečalo za 150, nadalje je zvišano število uradnih pripravnikov-učiteljev na ljudskih šolah za 300.

Krediti narodnemu gledališču v Ljubljani so povečani za 135.000 din za osebne in družinske dodatke, nadalje za 484.520 din za nagrade kontraktualnim uradnikom in dnevničarjem.

Poveča se število osebja pri finančnih ravateljstvih. Za posebni dodatek uslužbenecem finančne kontrole je določenih 10,4 milij. din pri drž. posestvu Belje so predvsem povečani materialni krediti.

Podpora trgovskemu letalstvu se poveča za 2 milij. din.

Gradbeno ministrstvo.

Krediti za vzdrževanje in opravo drž. cest v naši banovini so povečani za 2.345.939 din. Nadalje je povečana postavka za regulacijska dela na Muri za 500.000 din, nova je postavka 350.000 din za dovršitev rekonstrukcije drž. ceste Krkovo Fara, nadalje je nova postavka 1,5 milij. din za zameno lesenega mosta s stalnim čez reko Dravo pri Mežici na drž. cesti št. 60, nadalje je nova postavka 400.000 din za dovršitev začelih del na drž. cesti Maribor-Murska Sobota in 250.000 din za dovršitev začelih del na drž. cesti Celje-Krško pri

Rimskih toplicah, skupno torej za investicijska dela 3 milij. dinarjev.

Podpore parobrodni družbam se povečajo za 15.833.334 din. Nova je postavka 13,4 milij. din za zemljišče, zgradbe ter ureditev radijske oddajne postanke v Zagrebu.

Nova postavka 8 milij. din za kritje osebnih in materialnih izdatkov ravnateljstva za proučevanje in organizacijo kmetijstva v svrhu prehrane. Novo je tudi 1,55 milij. din za inspekcijo drž. svilarstva.

Zdravniški pripravniki se bodo razveselili postavke 760.000 din, ki je namenjena za nagrade in prejemke v naravi zdravniškim pripravnikom na osnovi 1.1 tozadevne uredbe.

Ministrstvo fizične vzgoje je vpeljalo nagrade za banovinske in okrajne referente za telesno vzgojo po 400, oz. 300 din mesečno, podpore občanom za vzdrževanje prazniških tečajev, za tečaje, kjer se bodo pripravljali učitelji za praznične tečaje itd.

Zmanjšanje kreditov.

Odpadli so krediti za narodno ekupščino v znesku 44,3 milij. din. Izdatki za državne dolžove so zmanjšani za 12,14 milij. din. Nadalje so za 22.260 din znižani krediti za apelacijsko sodišče in višje drž. tožilstvo v Ljubljani. Zmanjšane so tudi anuitete za nekatera posojila, ki jih je najelo finančno ministrstvo. Znižane so v majhni izmeri podpore za glasbeno šolo v Ljubljani, za šolo Glasbene matice v Mariboru, za Glasbeno matico v Ptujju kakor tudi številnim drugim institucijam.

Skupno znanja povečanja kreditov v vseh resorjih 1.740.888.420 din, zmanjšanja pa 180.389.810 dinarjev, tako da znaša čisto povečanje 1 milijon 570.498.610 din.

Razne določbe.

Kot je že znano, ima finančni minister možnost izplačati samo 80% vseh odobrenih materialnih kreditov, kar je vneseno v zakonita določila. Novo je določilo, da se na predmete, ki spadajo pod uredbo o pobijanju draginje ter brezvestne špekulacije, ne morejo uvajati nobene nove samoupravne dajatve.

V mestnih občinah in občinah, na katerih področju se plačuje davek na pse po predpisih št. 59 zakona o pobijanju in uničevanju živalskih kužnih boleznih, se ne more vterjevati taksa po tar. post. 406 takšne tarife zakona o takсах.

Odvetiškim pripravnikom pripada za časa enoletne pripravniške vežbe pri rednih sodiščih, če so predhodno bili na vežbi pri odvetniku najmanj dve leti, mesečna nagrada v znesku 1000 din.

Uprava drž. narodnega gledališča v Ljubljani je pooblašena, da more skleniti novo posojilo na osnovi dohodkov sklada gledališkega dinarja pri Drž. hip. banki v znesku 1 milij. din za nabavo potrebnega inventarja in kritje obveznosti iz prejšnjih let.

Za izpopolnitev in vzdrževanje šolskih zbirke se bo pobiralo pri vpisu od vsakega učenca v srednjih, učiteljskih in meščanskih šolah 10 denov za eno šolsko leto. Tozadevni pravilnik bo še predpisan.

Poštni ministar je pooblaščen zgraditi v Belgradu in Zagrebu radijski postaji po 120 kilovatov.

Kmetijski minister je pooblaščen, da v sporazumu s ministrom financ osnuje pri Kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Ljubljani odsek za hmelj na enem banovinskem posestvu ali drugem posestvu, katerega bo dala na razpolago postaji dravske banovine, tako da se morejo tako osebni kot materialni krediti kmetijske ogledne in kontrolne postaje trošiti tudi za ta odsek.

Povišane so razne rudarske pristojbine.

Gibanje pridobitnih obratov v Sloveniji

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je izdelala statistiko prijav in odjav pridobitnih podjetij v Sloveniji za prvo in drugo četrtletje letos. Iz teh podatkov posamezno, da je bilo število prijav in odjav naslednje:

	1. četrtletje prijava odjave	2. četrtletje prijava odjave
trgovina	180 188	178 135
obrt	258 198	242 179
gostinstvo	57 52	69 41
industrija	7 10	8 5

Ta pregled kaže, da je bilo prvo četrtletje 1940 nekoliko ugodnejše kot drugo, saj je število prijav bilo v gostinstvu in industriji manjše kot število odjav, tako da je skupno število obratov zmanjšano. Nasprotno pa se je število obratov v vseh 4 glavnih skupinah 2. četrtletja povečalo, vendar se opaža, da se je od 1. na 2. četrtletje število prijav znatno zmanjšalo, zlasti v trgovini in obrti, istočasno pa so nazadovale tudi odjave. Posamezne stroke izkazujejo naslednje število prijav (v oklepajih odjave):

1. četrtletje 1940.

Trgovina: z lesom 9 (15), z manufakturnim blagom 9 (5), z živili 7 (14), z mešanim blagom 73 (58), branjarje 8 (8). — Obrt: žage 8 (5), mizarji 18 (19), krojači 38 (11), šivilje 6 (23), krojačice 9 (3), čevljarji 30 (29), mlinci 3 (13), kmečki mlinci 2 (—), pekci 12 (23), mesarji 12 (10), tesarji 6 (—). — Gostinstvo: gostilne 37 (43) in krčme 16 (6).

2. četrtletje 1940.

Trgovina: z živino 9 (3), z lesom 23 (9), z deležnimi pridelki 5 (7), z živili 9 (8), s perutnino 2 (7), z mešanim blagom 65 (40), branjarje 11 (8), avtotakšiji 14 (8). — Obrt: kovači 6 (6), žage 12 (4), mizarji 12 (6), krojači 19 (9), šivilje 13 (10), čevljarji 17 (36), brivci in frizerji 12 (5), mlinci 3 (11), kmečki mlinci 9 (0), pekci 12 (12), pleskarji in sobni slikarji 8 (2). — Gostinstvo: gostilne 46 (27), krčme 12 (2).

Iz tega pregleda je razvidno, da prevladuje predvsem obrati manjšega obsega, ki se pojavljajo v večjem številu. To sta predvsem mala trgovina ter majhni gostinski obrati.

Oskrba mest z drvmi

Iz Belgrada poročajo, da sta minister trgovine in industrije ter minister socialne politike in narodnega zdravlja izdala naredbo o olajšanju oskrbe mest z drvmi. Naredba pravi:

Cl. 1. V mestih, ki se oskrbujejo z drvmi iz raznih oddaljenih krajev in po raznih prometnih poteh, se lahko uvede premiranje dovoza z večjih odn. dražjih oddaljenosti, manjših od ene oskrbne

postaje v rajonu oskrbe. To postajo bo odredil v Belgradu urad za nadzorstvo cen, v notranjosti pa upravne oblasti prve stopnje za svoje področje. Vse količine drv, ki se s kakršnimi koli sredstvi uvažajo v mesta, v katerih se bo ugotovilo premiranje dovoza z večjih oddaljenosti, morajo plačati vozniško razliko iz prvega stavka tega člena, izvemski dobave za državne urade, ki jih izvrše ti v lastni režiiji, kakor tudi zasebne osebe, ki imajo brezplačen prevoz ali ugodnosti vozniški stavek.

Cl. 2. Vozniške razlike iz 1. stavka predhodnega člena bodo vterjavali trošarinski organi občin o priklki vterjavanja trošarin. Mestna odn. občinska poglavarstva bodo polagala odnose zneske najkasneje v roku 48 ur na poseben račun pri podružnicah Pošne hranilnice odn. pri občinskih hranilnicah. Ti računi se bodo imenovali: Račun za olajšanje preskrbe z drvmi mesta ....

Cl. 3. S sredstvi, na računu, navedenem v prejšnjem členu, bo razpolagal poseben odbor, v katerega bo vstopil po en zastopnik mestnega poglavarstva, državne oblasti, konzumentov ter društva trgovcev. Vsi člani odbora morajo imeti svoje namestnike. V Belgradu bo predstavnik državne oblasti zastopnik urada za nadzorstvo cen.

Cl. 4. S sredstvi na navedenem računu se bo razpolagalo takole:

1. Osebe, ki v mestu, kjer je določen sistem premiranja dovoza drv, žele uvoziti iz oddaljenosti s prevozno postavko, ki je višja od postavke, določene za srednjo nakladalno postajo v oskrbovalnem rajonu, bodo zahtevali predhodno od odbora iz št. 3 navedbe odobritev s pismeno netaksirano predstavo s točno označbo nakladalne postaje, količine in vrste drv, kupne cene, prevozne postavke in časa dovoza blaga.

2. Na osnovi teh predstavk za oskrbo meščanstva z drvmi se bodo izdajale interesentom zahtevane odobritev, toda samo v okviru učinkovitih sredstev na že navedenem računu.

3. Pri izdajanju teh odobritev bodo imele prvenstvo predvsem osebe, ki gredo z nakladalnih postaj, od katerih je prevozna razlika manjša.

4. Ob odobritvi za dovoz pridobe interesenti pravico na odgovarjajočo premijo. Višina premije se bo odredila v vsakem konkretnem primeru glede na razliko prevozne postavke kakor tudi glede na eventualno razliko izmed maksimalne in stvarno plačane cene franko vagon ali vlačilce nakladalna postaja. Premija se izplača interesentom najkasneje v roku treh dni, ko odboru za preskrbo meščanstva predlože originalne dokumente o izvršenem dovozu in razkladanju.

5. Dovož se mora izvršiti v roku, označenem v predstavi, odn. v odobritvi za dovoz, izplačilo premije pa se mora zahtevati najkasneje v roku treh dni po poteku tega roka. Kdor te roke prekorači, izgubi pravico do premije.

Cl. 5. Sredstva, plačana v korist že navedenega računa, se morajo porabljati izključno po svrha in navedbe. Poraba v kakršno koli drugo svrho,

bo smatrana za utajo ter bo preganjana po kazenskem zakonu.

Cl. 6. Odbori za oskrbo meščanstva z drvmi morajo uradu za nadzorstvo cen v Belgradu poslati vsakega 1. v mesecu specifična poročila o vplačilih na ta račun. V kolikor sredstva na omenjenem računu ne bodo izbrpana do konca aprila, bo s prestalimi vsotami razpolagal urad za nadzorstvo cen. Urad more odobriti, da se te vsote delno ali v celoti odstopijo mestnim ali občinskim poglavarstvom za nabavo drv zaradi razdelitve siromašnim slojem prebivalstva.

Cl. 7. Vrhovno nadzorstvo za izvrševanje te navedbe bo vodil urad za nadzorstvo cen. Vse železniške, broderske in trošarinske postaje v državi, vse hranilnice, pri katerih bodo izvršena plačila na omenjeni račun, vsi odbori za upravljanje tega računa ter vse občine v mestih, kjer bo ustanovljen sistem premiranja dovoza drv, morajo organom urada za nadzorstvo cen dati na razpolago svoje knjige in dokumente zaradi kontrole.

Cl. 8. Stroški za izvrševanje te uredbe gredo v breme navedenega računa.

Cl. 9. Kdor se pregreši zoper predpise te navedbe, bo kaznovan razen kazni po prvem stavku št. 5 z zaporom šest mesecev in denarno do 30.000 dinarjev.

Cl. 10. Naredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenih novinah«.

— Pri motnjah v prebavi, pri napetosti, vzdigovanju, zgagi, povzročeni po težki zapeki, je zelo primerno vzeti na večer pol kozarca naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zjutraj na teče pa isto množino. Prava »Franz-Josefova« voda se izkazuje vedno kot popolnoma zanesljivo sredstvo za čiščenje črev.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Naš klirinški saldo s Poljsko. Iz Belgrada poročajo, da bo v najkrajšem času likvidiran naš pasivni klirinški saldo v prometu s Poljsko, ki znaša že od začetka vojne sem neprestano 18,9 milij. din. Verjetno je, da se bo to zgodilo že ta mesec.

Uredba za odložitev plačila prvega obroka zemljarin na 1. oktober je izšla 29. julija ter je sedaj davčni odsek finančnega ministrstva izdal tozadevna navodila za izvrševanje, iz katerih je razvidno, da veljajo odredbe te uredbe izključno za davčno leto 1940. Kar tiče neplačano zemljarino iz prejšnjih let, II. obrok zemljarine za 1940 ter zemljarina, ki bo predpisana po tem letu, ostanejo še nadalje v veljavi odredbe od dospelosti in plačilo zemljarine v zakonu o neposrednih davkih.

Tipiziranje mila. Ker je ponehal uvoz velikega dela surovin za industrijo mila, je bilo merodajnim mestom predloženo, da se osnuje centrala za mlo, ki bi koncentrirala surovine, katerih je v državi za 2-3 mesece. Nadalje predlaga industrija mila racioniranje potrošnje mila, normiranje proizvodnje mila, znižanje odstotka maščobe in proizvodnja samo dveh vrst mila, poskati nove vire za nabavo surovin ter poskati tudi razna nadomestila za dosedanje surovine.

Izpremembe v zagrebškem trgovinskem registru. Pri Savi, splošni zavarovalni družbi, so bili izbrisani upravni svetniki Edg. Morpurgo, dr. Ang. Ara, dr. Gualtero-Fischl, Stevan Karamata in dr. Gedeon Dundjerski, vpisani pa dr. Dragotin Cekuš, Milan Mih. Stefanović, dr. Carlo Galli, Ant. N. Cosulich in Teodor Fritsch. — Pri Radio d. d. Zagreb sta bila izbrisana člana uprave Kostrenčić Ivan in dr. Polić Marijan, vpisana pa dr. Branko Pliverič in Volko Schauff. — Pri Kontinentalni d. d. za trgovino z železom v Zagrebu sta bila izbrisana člana uprave dr. Marič Artur in dr. Boran Filip, vpisan pa dr. Adamovič Aleksander iz Novoga Sada.

Iz zagrebškega trgovskega registra. Pri »Iskriz«, tvornici kemičnih proizvodov in sveč je vpisan član uprave Marič Mario. — Izbrisani so bili naslednji člani uprave: pri Jugoslovanski industrijski in trgovski d. d. v Zagrebu ing. Šlajmer Dedor, Marij Čok, Dimitrijevič Milivoj in dr. Blis Rudolf. — Pri Jugomental v Slav, Brodru ing. Oto Kaan.

Likvidacija: Nafta proizvodi, importna d. d. v Zagrebu.

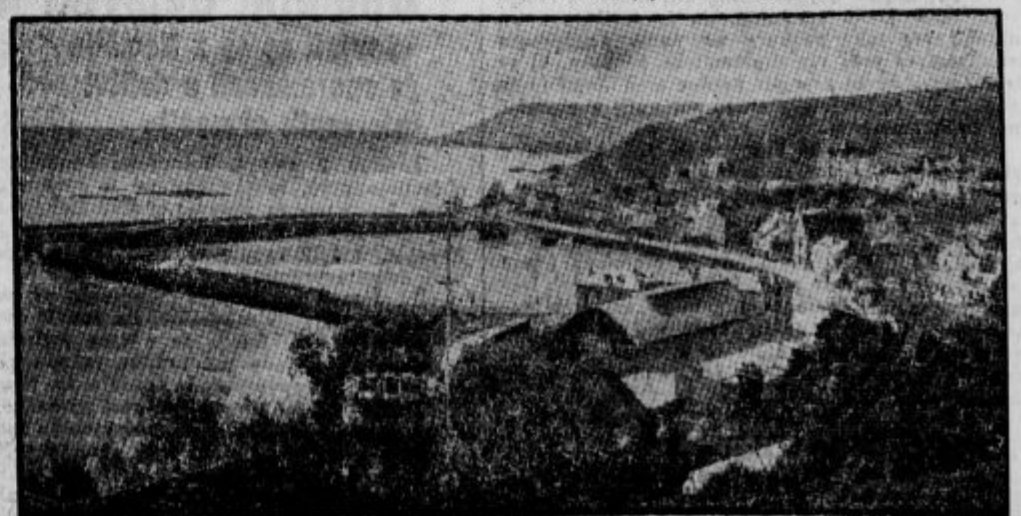
Novo industrijsko podjetje. Tvrdka »Novobor«, splošna industrijska d. d. v Ljubljani namerava preurediti svojo parno žago v Novem mestu v tovarno za predelavo vegetabilnih (lesa, slame, koruznih storžev in drugega) in animalskih surovin (mleka) v umetna vlakna in siceršnje derivate izdelke, zaradi česar je zaprosila za obrtno odobritev te preureditve. Komisijski ogled in obravnava bosta dne 7. avgusta ob 10.30 na kraju nameravane preureditve.

Zedinjene tvornice stekla, Zagreb. Glavnica 10, bilančna vsota 59,9 (57,5), brutodonos 17,26 (14,7), čisti dobiček brez prenosa 0,58 (0,48) milij. din, tako da se izguba iz prejšnjih let zmanjša na 0,676 milij. din.

Keramična industrija, Zagreb. Glavnica 0,84, bilančna vsota 14,97 (15,8), čisti dobiček 0,025 milij., tako da se izguba iz prejšnjih let zmanjša na 0,092 milij. din.

Jegličev akademski dom

bo spomenik slovenskemu vladiki. Vsi zavedni Slovenci darujte v ta namen!

Pristanišče St. Aubin na otoku Jersey v Rokavskem prelivu.

Borze

Dne 2. avgusta 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14,70—14,90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 4.046.230 din, na belgrajski borzi 5.26 milij. din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 3 milijone din.

Ljubljana — uradni tečajji

London 1 funt . . . . . 171.03—174.23
New York 100 dol. . . . . 4425.—4485.—
Zeneva 100 frankov . . . . . 1008.06—1018.06

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt . . . . . 211.52—215.72
New York 100 dol. . . . . 5480.—5520.—
Zeneva 100 frankov . . . . . 1245.70—1255.70

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka . . . . . 14.70—14.90

Belgrad — zasebni kliring

Solun 100 drahem 40.65—41.35.
Sofija 100 din 92 blago.

Curih. New York 440 (bankovci 457.50), Pariz 9.70 (bankovci 6.90), Berlin 175.62 (rej. marka 51.50, trg. marka 19.50), Madrid 40.00, Milan 22.20, London 17.50 (bankovci 11.80), Sofija 5.25, Buenos Aires 97%.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 438—442
v Zagrebu 439—441
v Belgradu 439—440.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96—98, agrarji 50—51, vojna škoda promptna 438—442, begluske obveznice 76—78, dalm. agrarji 70—71, 8% Blerovo posojilo 97—98, 7% Blerovo posojilo 93—94, 7% posojilo Drž. hip. banke 98—100, 7% stab. posojilo 93—95. — Delnice: Narodna banka 7.900—8000, Trboveljska 300—305, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 96 denar, vojna škoda promptna 439—441, begluske obveznice 78.50 blago, dalm. agrarji 70.50—71.50, 6% šumske obveznice 71 blago, 4% severni agrarji 50.50 denar, 8% Blerovo posojilo 97.50 denar, 7% Blerovo posojilo 93 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 192 blago, Trboveljska 280—300, Gutmann 50 blago, Sladk. tov. Osijek 245—250, Osij. livarna 165 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96—98.50, vojna škoda promptna 439—440.50 (440, 439), begluske obveznice 76.25—76.75, dalm. agrarji 69.50—70 (69.75, 69.50), 6% šumske obveznice 68.75—69.50, 4% severni agrarji 551.50—52.25, 8% Blerovo posojilo 98.50 denar, 7% Blerovo posojilo 93—94, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 95.50 denar (95.50). — Delnice: Narodna banka 7.800 blago, Priv. agrar. banka 189—191 (drobni komadi).

Zitni trg

Novi Sad. R. ž: bačka 230—232½, banaška 227—230. Moka: 0 405—415. Za ostalo moko ni cene. Otrbi bački, sremski, banaški, jutra, vršče 172½—175. Ostalo nespremenjeno. Promet majhen.

Gene živine in kmetijskih pridelkov

Ljutomer, 28. julija 1940. Biki II. vrste 5.50—6.50, III. vrste 4—5, telice II. vrste 6—7, III. vrste 4—5.50, krave II. vrste 4—5.50, III. vrste 3.50—4, teleta II. vrste 5—6, pršutarji 8—9 za kg žive teže. — Goveje meso II. vrste prednji del 12 din, zadnji del 14, III. vrste prednji del 10, zadnji del 12, svinjina 16, slanina 20, svinjska mast 22, čisti med 22, goveje surove kože 10 din za kg. Pšenica 230, ječmen 220, rž 220, oves 200, koruza 225, fižol 500, krompir 150, lucerna 100, seno 70, slama 50, jabolka II. vrste 300, III. vrste 250, pšenična moka 350—450, koruzna moka 250, ajdova moka 350 din za 100 kg. Trda drva 110 za 1 kub. meter, jaja 0.70 za 1 komad, mleko 2 din za liter, surovo maslo 24 din za kilogram. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 5—7 za liter, finejšje sortirano vino pri vinogradnikih 6—9 za liter.

Litija, 1. avgusta 1940. voli I vrste 8.25, II. vrste 7, III. vrste 6.50, telice I. vrste 8, II. vrste 7, III. vrste 6.50, krave I. vrste 8, II. vrste 7, III. vrste 4.50, teleta I. vrste 9.50, II. vrste 8—8.50, prašiči špeharji 11—12, prašiči pršutarji 10 za kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 14, zadnji del 16 goveje meso II. vrste prednji del 12, zadnji del 14, svinjina 18, slanina 20, svinjska mast 24, čisti med 24, goveje surove kože 11—12, telce surove kože 18—20, svinjske surove kože 4—6 za kilogram. — Krompir 2.50, lucerna 1.25, seno 1, hruške I. vrste 5, II. vrste 3.50, III. vrste 3, pšenična moka 4.45, koruzna moka 3, ajdova moka 5 za kg. — Trda drva 110 za kub. meter, jaja 1 din za komad, mleko 1.50—2.50 za liter, surovo maslo 30—40 za kg.

Gene kmetijskim pridelkom

Celje, 28. julija 1940. Moka bela 4.75—5, črna 4.15—4.50, govedina 12—16, teletina 16—20, svinjina 18, ovčje meso 14—16,

Vprašanje novega gimnazijskega poslopja v Celju

Velika stiska na sedanji realni gimnaziji s klasičnimi vzporednicami

Celjska gimnazija je imela v preteklem šolskem letu 1300 dijakov in 31 razredov. Dopoldanski pouk je imelo 17 razredov, 14 razredov pa popoldne. Na novo se je za prvi razred prijavilo nad 300 dijakov. Prihodnje šolsko leto bo torej na gimnaziji nad 1400 dijakov in vsaj 34 razredov. Vsi količnik za učilnice uporabljivi prostori bodo prenapolnjeni dopoldne in popoldne. Sam prvi razred bo imel 6 ali 7 paralelek. Sprito teh dejstev nač nibe ne dvomi, da je gradnja novega gimnazijskega poslopja ena najnujnejših zadev v Celju. Sedanje gimnazijsko poslopje je bilo pred 30 leti preračunano za 350 dijakov. Danes je na šoli samo dijakov 420.

Načrti za novo poslopje

Če preidemo načrt, da bi se zgradila nova gimnazija v gaberskem predmestju, moramo pred javnost razgrniti dva načrta, o katerih merodajni činitelji resno razpravljajo. Najprej so se oči vseh obrnile na razsežno stavbišče, ki meri blizu 7000 kvadratnih metrov in leži za sedanjo gimnazijo. Tu bi se moglo zgraditi res prostorno in vsem modernim zahtevam ustrezajoče šolsko poslopje.

Tudi za telovadišče in igrišče na prostem bi ostalo dovolj prostora. Okolica je zelo mirna, v neposredni bližini je projektirano novo moderno mestno kopališče z vsemi pritliklinami, drugo šolsko poslopje bi v primeru stiske moglo nuditi pomoč v učnem osebuju in tudi prostor za učilnice, zgradila bi se lahko za obe šoli skupna slavnostna dvorana, kapela, kotlarna za centralno kurjavo in moderna telovadnica. Novi regulacijski načrt mesta Celja predvideva za mirno naselje »otokac«, na katerem bi bili obe gimnazijski poslopji, dovolj cestnih zvez proti kolodvoru, tako da bi odpadli vsi pomisleki zaradi navala mladine ob prihodu v šolo in odhodu iz šole.

V poslednjem času je stopil v ospredje drugi načrt, ki predvideva novo gimnazijsko poslopje na prostoru stare gimnazije med župnijsko cerkvijo in kapucinskih mostom. Z ozirom na predpise spomeniškega urada bi se zgradilo na tem mestu novo poslopje, tako da bi svojo severno steno primerno zapiralo Slomškov trg, imelo pa svoje poglavitne prostore razvrščene na jug proti Savinji. Staro poslopje nekdanje gimnazije ni idealna in smotno urejena stanovanjska hiša, ne

da pa se tudi na novo opremiti za šolske namene, saj so jo že v predvojnih časih morali zapustiti in zidati novo gimnazijo. Zaradi tega se je občinska uprava odločila, da žrtvuje to poslopje in obenem staro, na osnovah nekdanjega mestnega zidu zgrajeno tesno kaplanijo, za stavbišče nove gimnazije. Obe stari poslopji bi podrli in s tem bi se pridobil z dvoriščem vred stavbni prostor v izmeri nekaj manj kot 5000 kvadratnih metrov. To stavbišče bi za silo zadoščalo za srednje žolsko poslopje. Nerešeno bi s tem ostalo vprašanje prostornega dvorišča. Dosedanji živahni promet okoli tega prostora se bo zmanjšal, ko bo zgrajen nov most v bližini sedanjega železniškega mostu.

Ker se povsod drugod, zlasti v Mariboru, rešuje vprašanje novih šolskih poslopij zelo premišljeno in brez škodljivega zavlačevanja, upamo, da bo tudi po zaslugi celjskih lokalnih in drugih činiteljev vprašanje našega novega gimnazijskega poslopja prišlo kmalu preko mrtve točke. Hoteli smo le na novo opozoriti na dva načrta, ki ju je treba še enkrat temeljito premisliti, da ne bo po 30 letih spet treba na novo graditi.

Predlogi za bodoči poletni vozni red

Ljubljana, 2. aprila. Danes dopoldne je bila v sejni dvorani direkcije državnih železnic v Ljubljani anketa, ki je razpravljala o bodočem poletnem voznom redu za leto 1941. Na anketo so prišli številni zastopniki, tako načelnik banke uprave dr. Terstenjak, generalni tajnik TOI Mohorič, zastopnik Zveze za tujski promet v Ljubljani in Putnika Koman, zastopnik mariborske tujske prometne zveze Weis, zastopnik SPD Pušnik, ravnatelj Rogoške Slatine Gračnar, zastopnik ministrstva pošte in telegrafa inšpektor Jal Rudolf, zastopnik ljubljanske poštne direkcije inšpektor Cerar Peter, ki so stavili veliko število vmesnih predlogov in nasvetov. Zborovanje je vodil spočetka ravnatelj ljubljanske železniške direkcije inž. Rudolf Kavčič, zatem pa pomočnik ravnatelja g. Franc Hojs. Od ljubljanske železniške direkcije so bili dalje navzoči tudi načelnik prometnega oddelka g. Podbregar Franc, šef prometnega oddelka dr. Dekleva in referent za vozni red inšpektor Erjavec Vekoslav.

Najprej so udeleženci poudarili nekaj splošnih pripomb dosedanjemu voznom redu. Soglasno je bilo mišljenje, da so redukcije vlakov, ki so bile pozimi izvršene, zahtevale prav za prav izdelavo novega voznega reda. Nadalje so bili ukinjeni nekateri vlaki, zaradi katerih je imela železniška direkcija gotovo celo izgubo. Pomanjkanje premoaga je seveda opravičilo te ukrepe. Za bodoči poletni vozni red bo pa prav gotovo obveljalo načelo, da tudi prihodnje leto se ne bomo imeli tako živahnih mednarodnih železniških zvez, kakor so bile pred začetkom sedanje vojne, kljub temu, če se ta vojna do prihodnjega poletja konča. Zato bo ureditev prometa in odgovarjajočega voznega reda treba kar najbolj uravnati po notranjih potrebah. Rogoška Slatina, ki je prav gotovo naše največje domače in tudi glede na mednarodni obisk najpomembnejše zdravilišče, je bila hudo udarjena z ukinitvami in s tem, da se park brzih vlakov ne ustavlja več v Grobelnem. Ponovljena je bila tudi zahteva, naj bi se uvedel direktni vaon Ljubljana-Rogoška Slatina, ki bi bil pomemben zlasti sedaj, ko prihaja v Rogoško Slatino mnogo več ljubljancev.

Vsi udeleženci so z navdušenjem pozdravili načrt železniške direkcije, da uvede za prihodnji vojni red čim več pospešenih vlakov. Na daljše proge je namreč potovanje z našimi potniškimi vlaki zaradi številnih postankov silno zamudno. Zato bi zlasti zveza Maribor-Ljubljana in obratno nujno morala dobiti hitrejšo pospešeno vlake, ki bi na nekaterih manjših postajah ne postajali. Leto velja za zveze na Gorenjsko in Dolenjsko. Ti pospešeni vlaki bodo tem večjega pomena zato, ker glavna direkcija v Beogradu nikakor ne bo dovolila ponovne uvedbe ukinjenih vlakov, ker primanjkuje zanje osebja, lokomotiv in vagonov. Najhujeje je seveda pomanjkanje vagonov in lokomotiv. Imamo namreč v območju ljubljanske direkcije izredno močan tranzitni tovorni promet med Nemčijo in Italijo, ki že sedaj zahteva skrajno izrabo lokomotiv in že zdavnaj preobremenjena osebja. Prav verjetno pa je, da bodo ponovno uvedeni brzi vlaki, ki bodo potrebni zaradi mednarodnih zvez, kakor hitro se razmere v Evropi ustalijo. Poudarjena je bila tudi želja, da bi se že vendar začel graditi dvojni tir na progi Zagreb-Zidani most. Za to progo so bili namreč krediti odobreni, vendar se z delom ni začelo, ker so bile drugod še bolj nujne potrebe. Važno je za osebni promet tudi dejstvo, da so dobile direkcije določeno število vagonov, dodeljenih za svojo lastno uporabo. To je bilo potrebno, ker manjka za ves potniški promet v državi okrog 1000 vagonov, tako da trpijo vse direkcije zaradi po-

manjkanja potniških vagonov. Prav zato tudi direkcije zlepa ne dobijo svojih vagonov nazaj, če jih pošljejo izven svojega območja. Najlepši primer za to je dejstvo, da je bil pred nedavnim še v prometu smučarski vaon ljubljanske direkcije na progi Beograd-Pančevac.

Prav neprijetno presenečenje pa je vzbudila novica, da bo začeni z nedeljo, 18. avgusta stopila v veljavo nova omejitev nedeljskih izletniških kart. Ljubljanska direkcija sama to dejstvo obžaluje, saj dobro pozna, kako živahen je promet zlasti ob nedeljah. Omejitve nedeljskih izletniških kart bo namreč taka, da ne bodo več veljale do ponedeljka popoldne, ampak le do nedelje popolnoči. S tem bodo hudo udarjeni zlasti planinski izletniki, ki so ob nedeljah napravili daljše ture, ter se šele kasno popoldni vrnili s planinskih postojank v dolino, tam

Dominikanska gimnazija s konviktom v Bolu

Naši bralci že nekoliko poznajo dominikanski zavod v Bolu na otoku Braču, saj je naš list že večkrat opozoril nanj. Ob malem mestecu Bolu stoji dominikanski samostan s cerkvijo, kjer je bila že desetletja gimnazija, najprej za lasten duhovski naraščaj, pozneje pa tudi javna gimnazija. Število gojencev je leto za letom raslo. Prihajali so raven iz Dalmacije tudi iz drugih krajev, ker je ta kraj kakor ustvarjen za večjo šolo: popolu mir, ki ga prav nič ne moti mestni trušč, kakor mnogokje, prekraena lega tik ob morju, ki je za gojence in njihovo zdravje največje važnosti, zavodska oskrba, ki je za studij najboljša. V letu let so našli ta zavod starši, ki po prestali boleznii niso vedeli kam e sinkom. Zdravnik je svetoval k morju, toda skrb, da ne zamudi celega šolskega leta, jim ni dala, da bi ga pustili brez učenja. Dokler niso srečni starši prvega, ki je poskusil e to šolo, se telesno okrepil in s prav dobrim uspehom dovršil gimnazijski razred, ki bi ga bil moral ponavljati, radevolje svetovali drugem. Tako je prišel sloves tega zavoda tudi že v Slovenijo in je zdaj v dominikanski gimnaziji že okoli 20 dijakov — Slovencev. V bodočem šolskem letu bo 6 razredov klasične in 4 razredi realne gimnazije, ki se bodo postopoma razvili v popolno gimnazijo. Pedagoški pogoji zavoda so taki, da mora vsak normalnorazviti dijak z uspehom končati šolsko leto. V zdravstvenem oziru je zavod prvotnosti preskrbljen. Da pa je v versko-vzgojnem oziru dijakom posvečena posebna skrb, ni treba posebe poudariti, saj so vzgojitelji duhovnikidominikanci. Med profesorji je vsako leto nekaj Slovencev, da morejo dijaki vsak dan govoriti tudi v materinščini. V novem šolskem letu bo na gimnaziji vpeljan slovenski jezik kot obvezen za vse dijake — Slovence, da jim ne bo treba skrbeti, kadar bi prestopili v kako slovensko gimnazijo. Starši, ki se iz katerega koli vzroka ne morejo zadostno brigati za vzgojo svojega čina-gimnazijca, ali je dečko fizično zaostal in potrebuje sonca in blažega morskega zraka, poverite njegovo vzgojo dominikan-

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozii, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

premočili ter se s prvim vlaki v ponedeljek zjutraj odpeljali na svoja službena mesta. Za ljubljansko občinstvo je bilo še posebej poudarjeno, da nerado zgodaj zjutraj potuje in da želi priti vedno čim preje na meeto, kamor potuje. Zato bodo Ljubljanci prav gotovo posebno z veseljem pozdravili napoved direkcije za dosego pospešenih vlakov.

Posamezni zastopniki so za svoja območja še posebej nakazali želje in potrebe, ki jih v podrobnem ne bomo navajali. Pomočnik ravnatelja g. Hojs Franc pa je ob zaključku objubil, da bo ljubljanska železniška direkcija storila vse, kar bo le v njenih močeh, da bo ustregla vsem upravičenim željam. Kjer pa kaj iz prometno tehničnih razlogov ne bo mogoče izpeljati, bo pa pač treba potrpeti. Zavedati se namreč moramo, da so marsikateri nevsčnosti vzrok sedanje težke razmere, železniška uprava sama pa seveda nima niti najmanjšega interesa, da ne bi ustregla željam občinstva, saj je končno za to tu. S tem je bilo zborovanje zaključeno.

skemu samostanu v Bolu pri Splitu. — Morebitne informacije lahko dobite pri učiteljici Anici Lebar, Ljubljana, Jegličeva 13, ali pa naravnost v Dominikanskem zavodu v Bolu, pri Splitu. Prospekti so na razpolago.

Izredne doklade

državnim nameščencem, delavcem in upokojencem

Beograd, 2. avg. Danes je izšla uredba o izrednih dokladah za državne uslužbence in upokojence, ki jo je napovedal včeraj finančni minister v svojem ekspoziciji o proračunskih dvanajstih. Uredba določa:

1. uradnikom od 8. do vključno 5. pol. skup.
2. uradnikom v 9. in 10. pol. skup.
3. uradniškim pripravnikom, ne glede na šolsko kvalifikacijo
4. zvaničnikom
5. služiteljem
6. pogodbenim uradnikom, honorarnim uslužbencem, dnevničarjem, cestarjem in stalnim cestnim delavcem
  - a) z mesečno bruto dohodki do 1000 din
  - b) z mesečnimi bruto dohodki 1001 do 1400 din
  - c) z mesečno bruto dohodki 1401 do 2600 din

Določbe prednjega odstavka ne veljajo za uslužbence finančne kontrole.

Cl. 2: Izredna doklada pripada tudi vojnim uradnikom, ki po uredbi ministrskega sveta iz septembra 1939 nimajo pravice do doklade na osnovi

1. nižjim vojnim uradnikom 4. razr.
2. nižjim vojnim uradnikom 3., 2. in 1. razr. ter višjim vojnim uradnikom 4. razr.
3. uslužbencem direkcije rečne plovbe, državnih posestev na Belju in državne sladkorne tovarne na Cukarici
  - a) uradnikom, pogodbenim uradnikom in honorarnim služiteljem s skupnimi mesečnimi dohodki do 1650 din, ne uračunajoč rodbinske doklade
  - b) uradnikom, kontraktualnim uradnikom, honorar. uradnikom s skupnimi mesečnimi dohodki 1651 do 2600 din, ne uračunajoč rodbinskih doklad
  - c) uradniškim pripravnikom, ne glede na šol. kvalifikacijo
  - d) zvaničnikom
  - e) služiteljem
  - f) dnevničarjem z mesečnimi bruto-nagradami do 1000 din
  - g) dnevničarjem z meseč. bruto-nagradami 1001 do 1400 din
  - h) dnevničarjem z meseč. bruto-nagradami 1401 do 2600 din

Cl. 3: Vsem aktivnim državnim uradnikom, zvaničnikom, služiteljem, pogodbenim uradnikom, honorarnim uslužbencem in dnevničarjem v službi države, aktivnim oficirjem, vojnim uradnikom, podoficirjem in pogodbenikom v vojski in mornarici, aktivnim orožniškim podoficirjem, kaplarjem in redovom graničarskih čet, cestarjem in stalnim cestnim delavcem pripadajo na vsakoga otroka, rojenega v postavnem zakonu, pozakonjenega ali adoptiranega, izredna rodbinska doklada po 50 din mesečno. Ta doklada pritiče, dokler otrok ni prekorajčil 16. leta starosti. Po dovršenem 16. letu starosti pripada samo otrokom, ki se redno šolajo, a to najdalj do dovršenega 23. leta starosti. Če sta mož in žena v državni službi, pripada doklada samo enemu izmed njiju.

Določbe prednjega odstavka veljajo tudi za one, ki so v aktivni službi direkcije rečne plovbe, državnega posestva na Belju in državne sladkorne tovarne na Cukarici, kakor tudi za upokojence in osebe, navedene v 11. čl. uredbi o osebnih in rodbinskih dokladah državnih upokojencev iz januarja 1940.

Cl. 4: Izredne osebne in rodbinske doklade po

† Prof. Ivan Mercina

Zadno soboto 27. julija je v Gorici pobožno izročil svojo dušo svojemu Stvarniku g. Ivan Mercina, upokojen profesor. Dočkal je častljivo starost 89 let. Slovesni pogreb je bil v torek 30. julija v Gočah na Vipavskem, kjer so ga položili v družinsko grobnico k njegovi zvezi družici, a katero je pred par leti priredil praznovno 60-letnico poroke.

S pokojnikom zginja iz vrst goriškega slovenskega izobraženstva široko znana, spoštovana, markantna osebnost. Ob zatonu prejšnjega stoletja se je jel v Gorici uveljavljati takratni vadniški učitelj Ivan Mercina. Ni bil samo priznan učitelj na goriški vadniči, poštvovalen pevovodja na šoli in v raznih zavodih, temveč tudi živahen in delaven javni delavec, ki je kot odločen krščanski mož krepko posegal v takratno politično vrvenje. Pozneje je postal profesor na učiteljski, kjer je bil ugleden šolnik, pri tem pa vedno zvest bojevnik v katoliško narodnem taboru. S svetovno vojno je stopil v pokoj. Po vojni se je skoro docela umaknil iz javnega gibanja, posvetil je pa vse svoje neutrudljive moči skrbi za naše zvonove. Postal je prvi slovenski zvonoslovec. Njegov »Pritkovavec«, mala priložna knjižica s poukom o pritrkovanju, je dragocen zaklad našega podeželja, ki ljubi lepo in ubrano pesem svojih zvonov.

Naj danes zaključimo te kratke spominke vrstice! Pokojnikovo zaslužno delo, ki se mu je vneto posvetil kot šolnik, pevovodja, zvonoslovec in kulturni delavec, zahteva, da se njegovo plodno življenje podrobneje osvetli. Bog naj mu bo plačnik za njegovo nesebično delo, s katerim si je ustvaril med goriškim ljudstvom neizbrisljiv spomin! Zaljubljenim avojcem izrekamo iskreno sožalje!

Posebno pazite, kaj bolnik pije!

Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim čišče našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci!

Prospekte in vsa potrebna navodila pošlje zastoj in z veseljem: Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

Slovenski duhovnik utonil v morju

G. Mirko Lovko, župnik v Dinjski na otoku Pagu v Dalmaciji, je dne 30. julija s čolnom peljal od Dinjske proti Sv. Mandaleni pod Veletitom. Na povratku iz Sv. Mandalene pa se je čoln prevrnil in gospod župnik je utonil. Njegovo truplo so našli v morju dne 1. avgusta. Prijatelj rajnega, župnik v Posedarju v Dalmaciji sporoča to žalostno vest njegovim domačim in prijateljem, vsem dobrim katolicanom, ki bodo molili za plemenito dušo rajnega, pa se že naprej zahvaljuje. Glede pogreba ob času tega poročila še ni nič znane.

Rajni g. župnik Mirko Lovko se je rodil v Cerknici, v mašnika je bil posvečen leta 1936 in sicer za šibeniško škofijo. Bil je plemenit človek, dober duhovnik in pri svojih župljanih izredno priljubljen. Naj v miru počival!

Prebivalci danske prestolnice Kodania v zaklonišču med napadom angleških letal.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 3. avgusta: Najdenje Stefana; Ljudska v. Mlaj ob 21.09. Herschel napoveduje lepo ob severu in dež ob jugu.
Nedelja, 4. avgusta: 12. pobinkoština nedelja. Dominik (Vladimir), spoznavalec.

Novi grobovi

V Smarju pri Jelšah so včeraj pokopali moža kremenitega značaja, zaslužnega javnega delavca gosp. Grobelska Antona, ki je umrl na svojem domu v Zastranju. Rojen je bil januarja 1865 in l. 1899 se je poročil s Francisko Lorgerjevo iz Senovice. V zakonu se je rodilo 9 otrok, od teh jih je 8 živih. Kot mlad fant je že začel peti na cerkvenem koru pod vodstvom nadučitelja in skladatelja Jurkoviča in je ostal pevec do svetovne vojne, ko je moral oditi na fronto, Smarskemu kaplanu Sinku je pomagal ustanoviti Kmečko posojilnico in je vodil tajniške in blaginjske posle do leta 1925. Bil je tudi cerkveni ključar pri šmarnski farni cerkvi in nato pri romareški cerkvi Sv. Roka. Vsem, ki so prišli v cerkvenih zadevah z njim v stik, je ostal v spominu zaradi svoje ustrežljivosti in v glavnem je njegova zasluga, da so prenovili lepe kapelice križevega pola. Leta 1930 mu je umrla žena in do letos je sam kljub svojim visokim letom opravljal svoje veliko posestvo. Naj v miru počival Zalujocih naše iskreno sožalje.

Osebnosti

Belgrajski nadškof, prevzvišeni gospod dr. Josip Ujčič je prišel v Slovenijo in bo ostal dva tedna na oddihu v Kranju. Prevzvišenemu želimo prav prijetno bivanje.
V škofljski kapeli v Ljubljani se je poročil mag. pharm. g. Alojzij Dšuban z g. mag. pharm. g. Deklevo Evico. Poročil ju je prevzvišen škof dr. Rožman. Bilo srečno!

V spomin prof. E. Terstenjaku

V srce me je zadela novica v »Slovenca«, da je umrl g. prof. duhovnik Ernest Terstenjak. Bil je eden ožjih mojih prijateljev, zlata duša, ljubljen od vseh in spoštovan, zaveden narodnjak. Prišel je z mariborske gimnazije na gimnazijo v Novem mestu, kjer je tudi maturiral.
Laneko leto me je obiskal, ves srečen in vesel, da sva se zopet videla in malo vzbujala spomine na prošlo mladost. Bil sem namenjen, da ga obiščem, pa mi je pisal, da je zbolel in naj odložim obisk.
Ves potr sem od izgube zadnjega mojega prijatelja iz dijaških let Maturantov nas je bilo leta 1900 sedemnajst. Trikrat smo obhajali v teku let zopetno evidenje. — Vsi so odšli in sedaj tudi zlati, vesel profesor Terstenjak — ostal sem sam.
Dr. M. H.

valnina se določi po premoženjskih razmerah staršev, oziroma prosilcev ter znaša 100 do največ 300 din mesečno. Manj premožni pristojni dobe zraven tega še primerne podpore od pristojnih okrajnih kmetijskih odborov. Starost 16 do 25 let. Prošnje za sprejem (banov, kolek din 10) je poslati ravnatelstvu banov, kmetijske šole v Sv. Jurju ob juž. žel. takoj, najkasneje pa do 20. avgusta 1940. Prej vložene prošnje imajo prednost. Priložiti je: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. npravnstveno spravevalo, 4. šolsko spravevalo, 5. obvezno izjavo staršev oziroma varuha (ban, kolek 4 din), da bodo krili stroške šolanja in da ostane prosilec na domačem posestvu, 6. davčno potrdilo o imovinskem stanju, o velikosti posestva in o višini neposrednih davkov pri prošenju, ki žele dobiti znižano vzdrževalno. — O sprejemu se obveste prosilci pisмено. — Vse poželeske izobrazbenosti se naproša, da blagovolijo na ta zavod opozoriti tiste kmečke gospodarje, ki imajo za to šolo primerne sinove. — Vsa nadaljna pomoč daja na željo ravnateljstva kmetijske šole.

ŽALNI VENCI

LEPI IN POCENI NASPROTI „UNIONA“ FRANCISKANSKA 3 „ROŽA“

— »Siromašna kočevska občina«. Iz Kočevja smo prejeli: Odkar se je tukajšnji »Jutrov« dopisnik povrnil, imamo zopet solzavo ploho dopisov iz Kočevja, ki morajo v javnosti izzvati vtis, kot da so Kočevje in okolica najsiromašnejši kraji na svetu, v katerih se nikakor ne da normalno živeti in shajati. Seveda ni smatirati, da je »Jutrov« dopisnik toliko naiven, da ne bi vedel, v kakšnem namen in čigavo korist se razširjajo take črne vesti, ki otlipljivo odvrtačo in morajo odvrtačo slovenski živelj od naseljevanja v Kočevju in naravnost mešani okolici. Razširjevanje takih vesti je torej vsekakor odlično narodno delo... — Da si pa bomo na jasnem, povejmo, da ako bi ribniški kmetič — ne njegova inteligenca — imel toliko zemlje in take gozdove kot so na Kočevskem, bi mu sigurno ne bilo treba hoditi po svetu, ker bi njegove pridne roke to zemljo vse drugače obdelovale in izkoriščale kot pa tu tukajšnji nemški domačini. Vsakdo se lahko prepriča na kočevskem kolodvoru, kaj in kako, kjer je že skozi leta promet, kakršnega premoreje le še najboljše slovenske postaje. Tudi vpogled v proračun občine Kočevje-mesto, kjer sede tudi prijatelji »Jutra«, bi ga lahko poučil, da mesto s komaj 3000 prebivalci, pa z 1 milijon 650.000 din letnim proračunom, torej 550 dinarjev na glavo, vstevši dojenčke, ob le 75% določah na direktne davke, mora imeti ogromen promet, da pokrje štiri petine ostanka tega proračuna z ostalimi dohodki. Tudi bi si mesto s 3000 prebivalci ne držalo kar dveh občinskih tajnikov, od katerih ima drugi še večjo plačo kot prvi (35.000 dinarjev), ako mesto tega ne bi z lahkoto zmoglo. Tudi si ne bi držalo 16 občinskih uslužbencev, niti posebne drage policije s policijskim nadzornikom, polie. kapetanom in mestno policijo v kraju, kjer je številna žandarmerija, ki za varnost popolnoma zadošča. Ne bi si držalo župana z 18.000 din nagrade, ne bi se spuščalo v pravde z več stototisoč din stroškov itd., ako ne bi bili tu dohodki, ki take izredne izdatke ob le 75% obč. davkov omogočajo.

— Lepo, medlo se leskajočo kožo po sončenju napravi Tschamba Fil. Drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

takih edinicah izvršili potrebne pogoje za podaljšanje »Dozvol za letenje«, bo Stab vazduhoplovstva vojske diplome podaljšal za tekoče leto.

— Krznarski izdelki na dunajskem jesenskem velesejmu 1940. Razstava krzna, ki bo v okviru Dunajskega jesenskega velesejma od 1. do 8. septembra, je predstavljala že od nekdaj, poleg okusne dunajske modne razstave, stebler Dunajskega velesejma. Zato bo to jesen privabila na Dunaj veliko število kupcev in interesentov tudi iz inozemstva. Dočim se je razstava krznih izdelkov v prejšnjih letih opirala predvsem na ožjo domačo obrt, bo letošnja razširjena tovrstna razstava pokazala delo in sodelovanje vseh večjih krznarskih podjetij iz stare Nemčije ter bodo posetniki imeli priliko spoznati nemško krznarsko obrt in nemško industrijo kož. Dober glas so si dunajski krznarski obrtniki in dunajska kožarska industrija pridobila s svojo strokovno sposobnostjo pri izdelavi krznarskih in kožarskih izdelkov. Znan pa je tudi profinjene okus teh dunajskih obrtnikov. Prijave za obisk Dunajskega velesejma 1940 pošljite takoj na naslov: Častni zastopnik Dunajskega jesenskega velesejma za dravsko in hrvatsko banovino dir. Josip Kulhanek, Zagreb, Ilica 9, telefon 25-307.

— Julij letos najdeževnejši mesec. Pred dnevi smo že objavili nekaj vremenske bilance, ki nam

kaže, da je bil julij letos najdeževnejši mesec in da toliko dežja ni ta mesec padlo že leta in leta. Točno smo imeli julija kar 18 deževnih dni s 174 milimetrom dežja v Ljubljani. To je ogromna množina vode! Prav lepa in popolnoma jasna dneva sta bila v tem mesecu samo dva, deset dni pa je bilo več ali manj oblačnih, 18 pa deževnih. Največ dežja je padlo od sobote na nedeljo od 20. na 21. julija, namreč kar 46,5 mm. Najvišjo temperaturo smo imeli 2. in 30. julija, namreč +28,7 stopinj Celzija, najnižjo pa 9. julija +9 stopinj Celzija. Mesečni povprečnik za julij znaša 113 mm dežja. Torej je letošnji julij glede dežja daleko presegel za 20 let nazaj izračunani povprečnik. V 7 mesecih pa smo letos imeli v Ljubljani že 94 deževnih dni s 688,3 mm dežja.

Po državi

* Predsednik vlade g. Cvetkovič je kupil 6 slik zagrebških umetnikov. Ko se je dne mudil v Zagrebu predsednik vlade g. Cvetkovič, so ga obiskali zagrebški umetniki in mu razložili razmere, v katerih žive umetniki, posebno so mu pa poročali o uspehu letošnje prve razstave hrvatskih umetnikov. Ob tej priliki je predsednik vlade g. Cvetkovič, ki je velik prijatelj umetnosti in umetnikov, izrazil željo, da bi odkupil nekaj slik s te razstave. Izbrlo slik je poveril umetnikom samim. Predsednik vlade je odkupil šest slik za skupno vsoto 20.000 din. Slike so mu umetniki takoj dostavili.

* Velike slovesnosti na Hrvatskem pripravljajo za prihodnje leto. Te slovesnosti naj bi lepo pokazale visoko zavest Hrvatov in njihovo zvestobo katoliški Cerkvi. Tako bo sredi junja evharnistični kongres, ki bo trajal tri dni. Katoliška akcija je sedaj povabila »Seljačko slogo«, ki je hrvatska kulturna organizacija, da bi skupaj sodelovali pri pripravah, da bi bil kongres sijajnejši. »Seljačka sloga« bo najbrž sprejela vabilo in organizirala nastop kmečkih skupin z narodnimi običaji.

* Izpit za 3000 oseb, ki so se naučile brati in pisati. Iz Sarajeva poročajo, da je bilo v preteklem letu delo za pobijanje nepismenosti v Bosni in Hercegovini zelo uspešno. V pretekli zimski se je naučilo brati in pisati na področju Bosne in Hercegovine okrog 30.000 oseb, kakor je bilo sporočeno na glavni skupščini hrvatskega kulturnega društva »Napredak«. Takrat pa so se manjkala poročila iz mnogih krajev. Ta poročila še vedno prihajajo, vendar se že sedaj lahko reče, da je število oseb, ki so se naučile brati in pisati, zrastle na 33.000. Najbolj se je odrezalo Rakitno v Hercegovini, kjer se je naučilo brati in pisati okrog 1600 oseb, od katerih se je podvrglo izpitu 1256. Rakitno pa bo vsekakor prekosilo občina Siroki Brijeg. Tam so se deloma že vršili izpiti, prvi izpiti pa bodo v začetku septembra. Kakor računamo, bo nastopilo pri teh izpiti okrog 3000 kmetov in kmetic, ki so se naučili brati in pisati. Pri izpitih tako ogromnega števila kandidatov bo delovalo 30 izpitnih komisij.

* Manjšinske šole na Hrvatskem. Hrvatski ban dr. Šubašič je izdal naredbo, ki določa, da se lahko pri vsaki šoli ustanove posebni oddelki za srbske in slovenske otroke, če je v šoli 25 otrok, katerih starši bi zahtevali pouk v njihovem jeziku. S tem se je hrvatska oblast postavila na edino možno stališče, naj otrok uživa vzgojo v tistem jeziku, katerega je govoril na svojem domu kot otrok. Tako bodo imele vse narodne manjšine, kakor tudi ostala dva naroda v državi, to je slovenski in srbski, pravico do svojih razredov na tistih šolah, kjer bo dovolj njihovih otrok, najmanj pa 25. Učitelj, ki bo ta razred poučeval, mora biti popolnoma več tistega jezika. Naredba dalje pravi, da sme imeti v primeru, če je na šoli več takih oddelkov, šola svojega posebnega upravitelja, ki ga bodo izbrali iz vrst učiteljev drugorodnih oddelkov.

Ljubljana, 3 avgusta

Radio Ljubljana

Sobota, 3. avgusta 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Izbranih plošč bo vrsta cela se v venčku pisanem vrtele — 12.30 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Izbranih plošč bo vrsta cela se v venčku pisanem vrtele — 14 Poročila — 17 Otroška ura: Pavlihov oder — 17.30 Od bajke do bajke (plošče) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radijski orkester — 18.40 Mesto in kraj Laško (prof. dr. V. Tiller) — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 Zunanje politični pregled (dr. Al. Kuhar) — 20.30 Ježkove muhe št. 2 (za 59 minut pisane šare. Sodelujejo pevci, igralci, plošče) — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Radij. orkester.

Drugi programi

Sobota, 3. avgusta: Belgrad: 20.20 Narodne pesmi — Zagreb: 20 Ruski skladatelj — Bratislava: 20.30 Večerni koncert — Praga-Bрно: 20.30 Pisan koncert — Sofija: 19.50 Lahka glasba. — Beromünster: 21 Pisan spored — Budimpešta: 20.55 Ciganski orkester — Rim-Florenca: 20.30 Izbrana glasba — Stockholm-Hürby: 20.30 Kabaret — Kodanj: 20 Baletna glasba — Sotens: 20.30 Kabaret.
Belgrajska kratkovalna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko — 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Cerkvena glasba

Cerkev sv. Jožefa. Jutri ob 8 slovesno praznovanje sv. Ignacija, ustanovitelja jezuitskega reda, in slovesnost nove maše g. p. J. Koncilja. Ob 8 slovesen vhod novomašnika. Izvaja se: »Novomašnik bodi« pozdravljen, zložil G. Rihar; nato: Pridi sv. Duh, zložil dr. Fr. Kimovec. Med sv. mašo se izvaja: »Missa solemniss in hon. S. S. Salvatore in C«, zložil Ig. Mitterer, s spremljevanjem vojaškega orkestra. Graduale: »Justus ut palmas florebit«, zložil A. Foerster. Po ofertoriju: »Jesu dulcis memoria«, za solo orgle in orkester zložil A. Janček. Po maši: »Hvalite Gospoda«, zložil dr. Fr. Kimovec, »V Zakramentu« za solo zbor, orgle in gosli (skladatelj neznan).

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljal v soboto od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni višji zdravnik dr. Abčin Marjan, Korytkova ulica št. 18, telefon št. 56-24.

se ognil in vlačilec je zadel ob čoln. Potniki so začeli klicati na pomoč. Pri udarcu je bil prebit čoln in voda je začela od vseh strani teči v čoln. Nekateri potniki so skočili v naraslo Savo in se prijelji za čoln, ki se je hitro potapljaj. Ljudje z vlačilca so v zadnjem hipu rešili potnike. Tudi tistim potnikom, ki so skočili v vodo, se je posrežilo, da so se rešili, tako da ni bilo človeških žrtve.

* Tropi volkov divjajo in koljejo živino v okolici Banjaluke. Te dni so se v banjaluskem okraju, posebno v občinah Kadina Voda, Reka-vica in Krupa na Vrbsu, pojavili v velikem številu lačni volkovi, ki koljejo drobnico in govedo ter delajo veliko škodo kmetom. Volkovi ponoči v tropah napadajo stajo, tako da se jih kmetje ne morejo obraniti. V nekaterih vaseh se je zgodilo, da so volkovi v tropah navali na hiše. Kmetje v strahu hodijo po vasi, otrok pa sploh ne smejo puščati iz hiš. Na prošnjo kmetov iz teh vasi, je okrajno načelstvo odredilo, da se priredi velik pogon na volkove od vseh občin. Pri tem pogonu bodo sodelovali tudi orožniki in nameščenci gozdarske uprave. Lovsko društvo je v zvezi z orožniško oblastjo in gozdarsko upravo organiziralo velik pogon za 11. avgusta. Prijavilo se je veliko število lovec iz Banjaluke in okoliških mest in številni gonjači. Pri pogonu bodo sodelovali tudi kmetje prizadetih vasi. Tudi iz Ključa poročajo, da so se v vsem okraju pojavili v velikem številu lačni volkovi. Zato bodo tudi tam priredili pogon. Prav tako napadajo volkovi živino v okraju Kotorovaša in posebno v Skender Vakufu. Ljudje ne pomnijo, da bi volkovi v polletnem času napadali v tako velikem številu.

* Huda nesreča v bolnišnici. Pri gradnji nove paviljona bolnišnice v Petrogradu se je zgodila huda nesreča. Zrušilo se je dvigalo, ki je bilo preveč obteženo. Pet delavec je hudo ranjenih, Slobodan Radosavljevič pa mrtev.

Anekdota

Pater Jožef je bil v veliki milosti pri kardinalu Richelieuju in se je lahko vmešaval v vse pogovore, ki jih je imel kardinal z uglednimi osebnostmi. Tako se je nekega dne vojvoda Bernhard Weimarski pogovarjal s kardinalom o vojnem pohodu nad Nemčijo. Pater Jožef je stopil v sobo in takoj dal svoj nasvet. »Glejte, gospod vojvoda, najprej zavzemite to trdnjavo,« in jo je pokazal na zemljevidu. »Nato zavzemite to, zatem to...« »Pratostite, pater Jožef,« ga prekine vojvoda, »trdnjave se ne osvajajo s prsti.«

Dogodki iz vojne 1939/40

Film, ki prikazuje vojne dogodke iz vojne na Poljskem, zavzetjem Danske, Norveške, Nizozemske in Belgije do premirja v Compiegneu.

Blagajna je odprta od 11. do 12. ure in od 15. ure dalje! Predstave ob 16., 19. in 21. uri! KINO UNION, tel. 22-21

— Veliko mirovno romanje na Ptujsko go-ro priredi Prosvetna zveza v Ljubljani namesto višarskega romanja. Romanje bo po sledečem sporedu: odhod iz Ljubljane 24. avgusta ob 15.30 s posebnim vlakom. Prihod na go-ro okrog 7. Nato ogledovanje zgodovinskih zanimivosti v cerkvi. Ob 8 pridiga stolnega kanonika dr. Klinerja. Nato procesija z balklami po Ptujski gori. Po procesiji spovedovanje do 11. 25. avgusta zjutraj od 4 dalje maše, ob 6 romarska pridiga, sv. maša, odhod s Ptujске gore ob 8.30, prihod v Ptuj z vlakom ob 10, nato ogledovanje mesta in cerkva, od 12 do 14 prosto za kosilo, ob 14 odpelje poseben vlak iz Ptujja v Ljubljano, kamor pridejo romarji ob 18.20, tako, da imajo zvezo z vsemi večernimi vlaki proti Kamniku, Vrhniki, Gorenjski, Dolenjski in Notranjski. Celokupni stroški za romanje znašajo 70 din. Priglasiti se je pri župnih uradih ali pa pri Prosvetni zvezi, Ljubljana, Miklošičeva c. 7 do 20. avgusta. Prosimo župne urade, da objavijo mirovno romanje že to nedeljo po cerkvah.

— Aljažev klub v Ljubljani sporoča vsem prijateljem naših plačin, da bo v nedeljo, 4. avgusta služba božja na sledečih posejankah: Na Kredarici ob 8, Uškovcih ob 8, Veliki planini ob 9, Kravcu ob 9, Kofcah ob 10, Kureščku ob 10, Pokljuki ob 10.15.

— Duhovne vaje za duhovnike. Najbližji tečaj se vrši od 5. do 9. avgusta. Ker je še par sobic praznih, lahko sprejemamo še par pred. gospodov za ta tečaj. Prosimo takojšnje priglasitve. — Dom duhovnih vaj, Ljubljana, Zrnojskega 9.

— Efektna loterija prvostolne gasilske čete v St. Vidu nad Ljubljano je preložena za nedoločeni čas. Datum zrebanja se bo pravočasno objavil.

— Mesto venca na grob pok. g. prof. Ernesta Terstenjaka je daroval g. dr. Matija Iločevič iz Domžal 100 din za slepce. Iskrena hvala!

— Banovinska kmetijska šola v Sv. Jurju ob juž. žel. Na banov. kmetijski šoli v Sv. Jurju ob juž. žel. začne novo šolsko leto 16. septembra 1940. Šola je enoletna in traja do 31. avgusta prihodnjega leta. Na tem zavodu se podučujejo in praktično vežbajo gojenci v vseh kmetijskih panogah: poljedelstvo, travništvo, živinoreja, mlekarstvo, vinogradništvo, sadjarstvo, vrtnarstvo in vse ostale panoge s katerimi se peča slovenski kmet. Tako se gojenci teoretično in praktično izvežbajo za vsako kmetijo v Sloveniji, da lahko postanejo dobri kmetički gospodarji. Vsi gojenci stanujejo v zavodu, kjer imajo hrano in vso ostalo oskrbo. Mesečna vzdržev-

— Lepa nagrada za obiskovalce šentviške obrtne razstave. Že skoraj teden dni je odprta zanimiva in lepo urejena obrtna razstava v St. Vidu nad Ljubljano. V zadnjih dneh je bil obisk te razstave nad vse živahen, saj so se mnogi poslužili ugodnosti polovične vožnje, ki velja tudi še danes. Dosljej še nobena razstava ni imela tako izredno velikega števila obiskovalcev kakor letošnja, kar pa je tudi razumljivo, če upoštevamo slovesne razstave in dejstvo, da letos v Ljubljani nismo imeli velesejma. Kakor druga leta tako je Obrtniško društvo v St. Vidu tudi letos določilo lepo nagrado za enega izmed obiskovalcev razstave. Shranjujejo se namreč kuponji vstopnic, med tem, ko obiskovalci drugo polovico vstopnice samo tudi dobro spravijo. Ob koncu razstave, 18. avgusta, pa bo eden od teh kuponov izreban. Lastnik vstopnice, ki bo na svoji vstopnici imel isto številko kakor izreban kupon, pa bo dobil bogato nagrado, namreč moderno kuhinjsko opremo, vredno 2000 din. Opozorjamo na to vse obiskovalce razstave, posebno zaradi tega, da ne bodo zametavali vstopnic.

Viktor Mc Laglen, veliki karakterni igralec v sijajni dramii peklenskih strasti in gigantske borbe

UPOR NA PACIFIKU

Mojstersko delo o sužnjih morja

Premiera danes! KINO SLOGA, tel. 27-30 Predstave ob 16., 19. in 21. uri

— Mesto venca na grob pokojnega Matije Wrinskele, davčnega upravitelja v pokouju, je zbralo uradništvo drž. higienskega zavoda v Ljubljani din 273 za podporni sklad na zavodu za slepe dece v Kočevju. Vsem darovalcem se o imenu slepe mladine iskreno zahvaljuje uprava zavoda za slepe dece v Kočevju.

— Vsem turističnim pilotom na področju Oblastnega odbora kralj. jugoslovenskega Aero-kluba »Naša krila« v Ljubljani. — Na podlagi informacij, ki smo jih prejeli, za letos ni pričakovati, da bi klub prejel sredstva za vzdrževanje redne ali pa tudi samo časne trenaje za pilote, ki so člani Aerokluba. Vsak trening je mogoče le v območju vojnih trenajnih eskadril; zato opozarjamo turistične pilote, da na merodajnem mestu urgirajo poveljni rešitev svojih prošenj, ki so jih svoječasn vložili z željo, da se jim dovoli trenajno letenje. Le tistim turističnim pilotom, ki bodo v

* Nova nemška gimnazija v Novem Vrbsu. Dne 1. septembra bo otvorjena v Novem Vrbsu nemška privatna gimnazija, ki bo imela takoj vseh osem razredov, ker se je prijavilo dovolj dijakov, in sicer okrog 300.

* Slaba žetev pšenice v Bački. Zetev pšenice v Bački je končana in pričela se je mlačev. Pridelek pšenice je zelo slab. Povprečno so pridelali na oralu zemlje 4-6 stotov, tako da pridelek komaj pokrije seme in delo. Ječmen in oves sta se tudi slabo obnela. Ugodno pa uspeva koruza, konoplja in sladkorna pesa. Vinogradi slabo obetajo.

* Nesreča pri prevozu čez Savo. Na glavnem prevozu na Savi med Slavnskimi in Bosanskim Sancecm je zadel velik čoln, v katerem je bilo 18 oseb, v vlačilec. Ko je čoln z 18 osebami priplul do sredine Save, je brodar v zadnjem hipu zapazil, da prihaja nasproti parnik »Banat«, ki je vlekel velik vlačilec. Ni bilo več časa, da bi

Umetnica pri volantu
»Sedaj moram hiteti. Počakajte me zvečer pred gledališčem in tam vam bom dala svoj avtozgram.«

LJUBLJANA

Ob 10 letnici školovanja dr. Gregorija Rožmana

Cerkvena glasba v stolnici

Za slovesni vhod: Pozdravljeni, vladika! — Premrl.

Maša: Misa pastoralis brevissima. (Zelo kratka pastireka maša). — Kimovec.

Introit: koral.

Gradual: Benedictam Dominum (Slavil bom Gospoda). — Kimovec.

Po ofertoriju: Mogočno se dvignil — Cerin — ljudsko petje z orkestrom.

Komunija: koral.

Zahvalna: Hvala večnemu Bogu! — ljudsko petje z orkestrom — instrumental K.

V zakramentu: Rihar: uredil in instrumental K. Razen koralu bodo vse skladbe z orkestrom.

Dr. Cerina »Mogočno se dvignil« je izbrana kot spomin na oba, po škofu Rožmanu tako sijajno priprava kongresa. Vsi udeleženci naj z navdušenim sodelovanjem pri ljudskem petju hvalijo Boga za nad vse pričakovane blagoslovljene uspehe, ki je med nami versko zavest tako povišal, v zunanjem svetu pa slovensko ime tako povišal. — Mogočno skupno petje vseh nas naj bo našemu škofu — začelniku in velikemu popeševatelju vsega novega dela za oživitve ljudskega petja — vsaj skromen dokaz, kako smo njegovo besedo tudi v tem sledili. Besedilo tega slavospeva je v obeh kongresnih knjižicah.

Članom ljubljanskih FO

Pozivamo člane ljubljanskih odsekov, da se v krojih udeležijo spreveda v nedeljo, dne 4. avgusta. Pričetek zbiranja je ob 8 na dvorišču Akademskega doma na Miklošičevi cesti št. 5. Nato bo formiranje spreveda in skupen odhod v stolnico k sveti maši. — Akc. odbor ljubljanskih L. o.

FO. Sv. Peter. Odbor FO. poziva vse svoje člane, ki imajo kroj, da se zanesljivo udeležijo nedeljskega spreveda v kroju. Zbirališče ob 8.45 med Unionom in Akademskim domom. Udeležba obvezna! — Odbor.

Obiskovalcem Sušaka in Primorja

Obiščite na Sušaku restavracijo »LIPU«. Edini vrt v centru mesta. V neposredni bližini luke, kolodvora in avtobusnega postajališča. — Slovenska in primorska kuhinja!

V. in A. ZIROVNIK

I Nova maša pri Sv. Jožefu. V nedeljo, 4. avgusta bo daroval slovesno sv. mašo v cerkvi sv. Jožefa novomašnik o. Janko Koncilja D. J., ki se je vrnil iz bogoslovnih naukov v Chieriju v Italiji. Novomašni govor bo imel župnik njegove rojstne župnije pred. g. Viktor Čadež iz Mekinji. Začetek slavnosti bo ob 8 zjutraj s slovesnim vvhodom in novomašni pesmijo. Nato govor in novomašni blagoslov. Potem drovanje, ki se porabi za novi oltar sv. Jožefa; novomašnik pa bo delil spominke podobice. Slovesna sv. maša z orkestrom; med sveto mašo skupno sv. obhajilo. Zahvalna pesem in blagoslov z Najsvetejšim. — V cerkvi sv. Jožefa morajo zaradi zunanje proslave praznika sv. Ignacija vsi verniki od danes opoldne in v nedeljo ves dan prejeti večkratne popolne odpustke pod navadnimi pogoji (prejem zakramentov in molitev po 6 očenah pri vsakem obisku cerkve). — (Zvečer ob pol 8 običajna slovesnost v čast presv. Srcu Jezusovemu z govorom in darovanjem z cerkev.

I Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 4.50, pred odhodom vseh prvih jutranjih vlakov.

I V nedeljo s Putnikom v Medijske Toplice.

I V Šiški je gorelo. Včeraj zjutraj je okrog pol 8 začelo goriti gospodarsko poslopje na Vodnikovi cesti št. 52. Poslopje, v katerem so hlev, skedenj in šupe, je dolgo okrog 30 m in je last vдовe in posestnice Ivane Sitar v Zg. Šiški. Začelo je goriti na podstrešju, zato se je ogenj razširil z velikansko naglavo. V gospodarskem poslopiju je bilo spravljeno okrog 30 voz letošnjega sena. Zato seveda ognja ni bilo mogoče ustaviti. Takoj so bili obveščeni policijski gasilci v Ljubljani, ki so tudi že v nekaj minutah prihitali z motorji. Hitro so začeli gasiti, kmalu pa so se jim pridružili tudi prostovoljni gasilci. Najprej gasilci iz Sp. Šiške, nato pa še gasilski četa iz Dravljic. Ogenj je seveda hitro zajel tudi lesene dele poslopja, zlasti ostrišje, gospodarsko orodje in vozove v šupah. Domačim pa se je erčilo rešiti živino iz hlevov. Več ur je delalo vsega skupaj pet motorj, ki so metale vodo na goreče ostrišje gospodarskega poslopja, vendar je leseno ostrišje zgorelo, prav tako pa tudi zaloge v poslopiju. Okrog desetih se je posrečilo ogenj omejiti. Zanimivo je, da nikakor ni mogoče ugotoviti, kako je ogenj nastal. Ogenj se je namreč začel širiti visoko na podstrešju, ki je bilo vse popolnoma zadelanano s senom. Do tega sena je vodil le navpičen jašek, ekoci katerega so metali seno. Da bi kdo zažgal o. tako kmeti uri, ni verjetno. Zato ostane edina razlaga, da se je seno vnelo samo, kar je posebno težko kaj lahko mogoče, ker je bilo res težko zaradi velikega dolgotrajnega deževja spraviti seno popolnoma suho s travnikov. Zanimivo je nadalje, da je prav tam izbruhnil ogenj že lansko leto. Po dosedanjih cenitvah bo škoda okrog 80.000 din in je bilo poslopje zavarovano za 20.000 din, seno in drugi predmeti, spravljani v poslopiju, pa za 10.000 din.

I Spomenik v Zvezdi hitro sestavljajo. Že pred nekaj dnevi smo poročali, da bodo bronasti spomenik kralja Aleksandra v Zvezdi obdali z leseno ograjo, tako da spomenika ne bo videti. Ta ograja je sedaj že postavljena na velikem ograjdu, ki obdaja spomenik. Kljub temu pa je med tem sestavljanje bronastega spomenika šlo kaj hitro izpod rok in iz velike daljave je že mogoče videti najvišji del spomenika, namreč bronasto oprse kralja Aleksandra. Gledalci iz bližine seveda sedaj ne vidijo več, kako gre delo izpod rok, po udarjih, ki odmevajo ob bronu, pa lahko sklepajo, da sedaj pritrjujejo sestavne dele drug na drugega. Sedaj je tudi že mogoče videti, kako mogočen bo spomenik v Zvezdi.

I Ze podirajo kostanje, ki so napoti novim mesarskim tržnicam. Stavbeno podjetje M. Curk iz Ljubljane, ki je prevzelo graditev mesarskih tržnic od Kresije do Zmajsekega mostu, je te dni že pripravilo vse potrebno, da bo moglo stavbišče v najkrajšem času ograditi s plotom. Včeraj pa so začeli delavci že žagati veje kostanjev, ki stoje za nekdanjo tržnico na Pogačarjevem trgu. Zaganje vej je bilo potrebno zaradi tega, ker kostatih kostanjev na

ozkem prostoru ni mogoče tako podreti, da ne bi s svojim padcem ovirali prometa ali pa celo podri bližnjo veliko stojnico na Pogačarjevem trgu. Ko bodo kostanji okleščeni, tako da bodo štiri proti nebu le še sama debla, bodo debla strkali in podrli.

I Pri saprtju, motnju in prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »FRANZ-JOSEF« grenčice.

I Dva vloga v blaginje. V noči od četrtega na petek je policijska kronika zabeležila kar dva drzna vloga v Ljubljani. Oba vloga sta si sorodna zaradi tega, ker je bil trud vlomilcev v obeh primerih skoraj zamen. Tako je v Svetovi ulici I pod Rožnikom bilo vlomljeno v pisarno inž. Umeke Antona. Pisarna je v visokem pritličju, zato je ponoči vlomilec zlezal na balkon ter od tam namazal šipo okna z blatom ter jo nato strl. S tem je hotel preprečiti, da se ne bi elišal zvenket razbitih šip. Nato je odšel čeno in zlezal v pisarno. Pregledal je najprej odprte mizne predale, v katerih pa ni našel ničesar. Nato se je lotil blaginje in zrezal vanjo luknjo, skozi katero je dosegel pet hranilnih knjižic ter nekaj drobiža v tujem denarju. S tatvino samo ni napravil velike škode, ker mu knjižice ne bodo koristile. Večja pa je škoda na blaginji. V vreči, ki jo je pustil na kraju vloga, je pustil železno dleto in razno drugo vlomilsko orodje. Popihal pa jo je po isti poti, kakor je prišel. — Drugi vlog je bil napravljen v pisarno nabavljalnice in prodajalnice z. druge »Zelezopromet« na Reševci cesti št. 23. Tu si je posekal vlomilec pot v visokoprlično pisarno čez dvoriščno skladišče, h kateremu je prislonil lesstvo, tako da je dosegel okno, katero je razbil. Ko je tako prišel v skladišče, je ekoci vrata, ki niso bila zaklenjena, prišel do pisarne, kjer je strokovnjaško načel blaginjo s »svinjske nože«. V steno blaginje je napravil trikotniško luknjo, potem ko je videl, da so vsa njegova prizadevanja, da bi odklenil blaginjo, zaman imel pa je smolo, da je dosegel le okrog 500 din, dočim do drugega denarja, ki je bil v nižjem predalu, ni mogel. Ugotovljeno je bilo, da so bila dvoriščna vrata, ki so zvečer sicer vedno zaklenjena, okrog polnoči le priprta, kar kaže, da je vlomilec že tedaj čakal na dvorišču, ali pa že celo bil na delu. Ljubljanska policija oba vloga vedno preiskuje.

I V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starém trgu. Samo kvaliteta optika.

I Društvo brezposelnih profesorjskih kandidatov javlja, da se je preselilo iz Krakovske ulice v Gosposko ul. št. 12. Uradne ure so do 22. avgusta vsak dan od pol 11 do 12 v poslopiju realne gimnazije v Vegovi ulici, potem pa v društvenem lokalu.

I Slab ribji trg. Včerajšnji ribji trg je bil slab. Cene morskim ribam so poskočile. Velike sardele so bile po 18 do 20, ko so drugače po 16 din kg, sardelice so bile po 16 din kg. Velike skuše po 22 do 24, male skuše po 16 din kg. Druhih morskih rib ni bilo na trgu. Sladkovodne ribe so bile po navadnih cenah. Tudi teh rib je primanjkovalo. Škuše so bile po 18 do 22 din, belice po 10, somi po 22 in domače postvri po 40 din.

I Izpred velikega senata. Veliki senat pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Kralja je včeraj sodil 20 letnega Milana Prusnika iz Most pri Ljubljani, ki je bil obtožen zločina po členu 1 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Prusnik je 23. decembra lani na kolodvoru v Lescah hrulil potnike, razgrajal, kričal in grdo zabavil čez našo državo in zoper obstoječi socialni red. Obtoženec se je izgovarjal s hudo pijanostjo. Bil je obsojen na 1 leto robije.

I Državni tožilec g. Bogdan Lendovšek je dne 25. avgusta sodil g. Bogdana Lendovška, ki je star 45 let in je izučen tudi za kuharja, obtožil zločina rop v smislu § 326 kaz. zak. Obtožnica v podrobnostih navaja, kakšno zlatino je Kavčič pobral in odnesel. Kavčič si je prisvojil 217 zlatih in drugih predmetov v celotni vrednosti 180.000 din.

Ropar Kavčič je pred sodniki mirno in prostodušno vse priznal. Dne 20. maja je najprej kupil pri puškarnju Ševčiku v Zidovski ulici »strašno pištolo, ne pa pravega revolverja. S to pištolo je nameraval zlatarja samo ostrašiti. Sprva ni imel namena dejansko ropati. Ko je videl, da ne kaže g. Cerne nikakega odpora, da je miren in se ga boji, pa je začel pobirati zlatino in denar. Še prej je kupil pri trčvi Titar v Šelenburgovi ulici zavojni papir, ki ga je pozneje izdal. Kakšen je bil njegov pravi motiv za ta rop? Kavčič je pravil, da je zadnje čase trpel pomanjkanje, da je bil brez posla in brez stanovanja. Hotel je le fingirati rop, da bi ga zasačili, prijeli in odvedli v sodne zapore, kjer bi dobil za delj časa hrano in stanovanje.

Po kratkem posvetovanju senata je predsednik nato objavil sodbo, s katero je bil France Kavčič obsojen na 8 let robije in v trajno izgubo častnih državljanjskih pravic. V kazen se mu je vžtel preiskovalni zapor od 25. maja naprej. Obtoženec je sodbo sprejel.

I Slika tujskega prometa. Meseca julija je prenočevalo v Mariboru v hotelih in gostiščih 1371 tujecev, ki so imeli 2775 nočnin. Jugoslovanov je bilo 1233 (v oklepajih število nočnin — 2309), inozemcev pa 138 (466). Med inozemci je bilo 7 Čehov (36), 1 Anglež (8), 8 Italijanov (22), 3 Madžari (8), 102 Nemca (350), 4 Svecarji (5), 1 Šved (2), 1 Poljak (6), 2 Romuna (7), 1 Turak (3), iz ostalih evropskih držav so bili 3 (7), iz USA pa 2 (3). — Zanimiva je slika tujecev naših državljanov: iz Slovenije jih je bilo 797 (1580), iz Belgrade 39 (75), iz Hrvatske 325 (541), iz Vrbanke 4 (7), iz Drinske 14 (18), Dunavske 37 (49), Moravske 6 (12), Zetske 7 (18) in Vardarske banovine 4 (9).

I Škofja Loka

Kino Društveni dom bo predvajal v soboto ob pol 9 zvečer in v nedeljo ob 4 in pol 9 zvečer krasen film »Zrtev spovedne molčanosti«.

Iz Julijske Krajine

Seno, ki ga nameravamo prodati, je treba prijaviti. Ministertvo za kmetijstvo in gozdarstvo je odredilo, da morajo vsi, ki imajo seno, slamo in drugo živinsko krmo določeno za prodajo, isto prijaviti v prvih dneh meseca avgusta. Prijave je na Goriskem nasloviti na prvi aprovizacijski odsek pokrajinske prehranjevalne sekcije (I Reparto Approvigionamenti dela Sezione provinciale dell'alimentazione) v Gorizi via Morelli 37. Naznani se kakovost in množina blaga, obična in kraj, kjer je zaloga. Kdor se bo pozneje odločil prodati kako količino krme, mora to tudi deset dni pred oddajo ravno tja sporočiti. Vsa krma je določena za kritje potreb oborožene sile.

Toča. Zadnje soboto 27. julija so po vsej Krajinji razsajale prav neprijetne, mrzle vihre z močnimi nalivi. Soča je visoko narasla; tudi znani hudournik Ter (Torre) je še v nedeljo z nenavadno visokim vodovjem grozil furianske nize. Ponekod je razbijala tudi toča. Zlasti hudo je oklestila Lokovec nad Čepovanom. Prizadela je tudi mnoge kraje v Furlaniji, n. pr. Tarcent na najbolj zapadni meji naše Benečije.

Osem metrov globoko je padel. Pri gradbi nove tržaške univerze je 41-letni Jože Košta iz Sv. Križa nad Trstom bil zaposlen na visokem odru. Po nesreči je pri svojem nevarnem delu zgubil ravnotežje in zletel 8 metrov v globino. Njegovi tovariši so mu takoj priskočili na pomoč in ukrenili vse potrebno, da je bil hudo ranjeni onesrečenec, ki je bil sicer nezavesten, vendar kljub visokemu padcu še pri življenju, prepeljan v tržaško bolnišnico. Njegovo stanje je skrajno nevarno.

Poveljnik nove ameriške oklopne divizije, general Megruder.

Iz Glavnega trga do Sv. Aneha na Pohorju, če bo dovolj potnikov za te vožnje. — V nedeljo, dne 4. t. m., bodo pa vozili avtobusi iz Glavnega trga do Sv. Aneha vsake pol ure in sicer prvi avtobus ob 5 zjutraj, zadnji pa ob 8, tako, da bodo lahko vsi še pravočasno prispeli k slovesnosti. V nedeljo popoldne bodo avtobusi vozili od Sv. Aneha v Maribor ob 3 popoldne. Eden avtobus bo vozil od Sv. Aneha v nedeljo ob 11 popoldne. Vozna cena za vse avtobuse, ki vozijo izven voznega reda kot posebne vožnje, ostane ista, kakor za običajne redne vožnje, ne veljajo pa popusti. Sra natančnejša navodila se dobijo v pisarni Osrednje avtobusne postaje na Glavnem trgu v Mariboru, telefon 22-75.

Podčelški avtobusi imajo zvezo s Pohorjem. Jutri, v nedeljo, ko bo blagoslovljen nove ceste na Pohorju, bodo imeli vsi avtobusi MP s podčelških prog zvezo z avtobusi, ki bodo vozili na Pohorje.

Izlet mariborskega Turing kluba na Pohorje. Ob priliki slovesne blagoslovitve in otvoritve nove pohorske ceste priredi podružnica Jug. turing kluba v Mariboru v nedeljo, dne 4. avgusta skupni izlet avtomobilistov in motociklistov do Sv. Aneha. Izleta se udeležijo člani

Za rop pri zlatarju Černetu 8 let robije

Ljubljana, 2. avg.

Mali kazenskih senat je danes obravnaval velik rop, ki je bil letos 20. maja izvršen pri zlatarju Ludviku Černetu v Wolfovi ulici. Ta nenavadni, skoraj gangstersko izvršeni rop je že svoj čas v Ljubljani vzbujal veliko zanimanje in so ga ljubljanci živahno, tudi na različne načine komentirali.

Da kratko ponovimo! Omenjenega dne je zlatar g. Cerne, ko je že odšla njegova prodajalka Ladislava Lapajnetova, zapiral svojo trgovino, kar se je pred njim pojavil neki srednje velik možki, še dokaj čedno obleden, zahtevajoč, naj mu zlatar pokaže zbirko prstanov in da bo enega kupil, ker se namerava v kratkem poročiti. Sla šta oba nazaj v trgovino. G. Cerne je odprl blaginjo, v kateri je imel spravljeno zlatino in jo položil na prodajalniško mizo. Bilo je mnogo najrazličnejše zlatine. V tem trenutku pa je neznan moški naperil proti zlatarju »revolver« in mu zagrozil, da ga ustrelji, kakor hitro se gane in zakriči na pomoč. Nato je zlatarja odvedel v njegovo pisarno. Tu ga je zvezal z močno vrvico, tako da mu je dal roke zadaj na hrbet. Nato je ropar pobral vso zlatino in jo zavil v papirnat zavoj. Mirno je odšel iz trgovine.

Po petih dneh se je posrečilo ljubljanski policiji prijeti roparja v osebi Franceta Kavčiča, po poklicu trgovskega potnika, doma iz Desnjaka, občina Cezanjcevi, ki je zadnji čas stanoval v Poljanah pri St. Vidu nad Ljubljano, pozneje po ropu pa v Guncljah pri nekem posestniku, pri katerem je imel posebno sobo. Zavoj z vso zlatino je dal Kavčič shraniti pri nekem hišniku na Poljanski cesti, kjer je imel že prej shranjen svoj kovčeg z obleko. Ko je 25. maja hotel vzeti pri hišniku iz kovčega zaklad, so ga prijeli detektivi in odpeljali na policijo, kjer je takoj odkrito in mirno priznal svoj zločin.

G. Cerne je dobil vso zlatino nepokvarjeno in nedotaknjeno vrnjeno, tako da ni trpel v tem pogledu nobene škode. Ropar pa je hkratu iz druge blaginje odnesel do 8200 din gotovine, od katere je porabil malenkostno vsoto, tako da je g. Cerne dobil tudi denar nazaj.

Državni tožilec g. Bogdan Lendovšek je dne 25. avgusta sodil g. Bogdana Lendovška, ki je star 45 let in je izučen tudi za kuharja, obtožil zločina rop v smislu § 326 kaz. zak. Obtožnica v podrobnostih navaja, kakšno zlatino je Kavčič pobral in odnesel. Kavčič si je prisvojil 217 zlatih in drugih predmetov v celotni vrednosti 180.000 din.

Ropar Kavčič je pred sodniki mirno in prostodušno vse priznal. Dne 20. maja je najprej kupil pri puškarnju Ševčiku v Zidovski ulici »strašno pištolo, ne pa pravega revolverja. S to pištolo je nameraval zlatarja samo ostrašiti. Sprva ni imel namena dejansko ropati. Ko je videl, da ne kaže g. Cerne nikakega odpora, da je miren in se ga boji, pa je začel pobirati zlatino in denar. Še prej je kupil pri trčvi Titar v Šelenburgovi ulici zavojni papir, ki ga je pozneje izdal. Kakšen je bil njegov pravi motiv za ta rop? Kavčič je pravil, da je zadnje čase trpel pomanjkanje, da je bil brez posla in brez stanovanja. Hotel je le fingirati rop, da bi ga zasačili, prijeli in odvedli v sodne zapore, kjer bi dobil za delj časa hrano in stanovanje.

Po kratkem posvetovanju senata je predsednik nato objavil sodbo, s katero je bil France Kavčič obsojen na 8 let robije in v trajno izgubo častnih državljanjskih pravic. V kazen se mu je vžtel preiskovalni zapor od 25. maja naprej. Obtoženec je sodbo sprejel.

I Slika tujskega prometa. Meseca julija je prenočevalo v Mariboru v hotelih in gostiščih 1371 tujecev, ki so imeli 2775 nočnin. Jugoslovanov je bilo 1233 (v oklepajih število nočnin — 2309), inozemcev pa 138 (466). Med inozemci je bilo 7 Čehov (36), 1 Anglež (8), 8 Italijanov (22), 3 Madžari (8), 102 Nemca (350), 4 Svecarji (5), 1 Šved (2), 1 Poljak (6), 2 Romuna (7), 1 Turak (3), iz ostalih evropskih držav so bili 3 (7), iz USA pa 2 (3). — Zanimiva je slika tujecev naših državljanov: iz Slovenije jih je bilo 797 (1580), iz Belgrade 39 (75), iz Hrvatske 325 (541), iz Vrbanke 4 (7), iz Drinske 14 (18), Dunavske 37 (49), Moravske 6 (12), Zetske 7 (18) in Vardarske banovine 4 (9).

I Škofja Loka

Kino Društveni dom bo predvajal v soboto ob pol 9 zvečer in v nedeljo ob 4 in pol 9 zvečer krasen film »Zrtev spovedne molčanosti«.

Iz Julijske Krajine

Seno, ki ga nameravamo prodati, je treba prijaviti. Ministertvo za kmetijstvo in gozdarstvo je odredilo, da morajo vsi, ki imajo seno, slamo in drugo živinsko krmo določeno za prodajo, isto prijaviti v prvih dneh meseca avgusta. Prijave je na Goriskem nasloviti na prvi aprovizacijski odsek pokrajinske prehranjevalne sekcije (I Reparto Approvigionamenti dela Sezione provinciale dell'alimentazione) v Gorizi via Morelli 37. Naznani se kakovost in množina blaga, obična in kraj, kjer je zaloga. Kdor se bo pozneje odločil prodati kako količino krme, mora to tudi deset dni pred oddajo ravno tja sporočiti. Vsa krma je določena za kritje potreb oborožene sile.

Toča. Zadnje soboto 27. julija so po vsej Krajinji razsajale prav neprijetne, mrzle vihre z močnimi nalivi. Soča je visoko narasla; tudi znani hudournik Ter (Torre) je še v nedeljo z nenavadno visokim vodovjem grozil furianske nize. Ponekod je razbijala tudi toča. Zlasti hudo je oklestila Lokovec nad Čepovanom. Prizadela je tudi mnoge kraje v Furlaniji, n. pr. Tarcent na najbolj zapadni meji naše Benečije.

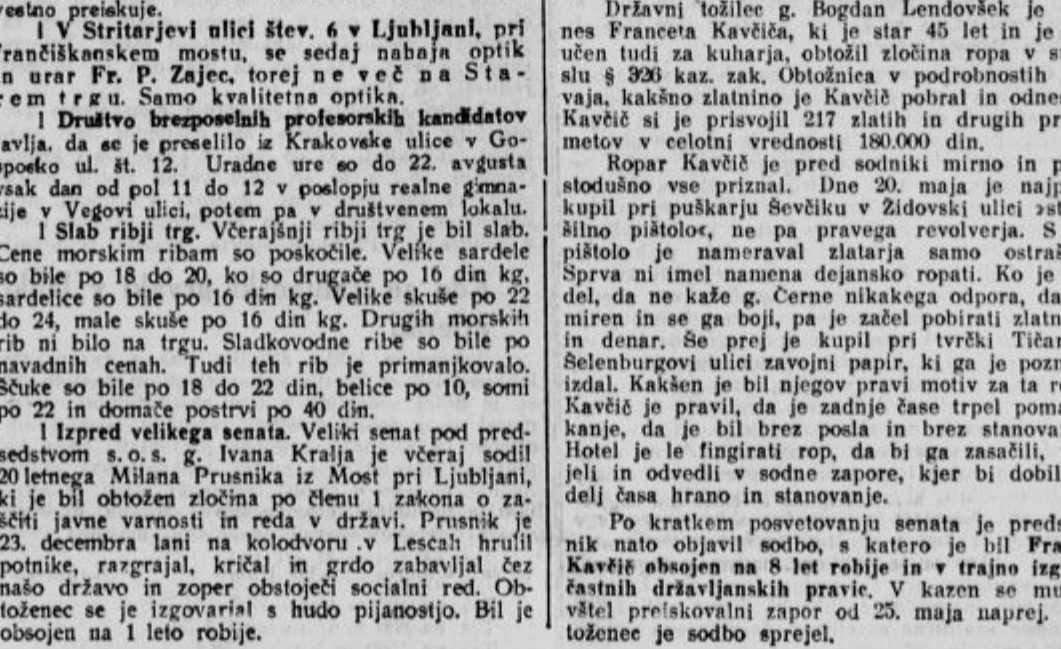
Osem metrov globoko je padel. Pri gradbi nove tržaške univerze je 41-letni Jože Košta iz Sv. Križa nad Trstom bil zaposlen na visokem odru. Po nesreči je pri svojem nevarnem delu zgubil ravnotežje in zletel 8 metrov v globino. Njegovi tovariši so mu takoj priskočili na pomoč in ukrenili vse potrebno, da je bil hudo ranjeni onesrečenec, ki je bil sicer nezavesten, vendar kljub visokemu padcu še pri življenju, prepeljan v tržaško bolnišnico. Njegovo stanje je skrajno nevarno.

Poveljnik nove ameriške oklopne divizije, general Megruder.

Iz Glavnega trga do Sv. Aneha na Pohorju, če bo dovolj potnikov za te vožnje. — V nedeljo, dne 4. t. m., bodo pa vozili avtobusi iz Glavnega trga do Sv. Aneha vsake pol ure in sicer prvi avtobus ob 5 zjutraj, zadnji pa ob 8, tako, da bodo lahko vsi še pravočasno prispeli k slovesnosti. V nedeljo popoldne bodo avtobusi vozili od Sv. Aneha v Maribor ob 3 popoldne. Eden avtobus bo vozil od Sv. Aneha v nedeljo ob 11 popoldne. Vozna cena za vse avtobuse, ki vozijo izven voznega reda kot posebne vožnje, ostane ista, kakor za običajne redne vožnje, ne veljajo pa popusti. Sra natančnejša navodila se dobijo v pisarni Osrednje avtobusne postaje na Glavnem trgu v Mariboru, telefon 22-75.

Podčelški avtobusi imajo zvezo s Pohorjem. Jutri, v nedeljo, ko bo blagoslovljen nove ceste na Pohorju, bodo imeli vsi avtobusi MP s podčelških prog zvezo z avtobusi, ki bodo vozili na Pohorje.

Izlet mariborskega Turing kluba na Pohorje. Ob priliki slovesne blagoslovitve in otvoritve nove pohorske ceste priredi podružnica Jug. turing kluba v Mariboru v nedeljo, dne 4. avgusta skupni izlet avtomobilistov in motociklistov do Sv. Aneha. Izleta se udeležijo člani

Važna zgodovinska odkritja v prihovski okolici

Grobišča, rimska cesta, zagonetni nasipi in utrdbe, čakajo raziskovalca

Maribor, 2. avgusta.

Lansko leto je krčil finančni preglednik v pokroju g. Franjo Kranjc gozd na grebenu, ki se vleče od tako imenovane prihovske kapelice od državni cesti Slov. Bistrica—Konjice za potokom Tajno v kotlino Dravinje. Na tem terenu se nahajajo v gozdu gomilasto izoblikovane terenske tvorbe, o katerih so krožile med ljudmi vedno čudne govornice. G. Kranjc je odkopal eno tako gomilo, pa je v veliko svoje presenečenje našel v globini kaknega metra pod površjem na črne posode, železne in bronaste predmete ter po pripovedovanju sodeč tudi na komade novece. Najdbe je vedno shranil, le novi so se, žal, izgubili. O teh najdbah se je lani in letošnjo pomlad v prihovski okolici veliko govorilo med domačini. Ko je letos polnoči prišel sena na počitnice v Spod. Gruševje finančni nadsvetnik v p. g. Martin Spindler, je opozoril na Kranjčeve najdbe mariborski muzej. Zastopnik mariborskega muzeja se je včeraj podal na lice mesta ter nam je sedaj o svojih ugotovitvah izjavil sledeče:

Sp. Gruševje pri Prihovi predstavlja arheološki teren, katerega bodo morale naše znanstvene ustanove podrobno proučiti, ker je tega vreden. Muzejско društvo v Mariboru bo vzelo to delo v svoj program takoj, ko bo namestitev in ureditev muzeja v glavnem zaključena. Najdbe, katere je g. Kranjc — ki je šel vsestransko in z velikim razumevanjem muzejskemu zastopniku na roko — prepustil mari-

borskemu muzeju, obstojajo iz fragmentov mečev, sulice, konjske opreme, bronzastega nakita, keramike, delov bronzastih zaponk in železnih lasnic ter kažejo, da imamo v Spod. Gruševju opravka s pozno rimsko dobo in to verjetno že s preseljevanjem narodov. Definitivno sodbo pa bodo o grobišču in ostalih arheoloških spomenikih na terenu med Prihovo in Sv. Jernejem ter Slov. Bistrico zamogla podati šele smotrna arheološka raziskovanja, katera bo, kakor omenjeno, v prihodnjem letu podvzel mariborski muzej. Med te probleme spada predvsem rešitev zanimivega vprašanja nasipov, imenovanih »Dvoršč«, in fiksiranje rimske ceste na črti Perovec—Prepušč—Zid pri Slov. Bistrici. Istolako bodo podrobna raziskovanja mogla ugotoviti, v koliko so svojvrstni tereni na črti Dobrova—Gruševje—Podop vrmetni ali naravni. Vsekakor je ta teren silno zanimiv in doslej še povsem neraziskan, dasi so najdbe iz rimske dobe v teh krajih prve pogoste. Saj se je že velikokrat zgodilo, da so kmetje pri oranju našli na razno keramiko in druge predmete, ki so se pa, žal, večinoma izgubili. Potrebno bo, da bodo šli merodajni činitelji mariborskemu muzeju pri teh raziskovanjih na roko, predvsem pa bo velikega pomena sodelovanje in razumevanje domačinov, zlasti da ne bodo vršili raznih »raziskovanj« na svojo roko, temveč bodo počakali, da se ta dela izvedejo pod strokovnim vodstvom mariborskega muzeja.

m Služba božja za planince bo v nedeljo, 4. avgusta na sledečih postojankah: na Smolniku ob 9, pri Koči pod Kopo na Pungartu ob 11, na Uršlji gori ob 9, pri Sv. Anehu po blagoslovitvi nove ceste, ki se vrši ob 10, pri Mariborski koči lo nedeljo zaradi slovesnosti pri Sv. Anehu ne bo sv. maše. Ostale nedelje v avgustu bo služba božja namesto doseadanje pri Pohorskem domu pri Mariborski koči. V mariborski frančiškanski cerkvi bo sv. maša za izletnike ob 4.15.

m Praznik Sv. Ignacija, ustanovitelja Družbe Jezusove, se bo slovesno obhajal v kapeli presv. Srca jutri v nedeljo. Ob devatih bo slovesna sv. maša. V kapeli bo celodnevno čiščenje. Verniki lahko v nedeljo in na predvečer v kapeli dobe popolne odpustke kakor ob porcijunkulah in pod istimi pogoji.

m Avtobusne vožnje na Pohorje ob otvoritvi ceste Reka—Sv. Aneh dne 4. avgusta 1940. Da bo kolikor mogoče ustreženo občinstvu, ki se želi udeležiti slavnostne otvoritve in blagoslovitve ceste Reka—Sv. Aneh v nedeljo, dne 4. avgusta, bodo avtobusi Mestnih podjetij Maribor vozili izven običajnih rednih voženj po razpoložljivih avtobusih, še posebej kakor sledi: V soboto, dne 3. t. m., bodo odpeljali avtobusi ob 6 zvečer

kluba in člani afiliiranih klubov in klubovi prijatelji. Zbirališče zjutraj od 7 do 8 na Trgu Svobode.

m Promoviran je bil na višji tehniki v Pragi za inženirja iz tekstilne, strojne in papirne stroke g. Aleksander Božičev, sin g. Matka Bčičeva iz Maribora. Mladi inženir je šele tretji Jugoslovan, ki si je pridobil diplomu iz tekstilne stroke. — Čestitamo!

m Poroke. V Vuhredu sta se poročila glavni urednik »Večernika« g. Bojan Ribnikar in hčerka znanega inženirja g. Vida Pahernikova. — V Mariboru sta se poročila magistratni uradnik g. Zula Maks in gđ. Bavčer Marija ter davčni uradnik g. Bavčer Marij in gđ. Tiller Anica. Mladim parom naše iskrene čestitke!

m Iz jetniške službe. V sredo so se uslužbeni jetnišnice okrožnega sodišča v Mariboru poslovili od svojih tovarišev, ki odhajajo v pokoj. V imenu uprave in osebja se jim je zahvalil za poštovno delo zastopnik upravnika jetnišnice g. Anton Sonenvald. Zvečer so jim pridrili uslužbeni v prostorih Nabavljalne zadruge lepo odhodnico. V pokoj so odšli namestnik poveljnika paznikov Serbela Beno, desetar Paškulin Franc ter paznika Markič Ivo in Vidmar Nace. Za namestnika poveljnika paznikov je postavljen sedaj desetar Vuzem Ivan, za desetarja pa paznik Korošec Anton.

m Sempetrčani uprizorijo na prostem v nedeljo, 4. avgusta, po večernih Meškovo igro »Pri Hrasovtvih«. Ponovitev sledi zvečer. Prijatelje naših društev vabimo!

m Podveza katoli

KULTURNI OBZORNIK

Miroslav Gorše: dr. Valentin Zarnik

narodni buditelj, pisatelj in politik

(Rokopis priredil za tisk dr. Dragotin Lončar.)

Slovenska Matica v Ljubljani izda vsako leto poleg leposlovnih tudi kako znanstveno knjigo. Tako smo letos dobili Goršetovega Zarnika. Pisatelj nam podaja njegovo monografijo, kot sam pravi, v glavnem z namenom »osvetliti borbo Slovencev za narodno enakopravnost v prvih treh najbolj razgibanih desetletjih ustavne dobe, v kolikor je vanjo posegel Valentin Zarnik.«

V uvodu nam pojasnjuje pisec tiste pomembne okoliščine, ki so v tisti dobi znatno olajševale delo za narodno prebujenje, in nastop Valentina Zarnika ter drugih vidnih mož v javnosti sploh omejevale. Nato prehaja v delo samo in nam na prvem mestu podaja Zarnikov življenjepis, o katerem pa moremo reči, da je glede na Zarnikovo življenje in delo nekoliko preskopo napisan. Dobro pa je njegovo življenje opisal kot kos življenja Slovenije, kos narodne, kulturne in politične zgodovine slovenskega naroda. Zato ima pisatelj prav, ko ob koncu življenjepisnega ugotavlja, da je Zarnik skozi trideset let deloval med slovenskim narodom in da se vsepovsod najdejo sledovi njegovega dela, s katerim si je sam postavil trajen spomenik med svojim narodom.

V drugem delu nam pisatelj prikazuje Zarnika kot pisatelja, ki je izšel iz Vajevcev, ter nam podrobneje popisuje njegovo leposlovno delo, njegove povesti, humoristične in satirične spise, njegova dva potopisa in končno njegovo najbolj obširno publicistično pisateljevanje. Označil nam je Zarnika kot pisatelja le bolj po vsebinski strani kakor tudi s številnim citiranjem iz njegovih del, mnogo manj pa sega pisec v karakteristiko Zarnikovega pisateljskega dela, zlasti se odteguje pravi estetski in kvalitativni oceni. Edino le pri leposlovnih delih je globlje posegel v Zarnikovo ustvarjanje in napisal o njegovem delu značilne besede: »Pri Zarniku bralec pogreša poglobitve v notranje, duševno življenje oseb; to življenje bi bil moral poprej preživeti v samem sebi, moral bi najtesneje notranje se spojiti s svojim predmetom, z osebami, ki jih je opisoval. Boli in radosti, upi in obupi, stiske in bojazni, skratka, vsi ti notranji pojavi bi se bili morali odražati v njegovi duši, da bi jih bil mogel potem podajati bralec v vsej svežosti. Zarniku je bil ta notranji svet tuj in oddaljen; zato pa je bil kot pisatelj le hladen in brezčuten opazovalec, ki le mehanično posnema zunanje pojave življenja.« — Prav na kratko ugotavlja še za publicistične Zarnikove razprave, da bi se bil moral zanje mnogo bolj zbrati, kakor pa je to v resnici storil. Bil je prestranjen politik, da bi se bil mogel odtegniti srditemu narodnemu boju v sedemdesetih letih in mirno sedeti potrebiti čas za pisalno mizo. Zadnja leta njegovega življenja ga je ovirala tudi bolezen, splošno pa njegova komodnost.«

V tretjem delu nam Gorše prikazuje Zarnika kot očeta slovenskih taborov. V tem poglavju nam ga označi kot govornika, politika in organizatorja. Njegovi govori so se odlikovali po preprosti govorici in z izvrstnim humorjem ter zanimivimi primerami iz vsakdanjega življenja.

Najobširnejše poglavje v vsej knjigi je tisto, v katerem nam pisatelj prikazuje Zarnika kot poslanca kranjskega deželnega zbora. To je tudi povsem v skladu s splošnim pomenom, ki ga ima Valentin Zarnik v kulturni zgodovini slovenskega naroda, da je bil namreč v prvi vrsti politik mladostne generacije. Bil je politik, ki je bil vse preveč nagnjen h kompromisom, zaradi česar je prišel v ostro nasprotje z načelno politiko, kakor jo je pričakoval tudi od Zarnika duševni voditelj mladostne generacije Fran Levstik. Pisatelj nam dobro označuje Zarnika kot politika z besedami: »Bil je predvsem narodni bojevnik, ker je bilo to v njegovi dobi potrebno in ker je imel

za to tudi največ zmožnosti. Ne moremo trditi, da bi ne bil imel prav nobenega zanimanja za gospodarska, tvorna prizadevanja slovenskega naroda in slovenskega ljudstva; toda glavno področje njegovega političnega delovanja je bilo vendarle državnopravno in jezikovno. Sploh pa je bilo težko ločiti narodno vprašanje od gospodarskega v vsakem primeru. S tem, da se je Zarnik potegoval za pravice slovensčine v šoli in uradu, tudi ni bilo brez koristi za gospodarstvo. Sodobnike je bodla v oči njegova prevelika komodnost. Res je, da se je Zarnik odtegnel stvarnemu delu v težavnejših odsekih deželnega zbora. Zaradi tega pa mu še ne moremo očitati, da je zakopal svoje talente kot deželni poslanec.«

V petem poglavju nam prikazuje Gorše Valentina Zarnika v ljubljanskem mestnem zastopu, v šestem pa govori o Zarnikovem delu pri društvih: v čitalnicah, pri Južnem Sokolu, v Dramatičnem društvu ter Zabavno-literarnem klubu. Celotna monografija se zaključuje s poglavjem o Zarnikovi vlogi v mladostnem gibanju. To poglavje je predvsem posebej razmišljanju, zakaj Valentin Zarnik ni mogel postati voditelj Mladostovceve. Na to vprašanje odgovarja Gorše v zaključnih stavkih takole: »Ni se znal premagovati, brzdati, vsaka stvar ga je spravila iz ravnotežja in iz njega je vrel kot hudournik. Bil je robat, prekomoden, prenel, preveč naravnost, nestanovitni; zato je bil nepriljubljen pri svojih najbližjih somišljenikih. Ali si moremo misliti, da bi bil sposoben za voditelja, do katerega so čutili njegovi tovariši tako malo simpatije, o katerem so v zasebnih pismih pisali na tak (prej citira Jurčiča, Vošnjaka, Trstenjaka) način? Njegova beseda ne bi bila odločilna, ker ne bi imel prave avtoritete, kakršno mora imeti vsak predsednik, načelnik ali voditelj. Zato pa kljub vsem zaslugam in zmožnostim ni mogel postati to, za kar se je nekoč sam izdal: voditelj Mladostovceve.«

Goršetova monografija bi nam bila morala bolj strnjeno in celotno podati karakteristiko Zarnikovega značaja in delovanja. Res je, da je o tej stvari pisatelj spregovoril na mnogoterih straneh obširne knjige, toda celotne slike nam ni nikjer podal. Se več: ne samo, da nam pisatelj ni podal točno določenega in opisanega Zarnikovega duševnega obraza, marveč tudi bralec bo težko, ko bo odložil knjigo, ustvariti si iz celotnega dela psihološko oznako Valentina Zarnika, in to zategadelj, ker so posamezne črte Zarnikovega značaja vse preveč raztresene in razblinjene po posameznih odstavkih te monografije. Vsekakor bi bilo bolje, da bi nam bil pisatelj najprej podal celoten duševni profil tega mladostnega politika, nato pa na njem zgradil vse veliko Zarnikovo delovanje in nehanje. Tako pa je nastala monografija, ki vse preveč sloni na sintetičnem popisovanju Zarnikovega dela in je poleg tega tudi vse preveč obložena s številnimi citati, ki so prav gotovo tu in tam zelo preobširni. Namesto te sintetične slike slovenskega, kulturnega življenja iz druge polovice prejšnjega stoletja, slike, ki imajo, končno skoraj do potankosti popisano pri Prijatelju, Lončarju, Erjavcu ter drugih, namesto te slike bi si vse bolj želeli, da bi imeli analitične osvetljevanje Zarnikovega značaja, življenja in delovanja.

Kljub temu pa moramo vendarle biti hvaležni pisatelju in založnici, da smo dobili prvo Zarnikovo monografijo ali vsaj popis slovenskega kulturnega življenja šestdesetih in sedemdesetih let prejšnjega stoletja pri Slovencih s posebnim pogledom na Valentina Zarnika. Pohvalno je treba omeniti tudi Goršetovo metodo, po kateri je literaturo in opombe dodal vsakemu poglavju posebej. F. J.

Mladika št. 8. Na uvodnem mestu se nadaljuje Janeza Jalena povest Trop brez zvoncev pod poglavjem Ciganski križokljuni. Povest je tudi v tem poglavju kot že v vseh prejšnjih, odkar izhaja, izredno zanimiva po svojih dogodkih in opisih iz Jalenu tako priljubljenih bohinijskih hribov. V pričujočem poglavju se glavni junak Hribarjev Peter vrne iz Radovljice, kjer je bil po krivem v preiskovalnem zaporu, osumljen umora prejšnjega gozdarja. Poglavje nosi naslov O posebnih ptičih križokljunih, ki se pojavljajo v bohinijskih gozdovih in katerih legendarno poreklo razloži prof. Novak. Z zanimanjem pričakujemo nadaljnje razvoja dogodkov zlasti med Petrom in Grmovo Špelco. — Sonja Sever popisuje v črtici Beli pingvin življenje malega pingvina Belinka od njegovega rojstva pa do dne, ko si je s samico Belko ustvaril svoj novi dom. Stavček je lepa preprosta idila iz življenja teh vodnih ptičev. — Ivan Čampa je prevedel štiri pesmi iz Rainera Marije Rilkeja pod naslovom Dekliške postavbe. — Viktor Smolej nadaljuje pod naslovom Slovaška pota svoje popise slovaškega življenja in podrobno riše veliko noč v Švancbachu. — Narte Velikonja zaključuje prvo dejanje Tabara, ljudske igre v dveh dejanjih. V prvem dejanju nam je pisatelj popisal stari slovenski tabor ob vaški cerkvi in turški napad, ki pa se je zaradi premetenosti naših ljudi ponesrečil in so bili branilci tabora in tudi tisti, ki so v njem iskali varstva, rešeni. — Šestdesetletnik Ivan Zorec, pisatelj tetralogije o belih menihih, nadaljuje pod naslovom Gosposki hlapec opisovanje svojega življenja v obliki nadaljnjih spominov Kolarjevega Naneta. V tej številki zelo zanimivo popisuje svoj nastop pri železniškem ravnateljstvu v Trstu. — Pod zaglavjem Pisano polje se urednik v daljšem članku spominja umrlega pisatelja Matija Malešiča in podrobneje ocenjuje zlasti njegovo literarno delo pri Mladiki, dr. Josip Zontar pa razpravlja o tržnih in obrtniških znamenjih po Slovenskem, iz srednjega veka ohranjenih. — Med novimi knjigami ocenjuje Viktor Smolej Anžičev prevod Roberta Hichensa Alohov vrt, dalje slovaški prevod Pavla Sedmaka Kaplana Martina Cedermača in Silve Trdina dramo V provinci, V. F. ocenjuje dr. Aleša Ušeničnika Izbrane spise III. zvezek, J. P. objavlja oceno dr. Jožeta Jeraja knjige Slovenci in Jugoslavija ter Jana Plestenjaka povest Bajtarska kri. Leopold Stanek govori o Gustavu Strniša Ugankah, K. D. pa o ocvori Franceta Steleta zbirko Slovenske Marije. Sledijo nasveti za dom in družino, zabave in šale ter uganke in mreže. Številka prinaša tudi kot navadno, lepe posnetke umetniških slik kakor tudi idiličnih fotografij.

Vigred, št. 8. Na uvodnem mestu slavi Vigred desetletnico škofovanja dr. Gregorija Rožmana.

Dr. p. Roman Tominec objavlja iz knjige Naša ljubezen Tebi, Gospa, kako angeli dvigajo Marijo iz groba — sestavek, posvečen Marijinemu Vnebovzetju. Francka Zupančič nadaljuje pod naslovom Vam, sestre, v dobro jutro, nauke, ki jih daje dekletom na pot v življenje. Pisatelj Jan Plestenjak nadaljuje povest pod naslovom Življenje in soncu nasproti, povest o učiteljici Tinci, kako je končala na škofovoškem učiteljsku svoje študije in sedaj čaka, da bi dobila službo. V tem času pa se ji pridruži »zlazana sladkost svobode« v podobi mesarja Štehneta. Obeta se še zanimiv psihološki razvoj v njenem življenju. — Mara Stepanova priobčuje svoji pesmi Vasovanje in Večer, Ivanka Jerman pesem Mladostno spoznanje, Marija Znidaršič Čakanje, Emanuel Kolman v vrtu, Ana Salmič dve pesmi Kaj mi je mar in Daj mi Gospod, Ana Galetova pa v pesniški obliki pošilja poslanico Dekletu na pot v tujino. Ana Galetova objavlja Pravljično o brezniku, J. Jelovšek nadaljuje študentovski povest Dekle z rdečimi nageljni. Pri anketi o popisovanju rojstnega kraja sodeluje v pričujoči številki Angela Zehelj iz Bočne pri Gornjem gradu. O ženski državljanji vzgoji nadaljuje svoja razpravljanja A. B. — P. Golobič govori o esperantu kot jeziku bodočnosti. Raša Mastnka nadaljuje prevode I. Gerelyja knjige, v kateri pisatelj poučuje dekleta o lepem vedenju in srčni kulturi. Glinšek Janez popisuje razvoj in življenje čebel, M. S. pa daje nasvete za prvo pomoč v sil, kako se obvezujejo rane. O naših gobah piše M. Šivec. Sledijo običajna poglavja, v katerih so številni nasveti, dopisi, kuhinjski recepti in drugo. F. J.

Dr. Anton Debeljak, Tičistan. Pred dobrim mesecem se je naše mladinsko slovo obogatilo z novo mladinsko knjigo, s pesniško zbirko Anica Debeljaka. Zbirka prinaša, kot pravi naslov, »bajke, baeni, pripovedke, raznih časov razne spletke.« To je prelepa zbirka pesmi, ki jih je pesnik predvsem zajel iz otroškega, še več pa iz živalskega sveta, ki je otrokom tako blizu. Po zunanji obliki so pesmice kar najbolj raznovrstne, saj vsebujejo sonete, pesmi, razdeljene na kitice, pa tudi brez njih. Vsebinsko so nekatere prav posrečene, zlasti ker vsebujejo mnogo veselja in humorja. Druge pa so važne spet zaradi tega, ker so zelo blizu basnim, ki dajejo otrokom drobce te ali one življenjske modrosti. Kot mladinska knjiga je seveda tudi Tičistan prav bogato ilustrirana, in to s prav posrečenimi in naravnost originalnimi slikami Milka Bambiča.

Lovec, št. 8. Avgustova številka glasila Zveze lovsih društev Lovcev prinaša na uvodnem mestu zelo zanimivo razpravo Adama Makaroviča Zakaj je trentarski lovec padel v prepad. V razpravi članek zavrača dosedanje nazore, zlasti nazor Karla Dechmanna, češ da bi bil trentarski lovec padel

Italijanski vojni lazaret v vzhodni Libiji.

Francoski menihi se vračajo v veliki Chartreuse

Po 37letnem izgnanstvu so dobili menihi velike Chartreuse dovoljenje francoske vlade, da se smejo vrniti v svoj slavni samostan. Člani tega reda so tudi v času, ko niso smeli delovati v svoji domovini, ostali zvesti Franciji. Leta 1914 so bili na razpolago svoji domovini in mnogim jih je zanj umrlo in veliko je bilo na bojiščih ranjenih. Mnogi so pa tudi po letu 1918 nastopili bridko kot v izgnanstvo. Zdaj so se vrnili, v veliko veselje pokrajine Dauphinije, kjer je njihova opatija, in v veselje

vse Francije. Spet bodo kuhali svoje svetovno znane likerje in turisti iz vseh držav sveta se bodo spet oglašali pri njih.

Samo po eden od menikov pozna vedno veliko skrivnost za izdelovanje likerja Chartreuse, ki slovi po vsem svetu. Tisti menih, ki mu je bila zdaj zaupana ta skrivnost, je bil v svetovni vojni hudo ranjen. Samostan, ki obstoja že od leta 1284, je bil v dobi stoletij večkrat porušen in spet pozidan. Dohodki samostana zaradi prodaje njegovih izdelkov, so že od nekdaj storili veliko dobrega, sezidali so že mnogo šol, bolnišnic in pobožnih ustanov in šla je govorica, da daleč naokoli velike Chartreuse ni bilo nikoli nobenega reveža!

ŠPORT

Prvenstvo slovenskih atletov

Slovenski lahkootletci se bodo pomerili danes ob 10 in jutri ob 15 v tekmi posameznikov za prvenstvo Slovenske lahkootletске zveze. Tekmovanje se vrši vsakokrat na Stadionu in je prireditelj SK Planina.

Na to zanimivo tekmo opozarjamo vse prijatelje lepega športa, saj nastopijo naši najboljši lahkootletci, ki so letos v prav dobri formi. Obenem bo pa to srečanje važna revija naših moči, ki nastopijo konec avgusta v troboju med Zagrebom, Belgradom in Ljubljano, ki bo letos v Belgradu. Prijatelji športa, pridite pogledat!

Kdo so italijanski prvaki v lahki atletiki

Italijanska lahka atletika ima v evropskem lahkootletskem športu važno vlogo in vsakdo, ki se je hotel spoprijeti s tem nasprotnikom, si je moral prej dobro ogledati rezultate posameznih atletov in atletinj, in dobro pretehtati, koga bo postavil nasproti tej močni lahkootletski ekipi. Zadnje nedeljo o imeli Italijanski atleti in atletinje svoje državno prvenstvo v Milanu, kjer so dosegli prvi zmagovalci naslednje uspehe:

Tek na 100 m Monti 10.5.
Tek na 200 m Gonelli 22.7.
Tek na 400 m Lanzi 47.6.
Tek na 800 m Doroscenti 1:53.
Tek na 1500 m Vitale 3:58.4.
Tek na 5000 m Beviagua 14:52.4.
Tek na 10.000 m Sestini 32:08.8.
Tek na 3000 m zaprek Lippi 10:15.2.
Tek na 110 m preko zaprek Caldani 14.8.
Tek na 400 m preko zaprek Fantoni 54.7.
Stafeta 4krat 100 m Baracca (Milano) 41.6.
Stafeta 4krat 400 m Baracca (Milano) 3:21.9.
Hoja na 10.000 m Cressenci 49:20.8.
Skok v daljavo Maffei 7.14.
Skok v višino Campagner 190 cm.
Skok s palico Balerini 380 cm.
Triskok Bettaglio 14.53.
Met krogle Profetti 17.74 m.
Met diska Profetti 46.92 m.
Met kopja Rossi 60.64 m.
Met kladiva Superina 48.16.

Pri ženskem prvenstvu so zmagale:

Tek na 100 m Testoni 12.6.
Tek na 200 m Cattaneo 25.9.
Tek na 800 m Bramilla 2:24.
Tek na 80 m preko zaprek Testoni 11.6.
Stafeta 4krat 100 m Venci (Unica) 50.9.
Skok v višino Valla 150 cm.
Skok v daljavo Piccinini 33.5 m.
Met krogle Gabrich 11.94 m.
Met diska ista 35.41 m.
Met kopja Ballaben 35.94 m.

Velike konjske dirke in concours hippique na Teznm pri Mariboru

Z velikim trdom je pripravilo Mariborsko konjsko društvo bogat spored konjskih dirk in jahalnih tekem, ki bodo dne 15. in 18. avgusta t. l. v Teznu pri Mariboru. Ta dvodnevna prireditelja bo za naše občinstvo tem privlačnejša, ker bodo po več desetletij v

v prepad, ker je bil oslepljen od Zlatorogovih rogov, ki so se zablížali v soncu divjneje kot kdaj koli poprej. Članek dokazuje nasprotno mnenje, da ni trentarskega lovca pogubilo bliškanje Zlatorogovih zlatih rogljev, ampak da ga je zmedel zli pogled Zlatorogov in ga vrvel v prepad. Pod naslovom Jazbec popisuje dr. Fr. Mičič jazbeca in njegovo življenje, inž. Mirko Sušteršič pa nadaljuje svoj pohod Na gamse. Po Čibejevih zapiskih nadaljuje P. P. Profile zelene bratovščine iz Trnovsko idrijskega gozda. Prav tako nadaljuje James Debevec iz Clevelanda sestavek Pehanje za snami. Uvodno lovsko povest nadaljuje dr. Stanko Bevč pod naslovom V dolskem lovišču. Sledijo vesti iz loveškega oprinika, društvene vesti, kinološke vesti, književna poročila in oglasi.

F. J. Orač št. 8. V največji številki Orača, lista za bodočnost slovenskega kmeta priobčuje na uvodnem mestu Ludovik Puš članek O kmečki nadaljevalni šoli. Inž. P. Simonič govori o žitnih snetih in enežnih plesni. Kmet F. Vide svetuje, kako dvigniti dohodek na naših kmetijah inž. Fr. Janežič končuje članek o boleznih in škodljivcih na fizolu. Sledijo še drugi članki, ki dajejo najrazličnejše nasvete našemu kmetu za mesec avgust, preden spravljamo krompir, da je treba sadje pravočasno spraviti in podobno. Pomemben je tudi članek, ki se spominja štiridesetletnice Združene zveze. Sledijo poročila o delu naše kmetijske zbornice, kratke vesti iz kmečkega življenja in tržni pregled. Inspektor Silvo Kranjec prinaša podobe iz zgodovine slovenskega kmeta, Leopold Stanek, pa je napisal črtico Na romanje. F. J.

Mariboru zopet priče »concours hippique«, razen tega pa bomo doživeli poleg cele vrste napetih konjskih dirk tudi Jugoslovnski Derby za l. 1940. Preskakovanja prenos z najboljšimi konji se bodo razen drugih tekmovalcev udeležili člani jahalne šole v Zemunu, kar bo že samo na sebi atakcija prve vrste. Program za concours hippique na dan 15. avgusta obsegajo sledeče točke: 1. Uvodno skakanje, 2. skakanje na sroč. Drugega dne, t. j. 18. avgusta, se bo predvajalo lovno skakanje in tekma za nagrado mesta Maribor. Vse omenjene točke obsegajo jahanje, oz. skakanje preko različenih prepon. Z ozirom na to da bo Maribor po dolgi dobi let v okviru te prireditelja lahko obudoval naše najboljšie jahalce iz vseh delov države, je razumljivo veliko zanimanje v vseh krogih občudovalcev lepega jahalnega športa.

Prav tako velike atrakcije pa bo nudil velik Derby-Meeting našega konjskega športa. Program prvega dne obsega sledeče dirke: 1. Dirka Karla Pachnerja (heat-vojnja), 2. Dirka Lutomer, 3. Jugoslovnski kaniški derby (nagrada 20.000 din), 4. Dirka mesta Ljubljane, 5. Spominška dirka Rudolf Warren-Lippita. V nedeljo, dne 18. avgusta je spored konjskih dirk (manj z jahalnimi točkami) sledeč: 1. Dirka mesta Maribora (heat-vojnja), 2. Dirka mesta Bigrada, 3. Dirka mesta Zagreba, 4. Baka-handikap, 5. Spominška dirka dr. Alfreda Rosmanittha. V smislu propozicij imajo pravico do startanja za Jugoslovnski konjski derby še sledeči konji: Blücher, Danica, Divljak, Don, Dorica, Farika, Ketta, Kreta, Lada, Lampo, Legro, Ladija, Magnat, Mascotte, Maeki, Marius, Nida, Oluja, Orania, Prima II., Prince, Primas, Saba, Samam Senor, Syleant, Silan, Tornado, Traviata, Verli, Vilma in Zenu.

Rok za prijavo konj za concours hippique je zaključeno 8. avgusta t. l. ob 18. uri. Prijava sprejema običajno s prijavnico Mariborsko konjsko društvo, Maribor, Slomskov trg 3. Jahalnih tekem se morejo udeležiti edine konji, registrirani s strani Jugoslovnske jahalne zveze v Belgradu in jahali, ki so v posesti licence de gentleman. Za udeležence konjskih tekem je zaključek prijav dne 4. avgusta t. l. ob 18. uri. S prijavnico se nakaže istočasno prijavnina, sicer je prijavnina neveljavna.

Po dosedanjih informacijah se bo udeležilo veliko število konj iz Zagreba, Lutomera, Belgrada, Zemuna itd., tako da bo prireditelja že po številu sodelujočih konj izpompana. Po dosedanjih predpripravah sodeč bo letošnji derby-meeting, zvezan s concours-hippique, športna prireditelja, ki bo prekašala vse dosedanje dirke. Pričakovati je od blizu in daleč veliko

V Franciji še vedno počiva športno življenje, toda vsa znamenja kažejo, da se bodo razne tekme kmalu zopet pričele. Veliki francoski športni list «L'Auto» je zopet pričel izhajati ter ima svoj štab urednikov v Lyonu. Manjka še več urednikov — nekateri so v vojnem ujetništvu, med drugimi mednarodni nogometaš Lucien Gambin, ki je v let pisal v nogometno rubriko. Več zveznih predstavnikov kakor predsednik FIFE Rimet je ostal v Parizu ter skuša dobiti stike s sedanjim športnim vodjem Francije Borotrom.

Odbor slovenskih lahkootletskih sodnikov, Ljubljana. Na prvenstvu posameznikov Slov. lahkootletске zveze sodelujejo naslednji sodniki: Trtnik, Sancin, Letnar, Soukal, Vindič, Finec, dr. Bradac, Cipmerman, Cuderman, Dobovšek, Grunfeld, dr. Kuhelj, Megušar, Pevalok, Premerl, Štepišnik, Stropnik, Kalan, Vidic. — Sodniki morajo biti vsakokrat pol ure pred pričetkom tekmovanja na Stadionu. V soboto se prične tekmovalje ob 16, v nedeljo pa ob 15.

ZFO

Lahkootletске tekme novomeške podzveze

Novomeška Podzveza priredi v nedeljo, 4. avgusta ob 8. jutraj na Stadionu atletske tekme za mladce in člane podrejenih odsekov. Podzveza je nakupila za vse discipline potrebno športno orodje, uredila stadionski prostor, da bodo tekme potekale v najlepšem redu. Ob šestih je v kapitelski cerkvi služba božja za tekmovalce, ki naj se takoj nato podajo na Stadion. Pozivamo vse odseke novomeške Podzveze, da se tekem v čim večjem številu udeležijo. Poživitvi moramo zanimanje za lahko atletiko tudi mi Dolenjci. Ne zaostajajmo za drugimi!

Letošnje plavalne tekme ZFO

bodo na praznik, 15. avgusta v Kamniku, kjer vrši tamošnji odsek vse potrebne priprave, da bo tekmovalje čim bolje izpadlo. Tekmovalce-plavalce je nakupila za vse discipline potrebno športno orodje, uredila stadionski prostor, da bodo tekme potekale v najlepšem redu. Ob šestih je v kapitelski cerkvi služba božja za tekmovalce, ki naj se takoj nato podajo na Stadion. Pozivamo vse odseke novomeške Podzveze, da se tekem v čim večjem številu udeležijo. Poživitvi moramo zanimanje za lahko atletiko tudi mi Dolenjci. Ne zaostajajmo za drugimi!

Težka atletika

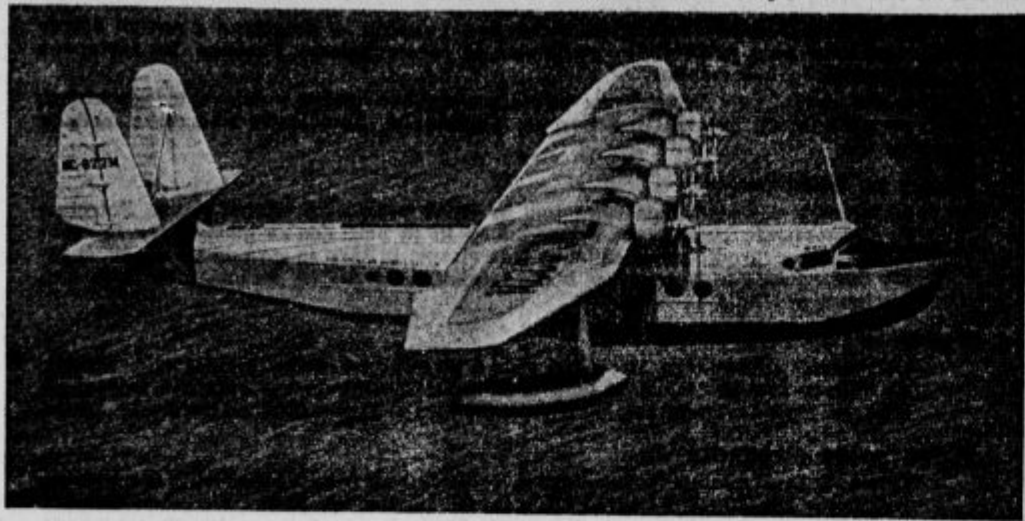
25. avgusta na ljubljanskem Stadionu. Tekmovalci bodo v grško-rimski rokoborbi ter v dviganju uteži (poteg, sunek in dvig eno- in obojernočno). Na to tekmovalje opozarjamo vse člane naše fantovske organizacije, ki imajo veselje do te športne panoge, da se pravočasno prijavijo. Rok za prijave je določen na 15. avgust t. l.

Največje letalo sveta: Pan American Clipper

'Pan American Clipper' Boeing 314, ki je že več kot leto dni v prometu in je izdelek tvrdke Boeing Aircraft Company v Seattleu, v Washingtonu, je največje letalo, kar jih je bilo sploh kdaj zgrajenih, in je prvo letalo za trgovske namene, ki je zmožno prevažati čez

krat peljati krog sveta. Štirje motorji proizvajajo toliko sile kakor lokomotiva. Dva motorja zadoščata, da se letalo vzdrži v ozračju. Letalo sestoji približno iz 30.000 posameznih kosov. Za gradnjo so potrebovali krog 15.200 kosov lesa in 1 milijon zakovic. Za električni

Atlantski ali Tih ocean precejšnje število potnikov in še velik tovor.

Za izdelavo konstrukcijskih načrtov in za gradnjo prvega letala sta bili potrebni dve leti, nato so letalo — prvo v seriji šestih letal — temeljito pregledali zlasti glede na podrobnosti v načrtu in v gradnji in glede na posadko.

Clipper, ki tehta skoraj 40.000 kg, ima dva krova, ki sta zvezana s polževimi stopnicami drug z drugim. Letalo ima 18 prostorov, ki so vsi v trupu. K temu številu prostorov pa ni prištetih četvero prostorov za stroke, h katerim prideš na poti skozi krila. Letalo je krog 30 m dolgo in skoraj 8 in pol metra visoko; razprtina kril meri 46 m. V letalo gre lahko 74 potnikov podnevi in 40 ponoči, a 8 mož je posadke. Tovorni del sprejme 5000 kg pošte in letalsko brzojavno blago. Če je v letalu 40 potnikov, more napraviti pot 6000 km daleč; največja brzina je 300 km na uro. Nekaj primerov naj pokaže neskončno prostornino in delovne veletalca. Razpätina letala je tako velika, kot je dolžina kake manjše ceste. Trup ima tako prostornino kot kaka hiša petih sob a kletjo vred. Gorivo, ki je v tankih, bi zadoščevalo za avtomobil, da bi mogel dva in pol-

vod je potrebna žica v dolžini 18 kilometrov. To letalo ima to veliko prednost, da so motorji med letom dostopni. Hodniki vodijo skozi krila k prostorom za motorje, ki so tako veliki, da utegne več moških v njih stoje delati. Med letenjem je moči motorje povsem ustavit, tako da jih morejo mehaniki med vožnjo popravljati. Krov za vodstvo letala je izredno prostoren; šest mož posadke ima ondi dovolj prostora za kretanje pri svojem opravilu. Prostor za poglavito vodstvo meri sedem metrov po dolgem in štiri metre na širino. Sprejaj sta prostora za pilota-šefa in za drugega pilota. Oba imata opraviti s prav majhnim številom aparatov, ker so nekatera dela, katera morajo na manjših letalih opravljati piloti, v rokah drugih članov posadke. Na levi za prvim pilotom je navigacijska stanica z več ko dva metra dolgo mizo, kjer so razprostrti veliki pomorski zemljevidi. Na desni navigacijske stanice je miza za radijskega uradnika in popolna radijska oprema, kamor spada tudi iskalec smeri. Radijski uradnik ima tri sprejemne in štiri oddajne aparate. Za navigatorjem je miza letalskega šefa, to je kapitana, ki nadzoruje delo drugih članov posadke. Prav zaradi na desni, nasproti kapitanove mize pa je prostor letalskega inženirja.

Celjske novice

c Kongregacija celjskih gospa sporoča vsem svojim članicam, da bo vozil avtobus v nedeljo na Brezje ob štirih zjutraj izpred celjskega kolodvora.

c Sprememba v dostavi pisemske pošte. Pošta Celje bo od 2. avgusta do preklica razen ob sobotah dostavljala pisemske pošiljke samo enkrat na dan. Popoldanske časopise lahko stranke dvignejo na pošti od 16 do 18.

c Obvestilo davčne uprave v Celju. Stranke, ki imajo svoje otroke v srednjih šolah in stanujejo v občini Celje, vabimo, da vložijo prošnje na obrazcih, ki jih dobe pri davčni upravi v Celju, za potrdilo o višini davčnega predpisa do 15. avgusta. Ker je število osebja davčne uprave zaradi bolezni in v poklica na ohranjanje vaje zelo skrajšano, ne bomo izdajali potrdil takoj ob vložitvi prošnje, temveč šele ob roku, ki se bo vsakemu posilniku povedal. Nihče naj ne odlaga s prošnjo do dne, ko bo že vpisovanje v šolo.

c Dežurno službo za člane OUZD bo imel v nedeljo 4. t. m. g. dr. Cerin Josip, Prešernova 1.

c Stranska trakta so začeli renovirati na celjski postaji.

c Vojaški nabori bodo 15. avgusta v Braslovcah, v Celju pa v dnevi 16., 17. in 19. avgusta.

c Uradni dan Zbornice za TOI bo v Celju v torek, dne 6. avgusta.

c Prihodnji šoferski izpiti za kandidate konjiškega, celjskega, gornjegrajskega ter šumarskega okraja bodo v drugi polovici tega meseca na okrajnem načelstvu v Celju. Kandidati naj vložijo zadavne prošnje čimprej na okrajnem načelstvu v Celju.

c Sportni dan bo v Krškem dne 11. avgusta. Vse priprave so že v teku.

c Nacionalni šahovski turnir se bo pričel prihodnjo soboto v Celju. Nastopilo bo 17 amaterjev iz cele države. Tekme bodo v Evropi dopoldne in zvečer. Kakor smo zvedeli, bo znašala vstopnina 2 din, skupna karta za stalne obiskovalce (permanenta) pa bo stala 15 din.

c V celjski bolnišnici je umrl 49 letni Trnovček Jože iz Trnovca. Naj v miru počiva!

c 6 letna deklica in 8 letni deček sta našla 16.000 din. Zena železniškega delavca ga. T. iz Celje je poslala svojega 8 letnega sina na postajo, da bi pogledal, koliko vagonov ima izklati njen mož. Deček je srečal med potjo 6 letno punčko Anito Jazbečovo, hčerko finančnega preglednika v Celju. Ko sta šla otroka proti postaji in prešla stopnice, ki vodijo s ceste v park pred kolodvorom, je dekletce opazilo na tleh zavitek. Brž se je pripognilo in z njem steklo nazaj, da bi pokazalo najdeno svoji mami. Deček je baje skočil za dekletcem, ji iztrgal najdeno iz rok in dal 2100 din dekletcu, češ naj nese to domov, nato pa tudi sam zbežal. Pošteni ženi, tako železničarja in soproga tinačnega preglednika sta takoj klenili, da zadevo javita celjski policiji in vrneta denar. Vsega denarja je bilo 15.600 din. Lastnik ženarja celjski branjar Cijan iz Zavodne je denar izgubil in to tudi prijavi policiji. Z veseljem je pristal na plačilo 10% nagrade, ki jo je dobila železničarjeva žena, ker je ona prinesla denar na policijo. Zaradi tega pa je prišlo med znanci do prepira, kajti železničarjeva žena je izročila gospe Jazbečovi le 50 din nagrade. Zadevo bo razčistilo sodišče.

c Fant pobegnil od doma. 15 letni Mernik Stanko iz Loč pri Poljčanah, zelo močan, svetlo las, v rjavi obleki z belimi črtami, in gumijastih čevljev, je pobegnil od doma. Kdor bi o njem kaj vedel, naj sporoči na občino Loče pri Poljčanah.

c 16 kg saharina so spet zaplenili orožniki na cesti med Lučani in Ljubnim v Gornji Savinjski dolini nekemu J. Jakobu iz Podgorja v Kamniku, in sicer ob pol 12 ponoči. J. Jakob je dobil saharin od dveh tihotapev pri prvem mostu pri Lučah in plačal zanj 7000 din. Ko so ga orožniki hoteli ustaviti, je zbežal s kolesom, na nekem drugem ozkem mostu pa ga je presenetila že druga patrula in are-

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(269) Nenadoma je prestrašeno zagrabil Ančko za roko. Strašen piš je izbruhnil v zraku. Zdelo se je, da je postalo temneje, in hud vihar je zadival po gozdu, lomil veje in trgal listje z dreves. Ko sta se Peterček in Ančka ozrla kvišku, sta zadnjikat videla grozne oblike dreves v začaranem gozdu, iz katerega so pravkar stopili.

(270) Kaj pa je to? Z divjim hreščanjem je letela po zraku čarovnica na metli, krožila v velikih krogih nad drevesi in izginila v daljavi. Spremljala jo je velika jata krakajočih krokarjev.

Na Portugalskem vihrajo zastave

V Lizboni, v Oportu, v univerzitetnem mestu Coimbra, v vseh velikih in majhnih naselbinah Portugalske je zdaj prazniško razpoloženje zastave, bandera in trobojnice vihrajo v poletnem vetru in pisane barve se lesketajo v soncu. Godbe igrajo. Hiše so okrašene s preprogami in cveticami. V mesta prihajajo kmetje v slikovitih narodnih nošah. Sprejema se vijejo skozi ozke, starinske ulice. Z balkonov velikih javnih poslopj se glasijo govori ljudskim množicam po javnih trgih.

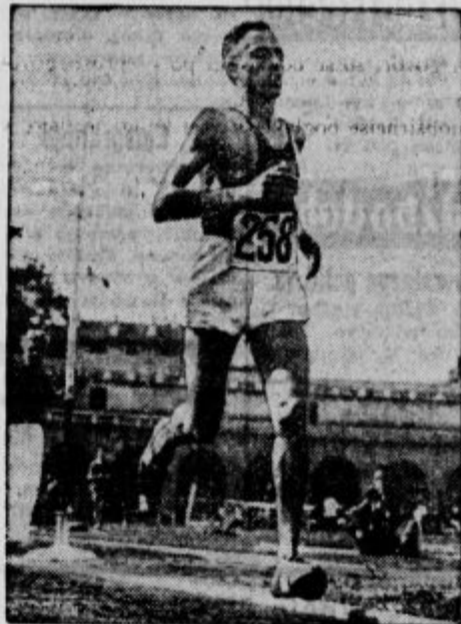
Portugalska obhaja v teh dneh velik jubilej: 800 let je preteklo, odkar je portugalska država osvobodena maverskih in španskih vplivov, zadobila svoje staro ozemlje in je dvignila kot samostojna, narodna tvorba svojo glavo. Napravili so obsežen načrt za pravlavo spomina na prerajenje Portugalske. Propagandni minister M. Ferro je poskrbel za to, da se bodo v redu vršile razstave, slavnostne predstave, sprejemi, zborovanja in kongresi in da se bo vse skupaj strnilo v eno samo državno slovesnost, ki bo trajala več mesecev. Pri tem bo treba privediti pregled državnega vodstva v dobi 800 let, v vsem tem dolgem času ni Portugalska niti malo spremenila svojih evropskih mej.

Krog 120.000 ljudi iz tujine se je zbralo v tem usodnem poletju v portugalskih mestih, ki se z domačini vred udeležujejo patriotičnih slovesnosti. Vojni dogodki v Franciji, Belgiji in Nizozemski so spet in spet potisnili nove tisoče ljudi na Portugalsko. Prišli so z vlaki, z avtomobili in peš čez Pireneje, hoteli so čez Spanijo na Portugalsko, ki se kakor velikansko okno odpira na morje in daje priliko za odhod v

Ameriko. Tuji diplomati, ki so sledili francosko vlado v Bordeaux in se ustavili nato v Biarritz; bančniki, filmski igralci, smetana pariške gospode in še drugi, ki so bili že zdavnaj pripravljani, da se izselijo, so se odpravili na Portugalsko, da bi tukaj počakali na odhod v USA, katere bojna vihra se ni zedela.

Povsod je slavnostno razpoloženje. Na bregovih reke Tajo, na trgu — in po drugih prostorih Lizbone se gnetijo ljudske množice. Med meščani opaziš kmetice, ki tudi v najhujši gneči prav na umeten način nosijo svoje cule na glavi. Vmes hrumeče švigajo avtomobili, saj se dozdeva, ko da bi libonske šoferje prav posebno veselilo, če morajo venomer trobiti.

Nekaj časa je bilo skoraj videti, ko da se bo Portugalska brez dvoma zapletla v vojne

Italijanski prvak za dolge proge, Bevilacqua, je pretekel 5000 metrov v času 14:52,4

homatije. Ko je bil konec junija vojvoda Kent-ski v spremstvu lorda Chatfielda kot izredni odposlanec v Lizboni, je vse govorilo, da se hoče Anglija na obalah Portugalske zasidrati s svojo pomorsko silo. Če bi se bilo to zgodilo, bi bili Nemci nemara prodrli skozi Spanijo na Portugalsko in ves mir šel po zlu...

Toda modro državno vodstvo ministrskega predsednika Salazarja in generala Carmone je znalo spretno preprečiti nevarnost. Medtem je Anglija, ki spada k tradicionalnim prijateljem in zaveznikom Portugalske, opustila to misel in s tem je odpadel tudi vzrok za kak pohod v to državo in Portugalska je v tem usodnem poletju 1940 ostala dežela miru in veselja.

tirala. Pred kratkim smo poročali, da je oblast zaposlenim nekemu moškemu iz Ljubljane celo 45 kg saharina, katerega je prav tako dobil od tihotapev.

c Kolesa izginjajo, tako smo poročali včeraj. In res je, kar izginjajo. Izpred gostilne Kincel Adam v St. Jurju je nekdo ukradel kolo znamke »Kasper« Arčanu Antonu iz Črnlice pri St. Jurju. Ukradel ga je neki O. Benjamin. Javnost opozarjamo, da je previdna pred nakupovanjem ukradenih koles.

c Piščance kradejo na debelo. Iz hleva župnišča v St. Jurju pri Celju je bilo ukradenih več piščancev. Gostilničarju Sporerju Martinu je isto noč izginilo deset piščancev. Tatvine so nujno ob-sodili neko prekupčevalko iz St. Jurja.

c Pod oko jo je ustrelil. V Aškerčevi ulici se je igral fant z zrčno puško. Ko je streljal, je prišla mimo 51 letna Tofant Marija, katero je izstreljena krogla zadela pod oko, da je v nevarnosti, da oslepi.

Irska in vojna

Diplomatski zastopniki v Dublinu

Ker se je v juniju 1940 v predstavi irskega min. v Dublinu sestel generalni predstavnik Anglije, sir John Maffey, z nemškimi poslani-kom, je razvidno, da svobodna država Irska še ni v vojnem stanju z Nemčijo.

Ko je septembra 1939 izbruhnila sedanja vojna, so irski zastopniki, ki imajo svoj sedež v irskem parlamentu, soglasno izjavili, da hočejo ostati nevtralni. In de Valera je imel nedavno govor, kjer je pozval prebivalstvo Irske, naj ustanovijo takoj »narodno obrambno fronto, da bodo odbili sleherni poskus kakega pristajanja vojskujočih se držav.

Kanada, Nova Zelandija in Avstralija so ob strani Anglije napovedale Nemčiji vojno. Južnoafriška Unija je dolgo premlevala to zadevo in bilo je več razburljivih prizorov, dokler niso sklenili, da vstopijo v vojno ob strani Anglije. Irska je izjavila, da ostane nevtralna in to nevtralnost so upoštevale vse vojskujoče se države. Ker pa tudi zasebni kronski svet ne morejo za to državo izvajati nobenih sodnih opravil več, ker se ministri in poslanci ne zaprežejo več kralju kot prej, ampak irski ustavi, je bil ob izbruhu vojne sir John Maffey imenovan za prvega zastopnika angleške države na dublinskem dvoru. Njegova opravila še niso natančno določena, vendarle si je izborno znal pridobiti naklonjenost vlade in velik ugled v javnosti.

Anglija je čutila, da je zadosti trdna, da je izoblikovala zvezo z irsko državo drugače, kot so ustave dominijonov. Tako, na primer, angleški kralj ni tudi hkrati vladar Irske, vladar dominijonov pa je. Praktično je Irska republika Ustava, ki jo Anglija priznava, daje svobodoljubnim Ircem pravico, da si izberejo tako obliko vladavine, kakršna je Irski vsčč. Leta 1938 je bila odpravljena poslednja najemniška pravica admiralitete irskih pristanišč in s tem je bila odpravljena s sveta stara sporna točka. Irska, ki ni prej imela nobene industrije, je začela ob tem času oživljati svoje lastne industrije. Zaščitne carine so od začetka omogočale podvig. Nova politika svobodne države je preusmerila tudi irske kapitaliste, ki so bili prej navajeni nalagati svoj denar v Angliji. Zdej so dvignili svoj denar in ga naložili v novo industrijo. Država sama je dala na razpolago veliko glavnic. Irska je bila elektrificirana in na tisoče brezposelnih je v novih tvornicah in podjetjih dobilo zaposlitev. Prej so se Irski zmeraj selili v Ameriko in ker je bilo določeno število izseljencev kmalu izčrpano, so morali Irski delj časa čakati na dovoljenje naselitve kot pa srednjeevrop-

ski izseljenci. Na mah se je zdaj končalo izseljevanje Ircv, saj je nujala nova industrija vsem dovolj kruha in zaslužka.

Anglija se je prilagodila novemu razvoju in je zdaj pošiljala Irski stroje namesto tekstilnih izdelkov. Ker pa Irska ni mogla dostoj nikoli doseči resnično gospodarsko neodvisnost od Anglije, je l. 1938 sklenila z njo nov gospodarski sporazum z obojestranskimi carinskimi olajšavami.

Sedanja vojna je pokazala potrebo za različne ukrepe, ki so bili v prid Irski. Tako je bil l. 1939 uvoz irskih mlečnih izdelkov v Anglijo samo 3 odstotke; največji del tega uvoza je prihajal iz Danske. Zasedba Danske po Nemčiji je provzročila, da je Irska na mah povečala svoj uvoz v Anglijo.

Zanimivo je dejstvo, da je irski poslanik v Berlinu umrl le nekaj dni, preden je izbruhnila ta vojna, a zaradi vojnih dogodkov ni mogel biti imenovan. Vendar pa v Berlinu še obstoja irsko poslanništvo, ki ga dalje vodi odpravnik poslov.

Takole so Francosi poplivali osemleje pred in med nekaterimi utrdbami Maginotove črte, toda tudi to ni moglo zadržati prodiranja nemških čet.

Najnovejša poročila

Sodbe o govoru Molotova

Solidarnost Sovjetske Rusije z Nemčijo in Italijo proti zapadnim „plutokracijam“

Stockholm, 2. avgusta. AA. (DNB.) London-ski dopisnik lista »Afton Bladet« piše, da so nekateri odstanki govora sovjetskega komisarja Molotova delovali v Londonu kot mrzel tuš. Ton, v katerem je Molotov govoril o Veliki Britaniji — pravijo v Londonu — je bil hladen.

Oslo, 2. avgusta. AA. (DNB.) Govor sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Molotova so sprejeli v tukajšnjih političnih krogih z veliko pozornostjo. V nedvomnih ugotovitvah Molotova glede nemško-sovjetskih odnosov vidijo tu jasno odklonitev angleške propagande.

Berlin, 2. avgusta. AA. (DNB.) »Frankfurter Zeitung« piše, da so besede Molotova o Nemčiji bile popolnoma nedvoumne in naslovljene istočasno tudi na Anglijo. Te njegove izjave so bile popolnoma v skladu z ugotovitvami voditelja rajha, ki jih je podal v svojem zadnjem govoru v rajstagu o pomenu nemško-ruskih odnosov. Ne more biti dvoma o tem — piše list — da nova ureditev na evropski celeni, ki je že v teku, tudi glede na Sovjetsko Rusijo ne daje nobene realne točke angleškemu načrtu, da bi se ta nova ureditev preprečila. List končno naglašja, da je sovjetski komisar za zunanje zadeve postavil Ameriko v isto vrsto kakor Anglijo.

Rim, 2. avgusta. AA. Diplomatski urednik agencije »Stefani« piše, da je Molotov s svojimi izjavami o odnosih Sovjetske Rusije z Nemčijo in Italijo onemogočil vsak poskus z angleške strani, da se med temi tremi velisilami zaseje nezaupanje. Molotove besede jasno potrjujejo sovjetsko-nemško sodelovanje ter sovjetsko željo, da se razvijejo dobri odnosi tudi med Sovjetsko Rusijo in Italijo. Besede Molotova pa so bile nenavadno ostre na naslov Anglije, o kateri je sovjetski komisar za zunanje zadeve dejal, da zavzema sovražno stališče do Sovjetske Rusije. Glede Francije pa je Molotov izrazil obžalovanje zaradi nenavadne lahkomišelnosti, s katero so voditelji Francije gledali na pomen Sovjetske Rusije. To, kar je za vedno razdvojilo Sovjetsko Rusijo in plutokratske države, je absurdna utvara zahodnih držav, da se bodo mogle poslužiti sovjetske obojorne sile za obrambo krivic, storjenih v Versaillesu, krivic, ki so prav tako tudi škodovale življenjskim interesom Sovjetske Rusije, kakor je to izrecno poudaril Molotov. Zelo pomembne so tudi besede, s katerimi je Molotov omenjal francosko-britansko-turške intrige.

ozkem prostoru ni mogoče tako podreti, da ne bi s svojim padcem ovirali prometa ali pa celo podrl bližnjo veliko stojnico na Pojačarjevem trgu. Ko bodo kostanji okleščeni, tako da bodo štrlela proti nebu le še sama debla, bodo debla posekali in podrli.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

1 Dva vloga v blagajne. V noči od četrtka na petek je policijska kronika zabeležila kar dva držna vloga v Ljubljani. Oba vloga sta si sorodna zaradi tega, ker je bil trud vlogilec v obeh primerih skoraj zamen. Tako je v Svetčevi ulici 1 pod Rožnikom bilo vlomljeno v pisarno inž. Umeka Antona. Pisarna je v visokem pritličju, zato je ponoči vlogilec zlezal na balkon od tam namazal šipo okna z blatom ter jo nato strl. S tem je hotel preprečiti, da se ne bi elišal zvenek razbitih šip. Nato je odprl okno in zlezal v pisarno. Pregledal je najprej odprte mizne predale, v katerih pa ni ničesar našel. Nato se je lotil blagajne in zrezal vanjo luknjo, skozi katero je dosegel pet hranilnih knjižic ter nekaj drobca v tujem denarju. S tatvino samo ni na-

ščiti javne varnosti in reda v državi. Prusnik je 23. decembra lani na kolodvoru v Lescah hrulil potnike, razgrajal, kričal in grdo zabavjal čez našo državo in zoper obstoječi socialni red. Obtoženec se je izgovarjal s hudo pijanostjo. Bil je obsojen na 1 leto robije.

Za rop pri zlatarju Černetu 8 let robije

Ljubljana, 2. avg.

Mali kazenskih renat je danes obravnaval velik rop, ki je bil letos 20. maja izvršen pri zlatarju Ludviku Černetu v Wolfovi ulici. Ta nenavadni, skoraj gangstersko izvršeni rop je že svoj čas v Ljubljani vzbujal veliko zanimanje in so ga Ljubljančani živahno, tudi na različne načine komentirali.

Da kratko ponovimo! Omenjenega dne je zlatar g. Černe, ko je za odšila njegova prodajalka Ladislava Lapajnetova, zapiral svojo trgovino, kar se je pred njim pojavil neki srednje velik možki, še dokaj čedno oblečen, zahtevajoč, naj mu zlatar pokaže zbirko prstanov in da bo enega kupil, ker se namerava v kratkem poročiti. Šla sta oba nazaj v trgovino. G. Černe je odprl blagajno, v kateri je imel spravljeno zlatnino in jo položil na prodajalniško mizo. Bilo je mnogo najrazličnejše zlatnine. V tem trenutku pa je neznan možki naperil proti zlatarju revolver in mu zagrozil, da ga ustrel, kakor hitro se gane in zakriči na pomoč. Nato je zlatarja odvedel v njegovo pisarno. Tu ga je zvezal z močno vrvico, tako da mu je dal roke zadaj na hrbet. Nato je ropar pobral vso zlatnino in jo zavrnil v papirnat zavoj. Mirno je odšel iz trgovine.

Po petih dneh se je posrečilo ljubljanski policiji prijati roparja v osebi Franceta Kavčiča, po poklicu trgovskega potnika, doma iz Desnjaka, občina Cezanjevci, ki je zadnji čas stanoval v Poljanah pri št. Vidu nad Ljubljano, pozneje po ropu pa v Guncljah pri nekem posestniku, pri katerem je najel posebno sobo. Zavoj z vso zlatnino je dal Kavčič shraniti pri nekem hišniku na Poljanski cesti, kjer je imel že prej shranjen svoj kovček z obleko. Ko je 25. maja hotel vzeti pri hišniku iz kovčka zaklad, so ga prijeli detektivi in odpeljali na policijo, kjer je takoj odkrito in mirno priznal svoj zločin.

G. Černe je dobil vso zlatnino nepokvarjeno in nedotaknjeno vrnjeno, tako da ni trpel v tem pogledu nobene škode. Ropar pa je hkratu iz druge blagajne odnesel do 8200 din gotovine, od katere je porabil malenkostno vsoto, tako da je g. Černe dobil tudi denar nazaj.

Državni tožilec g. Bogdan Lendovšek je danes Franceta Kavčiča, ki je star 45 let in je izučen tud za kuharja, obtožil zločina ropa v smislu § 326 kaz. zak. Obtožnica v podrobnostih navaja, kakšno zlatnino je Kavčič pobral in odnesel. Kavčič si je prisvojil 217 zlatih in drugih predmetov v celotni vrednosti 180.000 din.

Ropar Kavčič je pred sodniki mirno in prostodušno vse priznal. Dne 20. maja je najprej kupil pri puškarju Ševčiku v Zidovski ulici »strašilno pištolo, ne pa pravega revolverja. S to pištolo je nameraval zlatarja samo ostrašiti. Sprva ni imel namena dejansko ropati. Ko je videl, da ne kaže g. Černe nikakega odpora, da je miren in se ga boji, pa je začel pobirati zlatnino in denar. Še prej je kupil pri trčki Tičar v Šelenburgovi ulici zavojni papir, ki ga je pozneje izdal. Kakšen je bil njegov pravi motiv za ta rop? Kavčič je pravil, da je zadnje čase trpel pomanjkanje, da je bil brez posla in brez stanovanja. Hotel je le fingirati rop, da bi ga zasačili, prijeli in odvedli v sodne zapore, kjer bi dobil za delj časa hrano in stanovanje.

Po kratkem posvetovanju senata je predsednik nato objavil sodbo, s katero je bil Francet Kavčič obsojen na 8 let robije in v trajno izgubo častnih državljanških pravic. V kazni se mu je vstrel preiskovalni zapor od 25. maja naprej. Obtoženec je sodbo sprejel.

Zastopnika Slovencev v Nemčiji v Belgradu

Belgrad, 2. avgusta. AA. Zastopnika naših izseljenjskih organizacij v Nemčiji predsednik Jugoslovanske nacionalne centralne zveze Pavel Bolha in predsednik Osrednje zveze jugoslovanskih katoliških in narodnih društev svete Barbare Ivan Lindič sta prispela v Belgrad, da posredujejo glede raznih izseljenjskih vprašanj, ki zanimajo tamkajšnjo našo kolonijo. Včeraj in danes sta bila sprejeta pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje Budi-savljeviću in ministru za ljudsko telesno vzgojo Dušanu Pantiću, ki sta jima razložila potrebo naše kolonije. Te dni bosta obiskala tudi še druge ministre in ustanove.

Prestolni govor švedskega kralja

Stockholm, 2. avg. t. DNB: Danes je švedski kralj Gustav imel ob priliki začetka jesenskega zasedanja švedskega parlamenta kronski govor, v katerem je naglasil izredne prilike, v katerih se zaradi evropske vojne nahaja Švedska. Za Švedsko postaja vprav življenjsko vprašanje, da izkoristi vse notranje vire za prehrano ljudstva, kajti zveze z inozemstvom so skrajno težavne. Zunanja politika Švedske pa ostane nespremenjena. Švedska želi ohraniti prijateljske odnose z vsemi državami in bo dolžnost švedske vlade, da se z vsemi napori trudi, da ostane švedski mir ohranjen. Švedska bo tudi vse storila, da ostane svobodna in neodvisna.

Novo nalogo francoske mladine

Vichy, 2. avg. t. DNB: Uradni list francoske vlade objavlja uredbu, s katero se vsi vojaki, ki so bili v l. 1940 poklicani k vojakom, odpuste iz vojaške službe. Uredba nareja nadalje, da se bodo ti mladeniči prijavili v posebno mladinsko organizacijo, v kateri bodo morali ostati vsaj 6 mesecev. Minister za mladino in družino ima nalog, da sestavi delovni program za to novo mladinsko organizacijo in da določi mesta, kjer bodo ustanovljeni tabori za nje. Mladina bo tabo-rila v skupinah po 20, 200 in 2000 mož ter se bo bavila s športom in poljedelskimi deli. Glavni namen teh organizacij je, da se »mladini povrne misel za skupnost.

Drobne novice

Berlin, 2. avgusta. AA. DNB. Te dni se začne turneja po Nemčiji pevskega društva varšavske pravoslavne cerkvene občine. To pevsko društvo, ki razpolaga z 18 dobroolanimi solisti je na zelo visoki umetniški stopnji.

Berlin, 2. avg. AA. DNB. Na pobudo osrednje-ga odbora nemškega ženskega gibanja se bo 15. t. m. v Berlinu odprla umetniška razstava, na kateri bodo razstavljena izključno dela znanih umetnikov, ki so na bojišču v prednjih vrstah. Razstava bo trajala do 15. oktobra.

Bratislava, 2. avg. AA. DNB. Med nemškimi mladeniči in mladenkami, ki so prispeli na Slovaško na prostovoljno poljsko delo, je tudi grofica Schwering Grossig, hčerka nemškega finančnega ministra. Contesa dela na posestvu nekega kmeta v vasi Prjevoz pri Bratislavi.

LJUBLJANA

Ob 10 letnici škofovanja dr. Gregorija Rožmana

Cerkvena glasba v stolnici

Za slovesni vhod: Pozdravljeni, vladika! — Premrl.

Maša; Missa pastorale brevissima. (Zelo kratka pastireka maša). — Kimovec.

Introit; koral.

Gradual; Benedictam Dominum (Slavil bom Gospoda). — Kimovec.

Po ofertoriju: Mogočno se dvignil — Čerin — ljudsko petje z orkestrom.

Komunija; koral.

Zahvalna; Hvala večnemu Bogu! — ljudsko petje z orkestrom — instrumental K.

V zakramentu: Rihar — uredil in instrumentiral K. Razen koralu bodo vse ekladbe z orkestrom.

Dr. Čerina »Mogočno se dvignil« je izbrana kot spomin na oba, po škofu Rožmanu tako sijajno prirejena kongresa. Vsi udeleženci naj z navdušenim sodelovanjem pri ljudskem petju hvalijo Boga za nad vse pričakovane blagoslovljeni uspehi, ki je med nami veroko zavest tako poživil, v zunanjem svetu pa slovensko ime tako poveljalo. — Mogočno skupno petje vseh nas naj bo našemu škofu — začetniku in velikemu popeševatelju vsega novega dela za oživitve ljudskega petja — vsaj skromen dokaz, kako smo njegovo besedo tudi v tem sledili. Besedilo tega slavospjeva je v obeh kongresnih knjižicah.

Članom ljubljanskih FO

Pozivamo člane ljubljanskih odsekov, da se v krojih udeležijo spreveda v nedeljo, dne 4. avgusta. Pričetek zbiranja je ob 8 na dvorišču Akademskega doma na Miklošičevi cesti št. 5. Nato bo formiranje spreveda in skupen odhod v stolnico k sveti maši. — Akc. odbor ljubljanskih f. o.

FO. Sv. Peter. Odbor FO. poziva vse svoje člane, ki imajo kroj, da se zanesljivo udeležijo nedeljskega spreveda v kroju. Zbirališče ob 8.45 med Unionom in Akademskim domom. Udeležba obvezna! — Odbor.

1 Nova maša pri Sv. Jožetu. V nedeljo, 4. avgusta bo daroval slovesno sv. mašo v cerkvi sv. Jožeta novomašnik o. Janko Konecila D. J., ki se je vrnil iz bogoslovskih nauk v Chieriju v Italiji. Novomašni govor bo imel župnik njegove rojstne župnije pred. g. Viktor Čadež iz Mekinj. Začetek slovesnosti bo ob 8 zjutraj s slovesnim vvhodom in novemašno pesmijo. Nato govor in novomašni blagoslov. Potem darovanje, ki se porabi za novi oltar sv. Jožeta; novomašnik pa bo delil spominke podobice Slovesna sv. maša z orkestrom; med sveto mašo skupno sv. obhajilo. Zahvalna pesem in blagoslov z Najsvetejšim. — V cerkvi sv. Jožeta morajo zaradi zunanje proslave praznika sv. Ignacija vsi verniki od danes opoldne in v nedeljo vse dan prejeti večkratne popolne odpuste pod navadnimi pogoji (prejem zakramentov in molitev po 6 očenajev pri vsakem obisku cerkve). — Zvečer ob pol 8

običajna slovesnost v čast presv. Srcu Jezusovem z govorom in darovanjem za cerkev.

1 Maša za turiste in izetnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 4.50, pred odhodom vseh prvih jutranjih vlakov.

1 V nedeljo s Putnikom v Medijske Toplice.

1 V Šiški je gorelo. Včeraj zjutraj je okrog pol 8 začelo goreti gospodarsko poslopje na Vodnikovi cesti št. 52. Poslopje, v katerem so hlev, skedenj in šupe, je dolgo okrog 30 m in je last vdove in posestnice Ivane Sitar v Zg. Šiški. Začelo je goreti na podstrešju, zato se je ogenj razširil z velikansko naglino. V gospodarskem poslopiju je bilo epravljenih okrog 30 voz letošnjega sena. Zato seveda ognja ni bilo mogoče ustaviti. Takoj so bili obveščeni poklicni gasilci v Ljubljani, ki so tudi že v nekaj minutah prihiteli z motorji. Hitro so začeli gasiti, kmalu pa so se jim pridružili tudi prostovoljni gasilci. Najprej gasilci iz Sp. Šiške, nato pa še gasilska četa iz Dravlj. Ogenj je seveda hitro zajel tudi lesene dele poslopja, zlasti ostrežje, gospodarsko orodje in vozove v šupah. Domačin pa je še »rešilo rešiti živino iz hlevov. Več ur je delalo vsega skupaj pet motorji, ki so metale vodo na goreče ostrežje gospodarskega poslopja, vendar je leseno ostrežje zgorelo, prav tako pa tudi zaloga v poslopiju. Okrog desetih se je posrečilo ogenj omejiti. Zanimivo je, da nikakor ni mogoče ugotoviti, kako je ogenj nastal. Ogenj se je namreč začel širiti visoko na podstrešju, ki je bilo vse popolnoma izdelano s senom. Do tega sena je vodil le navpičen žasek, ekoci katerega so metali seno. Da bi kdo zažgal »tako kaeni uri, ni verjetno. Zato ostane edina razlaga, da se je seno vnelo samo, kar je posebnost letos kaj lahko mogoče, ker je bilo res težko zaradi velikega dolgotrajnega deževja spraviti seno popolnoma suho s travnikov. Zanimivo je nadalje, da je prav tam izbruhnil ogenj že lansko leto. Po dosedanjih cenitvah bo škoda okrog 80.000 din in je bilo poslopje zavarovano za 20.000 din, seno in drugi predmeti, epravljeni v poslopiju, pa za 10.000 din.

1 Spomenik v Zvezdi hitro sestavljajo. Že pred nekaj dnevi smo poročali, da bodo bronasti spomenik kralja Aleksandra v Zvezdi obdali z leseno ograjo, tako da spomenika ne bo videti. Ta ograja je sedaj že postavljena na velikem ograjdu, ki obdaja spomenik. Kljub temu pa je med tem sestavljanje bronastega spomenika šlo kaj hitro izpod rok in iz velike daljave je že mogoče videti najvišji del spomenika, namreč bronasto oprse kralja Aleksandra. Gledalci iz bližine seveda sedaj ne vidijo več, kako gre delo izpod rok, po udarcih, ki odmevajo ob bronu, pa lahko eklepaajo, da sedaj pritrjujejo sestavne dele drug na drugega. Sedaj je tudi že mogoče videti, kako mogočen bo spomenik v Zvezdi.

1 Ze podirajo kostanje, ki so napoti novim mesarskim tržnicam. Stavbno podjetje M. Curk iz Ljubljane, ki je prevzelo graditve mesarskih tržnic od Kresije do Zmajkega mostu, je te dni že pripravilo vse potrebno, da bo moglo stavbišče v najkrajšem času ograditi s plotom. Včeraj pa so začeli delavci že zagati vese kostanjev, ki stoje za nekdanjo tržnico na Pojačarjevem trgu. Zagajanje vej je bilo potrebno zaradi tega, ker košatih kostanjev na

Obiskovalcem Sušaka in Primorja

Obiščite na Sušaku restavracijo »LIPO«. Edini vrt v centru mesta. V neposredni bližini luke, kolodvora in avtobusnega postajališča. — Slovenska in primorska kuhinja! V. in A. ŽIROVNIK

pravil velike škode, ker mu knjižice ne bodo koristile. Večja pa je škoda na blagajni. V vreči, ki jo je pustil na kraju vloga, je pustil železno dlevo in razno drugo vlcniško orodje. Popihal pa jo je po isti poti, kakor je prišel. — Drugi vlog je bil napravljen v pisarno nabavljalce in prodajalce z druge »Zelezopromet« na Resaljevi cesti št. 23. Tu si je posekal vlomilec pot v visokopritlično pisarno čez dvoriščno skladišče, h kateremu je prislonel lestvo, tako da je dosegel okno, katero je razbil. Ko je tako prišel v skladišče, je skozi vrata, ki niso bila zaklenjena, prišel do pisarne, kjer je strokovnjaško načel blagajno s »svinjsko nogo«. V steno blagajne je napravil trikotniško luknjo, potem ko je videl, da so vsa njegova prizadevanja, da bi odklenil blagajno, zaman. Imel pa je smolo, da je dosegel le okrog 500 din, dočim do drugega denarja, ki je bil v nižjem predalu, ni mogel. Ugotovljeno je bilo, da so bila dvoriščna vrata, ki so zvečer sicer vedno zaklenjena, okrog polnoči le priprta, kar kaže, da je vlomilec že tedaj čakal na dvorišču, ali pa že celo bil na delu. Ljubljanska policija oba vloga večino preiskuje.

1 V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nabaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starém trgu. Samo kvalitetna optika.

1 Društvo brezposelnih profesorskih kandidatov javlja, da se je preselilo iz Krakovske ulice v Gosposko ul. št. 12. Uradne ure so do 22. avgusta vsak dan od pol 11 do 12 v poslopiju realne gimnazije v Vegovi ulici, potem pa v društvenem lokalu.

1 Slab ribji trg. Včerajšnji ribji trg je bil slab. Cene morskim ribam so poskočile. Velike sardelle so bile po 18 do 20, ko so drugače po 16 din kg, sardelice so bile po 16 din kg. Velike skuše po 22 do 24, male skuše po 16 din kg. Drugih morskih rib ni bilo na trgu. Sladkovodne ribe so bile po navadnih cenah. Tudi teh rib je primanjkovalo. Ščuke so bile po 18 do 22 din, belice po 10, somi po 22 in domače postrvi po 40 din.

1 Izpred velikega senata. Veliki senat pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Kralja je včeraj sodil 20 letnega Milana Prusnika iz Most pri Ljubljani, ki je bil obtožen zločina po členu 1 zakona o za-

MARIBOR

Važna zgodovinska odkritja v prihovski okolici

Grobljšča, rimska cesta, zagonetni nasipi in utrdbe, čakajo raziskovalca

Maribor, 2. avgusta.

Lansko leto je krčil finančni preglednik v pokroju g. Franjo Kranjc gozd na grebenu, ki se vleče od tako imenovane prihovske kapelice ob državni cesti Slov. Bistrica—Konjice za potočjem Tajno v kollino Dravinje. Na tem terenu se nahajajo v gozdu gomilasto izoblikovane terenske tvorbe, o katerih so krožile med ljudmi vedno čudne govorice. G. Kranjc je odkopal eno tako gomilo, pa je v veliko svoje presenečenje naletel v globini kakega metra pod površjem na čudne posode, železne in bronaste predmete ter po pripovedovanju sodeč tudi na komade novej. Najbde je vestno shranil, le novice so, se žal, izgubili. O teh najdbah se je lani in letošnjo pomlad v prihovski okolici veliko govorilo med domačini. Ko je letos poleti prišel sem na po-čitnice v Spod. Grušovje finančni nadsvetnik v p. g. Martin Spindler, je opozoril na Kranjčeve najbde mariborski muzej. Zastopnik mariborskega muzeja se je včeraj podal na lice mesta ter nam je sedaj o svojih ugotovitvah izjavil sledeče:

Sp. Grušovje pri Prihovi predstavljata arheološki teren, katerega bodo morale naše znanstvene ustanove podrobno proučiti, ker je tega vreden. Muzej-sko društvo v Mariboru bo vzelo to delo v svoj program tako, ko bo namestitvev in ureditev muzeja v glavnem zaključena. Najbde, katere je g. Kranjc — ki je žel vsestransko in v velikim razumevanjem muzejskemu zastopniku na roko — prepustil mari-

borskemu muzeju, obstojajo iz fragmentov mečev, sulice, konjske opreme, bronastega nakita, keramike, delov bronastih zaponk in železnih lasnic ter kažejo, da imamo v Spod. Grušovju opravka s pozno rimsko dobo in to verjetno že s preseljevanjem narodov. Definitivno sodbo pa bodo o grobišču in ostalih arheoloških spomenikih na terenu med Prihovo in Sv. Jernejem ter Slov. Bistrico zamogla podati šele smotrna arheološka raziskovanja, katera bo, kakor omenjeno, v prihodnjem letu podvel mariborski muzej. Med te probleme spada predvsem rešitev zanimivega vprašanja nasipov, imenovanih »Dvorščec«, in fiksiranje rimske ceste na črti Perovec—Prepuš—Zid pri Slov. Bistrici. Istotako bodo podrobna raziskovanja mogla ugotoviti, v koliko so svojevrstni tereni na črti Dobrova—Grušovje—Podop umetni ali naravni. Vsekakor je ta teren silno zanimiv in doslej še povsem neraziskan, dasi so najbde iz rimske dobe v teh krajih pr pogoste. Saj se je že velikokrat zgodilo, da so kmetje pri oranju naleteli na razno keramiko in druge predmete, ki so se pa, žal, večinoma izgubili. Potrebno bo, da bodo šli merodajni činitelji mariborskemu muzeju pri teh raziskovanjih na roko, predvsem pa bo velikega pomena sodelovanje in razumevanje domačinov, zlasti da ne bodo vršili raznih raziskovanj na svojo roko, temveč bodo počakali, da se ta dela izvedejo pod strokovnim vodstvom mariborskega muzeja.

Škofja Loka

Kino Društveni dom bo predvajal v soboto ob pol 9 zvečer in v nedeljo ob 4 in pol 9 zvečer krasen film »Zrtev spovedne molčečnosti«.

Iz Julijske Krajine

Seno, ki ga nameravamo prodati, je treba prijaviti. Ministertvo za kmetijstvo in gozdoje je odredilo, da morajo vsi, ki imajo seno, slamo in drugo živinsko krmo določeno za prodajo, isto prijaviti v prvih dneh meseca avgusta. Prijave je na Gorisškem nasloviti na prvi aprovizacijski odsek pokrajinske prehranjevalne sekcije (I. Reparto Approvigionamenti dela Sezione provinciale dell'Alimentazione) v Gorizi via Morelli 37. Naznani se kakovost in množina blaga, občina in kraj, kjer je zaloga. Kdor se bo pozneje odločil prodati kako količino krme, mora to tudi deset dni pred oddajo ravno tja sporočiti. Vsa krma je določena za kritje potreb obo-

rožene sile.

Toča. Zadnje soboto 27. julija so po vsej Kra-jini razsajale prav neprijetne, mrzle vihre z močnimi nalivi. Soča je visoko narasla; tudi znani hudournik Ter (Torre) je še v nedeljo z nenavadno visokim v odvojem grozil preko furianske nižine. Ponekod je razbijala tudi toča. Zlasti hudo je okle-stila Lokovec nad Cepovanom. Prizadela je tudi mnoge kraje v Furlaniji, n. pr. Tarčent na najbolj zapadni meji naše Benečije.

Osem metrov globoko je padel. Pri gradbi nove tržiške univerze je 41-letni Jože Košuta iz Sv. Križa nad Tistom bil zaposlen na visokem odru. Po nesreči je pri svojem nevarnem delu izgubil ravnotežje in zletel 8 metrov v globino. Njegovi tovarši so mu takoj priskočili na pomoč in ukrenili vse potrebno, da je bil hudo ranjen pomenečene, ki je bil sicer nezavesten, vendar kljub visokemu padcu še pri življenju, prepeljan v tržiško bolniš-nico. Njegovo stanje je skrajno nevarno.

KULTURNI OBZORNİK

Miroslav Gorše: dr. Valentin Zarnik

narodni buditelj, pisatelj in politik

(Rokopis priredil za tisk dr. Dragotin Lončar.)

Slovenska Matica v Ljubljani izda vsako leto poleg leposlovnih tudi kako znanstveno knjigo. Tako smo letos dobili Goršetovega Zarnika. Pisatelj nam podaja njegovo monografijo, kot sam pravi, v glavnem z namenom osvetliti borbo Slovencev za narodno enakopravnost v prvih treh najbolj razgibanih desetletjih ustavne dobe, v kolikor je vanjo posegel Valentin Zarnik.

V uvodu nam pojasnjuje pisec tiste pomembne okoliščine, ki so v tisti dobi znatno olajševale delo za narodno prebujenje, in nastop Valentina Zarnika ter drugih vidnih mož v javnosti sploh omogočile. Nato prehaja v delo samo in nam na prvem mestu podaja Zarnikov življenjski opis, o katerem pa moremo reči, da je glede na Zarnikovo življenje in delo nekoliko preskopo napisan. Dobro pa je njegovo življenje opisal kot kos življenja Slovenije, kos narodne, kulturne in politične zgodovine slovenskega naroda. Zato ima pisatelj prav, ko ob koncu življenjskega ugotavlja, da je Zarnik skozi trideset let deloval med slovenskim narodom in da se vsepovsod najdejo sledovi njegovega dela, s katerim si je sam postavil trajen spomenik med svojim narodom.

V drugem delu nam pisatelj prikazuje Zarnika kot pisatelja, ki je izšel iz Vajevcev, ter nam podrobneje opisuje njegovo leposlovno delo, njegove povesti, humoristične in satirične spise, njegova dva potopisa in končno njegovo najbolj obširno publicistično pisateljevanje. Označil nam je Zarnika kot pisatelja le bolj po vsebinski strani kakor tudi s številnim citiranjem iz njegovih del, mnogo manj pa sega pisec v karakteristiko Zarnikovega pisateljskega dela, zlasti se odteguje pravi estetski in kvalitetni oceni. Edino le pri leposlovnih delih je globlje posegel v Zarnikovo ustvarjanje in napisal o njegovem delu značilne besede: »Pri Zarniku bralec pogreša poglobitve v notranje, duševno življenje oseb; to življenje bi bil moral prepeljati živeti v samem sebi, moral bi bil najtesneje notranje se spojiti s svojim predmetom, z osebam, ki jih je opisoval. Boli in radosti, upi in obup, stiske in bojazni, skratka, vsi ti notranji pojavi bi se bili morali odražati v njegovi duši, da bi jih bil mogel potem podajati bralcu v vsej svežosti. Zarniku je bil ta notranji svet tuj in oddaljen; zato pa je bil kot pisatelj le hladen in brezčuten opazovalec, ki le mehanično posnema zunanje pojave življenja.« — Prav na kratko ugotavlja še za publicistične Zarnikove razprave, da bi se bil moral zanje mnogo bolj zbrati, kakor pa je to v resnici storil. Bil je prestrašen politik, da bi se bil mogel odtegniti srditemu narodnemu boju v sedemdesetih letih in mirno sedeti potrebni čas za pisalno mizo. Zadnja leta njegovega življenja ga je ovirala tudi bolezen, splošno pa njegova komodnost.

V tretjem delu nam Gorše prikazuje Zarnika kot očeta slovenskih taborov. V tem poglavju nam ga označi kot govornika, politika in organizatorja. Njegovi govori so se odlikovali po preprosti govornici in z izvrstnim humorjem ter zanimivimi primerami iz vsakdanjega življenja.

Najobširnejše poglavje v vsej knjigi je tisto, v katerem nam pisatelj prikazuje Zarnika kot poslanca kranjskega deželnega zbora. To je tudi povsem v skladu s splošnim pomenom, ki ga ima Valentin Zarnik v kulturni zgodovini slovenskega naroda, da je bil namreč v prvi vrsti politik mladostloveške generacije. Bil je politik, ki je bil vse preveč nagnjen h kompromisom, zaradi česar je prišel v ostro nasprotje z načelno politiko, kakor jo je pričakoval tudi od Zarnika duševni voditelj mladostloveške generacije Fran Levstik. Pisatelj nam dobro označuje Zarnika kot politika z besedami: »Bil je predvsem narodni bojevnik, ker je bilo to v njegovi dobi potrebno in ker je imel

za to tudi največ zmožnosti. Ne moremo trditi, da bi ne bil imel prav nobenega zanimanja za gospodarska, tvarna prizadevanja slovenskega naroda in slovenskega ljudstva; toda glavno področje njegovega političnega delovanja je bilo vendarle državno-pravno in jezikovno. Sploh pa je bilo težko ločiti narodno vprašanje od gospodarskega v vsakem primeru. S tem, da se je Zarnik potegoval za pravice slovensčine v šoli in uradu, tudi ni bilo brez koristi za gospodarstvo. Sodobnike je bodla v oči njegova prevelika komodnost. Res je, da se je Zarnik odtegoval stvarnemu delu v težavnih odsekih deželnega zbora. Zaradi tega pa mu še ne moremo očitati, da je zakopal svoje talente kot deželni poslanec.«

V petem poglavju nam prikazuje Gorše Valentina Zarnika v ljubljanskem mestnem zastopu, v šestem pa govori o Zarnikovem delu pri društvih: v čitalnicah, pri Južnem Sokolu, v Dramatičnem društvu ter Zabavno-literarnem klubu. Celotna monografija se zaključuje s poglavjem o Zarnikovi vlogi v mladostloveškem gibanju. To poglavje je predvsem posvečeno razmišljanju, zakaj Valentin Zarnik ni mogel postati voditelj Mladostlovcem. Na to vprašanje odgovarja Gorše v zaključnih stavkih takole: »Ni se znal premagovati, brzdati, vsaka stvar ga je spravila iz ravnotežja in iz njega je vrel kot hudournik. Bil je robot, prekomoden, prenel, preveč naravnost, nestanovit; zato je bil nepriljubljen pri svojih najožjih somišljenikih. Ali si moremo misliti, da bi bil sposoben za voditelja mož, do katerega so čutili njegovi tovariši tako malo simpatije, o katerem so v zasebnih pismih pisali na tak (prej citira Jurčiča, Vošnjaka, Trstenjaka) način? Njegova beseda ne bi bila odločilna, ker ne bi imel prave avtoritete, kakršno moraj meti vsak predsednik, načelnik ali voditelj. Zato pa kljub vsem zaslugam in zmožnostim ni mogel postati to, za kar se je nekoč sam izdal: voditelj Mladostlovcem.«

Goršetova monografija bi nam bila morala bolj strnjeno in celotno podati karakteristiko Zarnikovega značaja in delovanja. Res je, da je o tej stvari pisatelj spregovoril na mnogoterih straneh obširne knjige, toda celotne slike nam ni nikjer podal. Še več: ne samo, da nam pisatelj ni podal točno določenega in opisanega Zarnikovega duševnega obraza, marveč tudi bralcu bo težko, ko bo odložil knjigo, ustvariti si iz celotnega dela psihološko oznako Valentina Zarnika, in to zato, ker so posamezne črte Zarnikovega značaja vse preveč raztresene in razblinjene po posameznih odstavkih te monografije. Vsekakor bi bilo bolje, da bi nam bil pisatelj najprej podal celoten duševni profil tega mladostloveškega politika, nato pa na njem zgradil vse veliko Zarnikovo delovanje in nehanje. Tako pa je nastala monografija, ki vse preveč sloni na sintetičnem popisovanju Zarnikovega dela in je poleg tega tudi vse preveč obložena s številnimi citati, ki so prava gotovo tu in tam zelo preobširni. Namesto te sintetične slike slovenskega kulturnega življenja iz druge polovice prejšnjega stoletja, slike, ki imajo končno skoraj do potankosti opisano pri Prijatelju, Lončarju, Erjavcu ter drugih, namesto te slike bi si vse bolj želeli podrobne analitične osvetlitve Zarnikovega značaja, življenja in delovanja.

Kljub temu pa moramo vendarle biti hvaležni pisatelju in založnici, da smo dobili prvo Zarnikovo monografijo ali vsaj popis slovenskega kulturnega življenja šestdesetih in sedemdesetih let prejšnjega stoletja pri Slovencih s posebnim pogledom na Valentina Zarnika. Pohvalno je treba omeniti tudi Goršetovo metodo, po kateri je literaturo in opombe dodal vsakemu poglavju posebej. F. J.

Mladika št. 8. Na uvodnem mestu se nadaljuje Janeza Jalena povest Trop brez zvoncev pod poglavjem Ciganski križokljuni. Povest je tudi v tem poglavju kot že v vseh prejšnjih, odkar izhaja, izredno zanimiva po svojih dogodkih in opisih iz Jalenu tako priljubljenih bohinskih hribov. V priloženem poglavju se glavni junak Hribarjev Peter vrne iz Radovljice, kjer je bil po krivem v preiskovalnem zaporu, osumljen umora prejšnjega gozdarja. Poglavje nosi naslov O posebnih ptičih križokljunih, ki se pojavijo v bohinskih gozdovih in katerih legendarno poreklo razloži prof. Novak. Z zanimanjem pričakujemo nadaljnje razvoja dogodkov zlasti med Petrom in Grmovo Špelco. — Sonja Sever popisuje v črtici Beli pingvin življenje malega pingvina Belinka od njegovega rojstva pa do dne, ko si je s samico Belko ustvaril svoj novi dom. Sestavek je lepa preprosta idila iz življenja teh vodnih ptičev. — Ivan Čampa je prevedel štiri pesmi iz Rainera Marije Rilkeja pod naslovom Dekliške poslave. — Viktor Smolej nadaljuje pod naslovom Slovaška pota svoje popise slovaškega življenja in podrobno riše veliko noč v Švancbachu. — Narte Velikonja zaključuje prvo dejanje Tabora, ljudske igre v dveh dejanjih. V prvem dejanju nam je pisatelj popisal stari slovenski tabor ob vaški cerkvi in turški napad, ki pa se je zaradi premetenosti naših ljudi ponesrečil in so bili branitelji tabora in tudi tisti, ki so v njem iskali varstva, rešeni. — Sedemdesetletnik Ivan Zorec, pisatelj tetralogije o belih menihih, nadaljuje pod naslovom Gosposki hlapec opisovanje svojega življenja v obliki nadaljnjih spominov Kolarjevega Naneta. V tej številki zelo zanimivo popisuje svoj nastop pri železniškem ravnateljstvu v Trstu. — Pod zaglavjem Pisano polje se urednik v daljšem članku spominja umrlega pisatelja Matija Malešiča in podrobneje ocenjuje zlasti njegovo literarno delo pri Mladiki, dr. Josip Zontar pa razpravlja o tržnih in obrtniških znamenjih po Slovenskem, ki iz srednjega veka ohranjenih. — Med novimi knjigami ocenjuje Viktor Smolej Anžičev prevod Roberta Hichensa Ahalov vrh, dalje slovaški prevod Pavla Sedmaka Kaplana Martina Čedermaca in Silve Trdina drama V provinci, V. F. ocenjuje dr. Aleša Ušeničnika Izbrane spise III. zvezek, J. P. objavlja oceno dr. Jožeta Jeraja knjige Slovenci in Jugoslavia ter Jana Plestenjaka povest Bajtarska kri, Leopold Stanek govori o Gustavu Strniša zbirko Slovenske Marije. Sledijo nasveti za dom in družino, zabave in šale ter uganke in mreže. Številka prinaša tudi kot navadno, lepe posnetke umetniških slik kakor tudi idilnih fotografij.

Vigred, št. 8. Na uvodnem mestu slavi Vigred desetletnico školovanja dr. Gregorija Rožmana.

Dr. p. Roman Tominec objavlja iz knjige Naša ljubezen Tebi, Gospa, kako angeli dvigajo Marijo iz groba — sestavek, posvečen Marijinemu Vnebovzetju. Franca Zupančič nadaljuje pod naslovom Vam, sestre, v dobro jutro, nauke, ki jih daje dekletom na pot v življenje. Pisatelj Jan Plestenjak nadaljuje povest pod naslovom Življenju in soncu nasproti, povest o učiteljici Tinci, kako je končala na škofjeloškem učiteljskem svoje študije in sedaj čaka, da bi dobila službo. V tem času pa se ji pridruži zlagana sladkost svobode v podobi mesarja Stehmeta. Obeta se še zanimiv psihološki razvoj v njenem življenju. — Mara Stepanova priobčuje svoje pesmi Vasovanje in Večer, Ivanka Jerman pesem Mladostno spoznanje, Marija Znidaršič Cakanje, Emanuel Kolman V vrtu, Ana Salmič dve pesmi Kaj mi je mar in Daj mi Gospod, Ana Galetova pa v pesniški obliki pošila poslanico Dekletu na pot v tujino. Ana Galetova objavlja Pravljico o brezniku. J. Jelovšek nadaljuje študentovsko povest Dekle z rdečimi nageljni. Pri anketi o popisovanju rojstnega kraja sodeluje v priložbi številki Angela Zehelj iz Bošne pri Gornjem gradu. O ženski državljanjski vzgoji nadaljuje svoja razpravljanja A. B. — P. Golobič govori o esperantu kot jeziku bodočnosti. Raša Mastnak nadaljuje prevode I. Gerelyja knjige, v kateri pisatelj poučuje dekleta o lepem vedenju in srčni kulturi. Glinček Janez popisuje razvoj in življenje čebel, M. S. pa daje nasvete za prvo pomoč v sili, kako se obvezujejo rane. O naših gobah piše M. Sivec. Sledijo običajna poglavja, v katerih so številni nasveti, dopisi, kuhinjski recepti in drugo. F. J. Dr. Anton Debeljak, Tičistan. Pred dobrim mesecem se je naše mladinsko slovostvo obogatilo z novo mladinsko knjigo, s pesniško zbirko Antona Debeljaka. Zbirka prinaša, kot pravi naslov, »bajke, basni, pripovedke, raznih časov razne spletko.« To je prelepa zbirka pesmi, ki jih je pesnik predvsem zjel iz otroškega, še več pa iz živalekega sveta, ki je otrokom tako blizu. Po zunanji obliki so pesmi kar najbolj raznovrstne, saj vsebujejo sonete, pesmi, razdeljene na kitice, pa tudi brez njih. Vsebinsko so nekatere prav posrečene, zlasti ker vsebujejo mnogo veselja in humorja. Druge pa so važne spet zaradi tega, ker so zelo blizu basnim, ki dajejo otrokom drobce te ali one življenjske modrosti. Kot mladinska knjiga je seveda tudi Tičistan prav bogato ilustrirana, in to s prav posrečenimi in naravnost originalnimi slikami Milka Bambiča. F. J.

Lovce, št. 8. Avgustova številka glasila Zveze lovskih društev Lovcev prinaša na uvodnem mestu zelo zanimivo razpravo Adama Makaroviča Zakaj je trentarski lovec padel v prepad. V razpravi članek zavrača dosedanje nazore, zlasti nazor Karla Deeschmanna, češ da bi bil trentarski lovec padel

Italijanski vojni lazaret v vzhodni Libiji.

Francoski menihi se vračajo v veliki Chartreuse

Po 37letnem izgnanstvu so dobili menihi velike Chartreuse dovoljenje francoske vlade, da se smejo vrniti v svoj slavni samostan. Člani tega reda so tudi v času, ko niso smeli delovati v svoji domovini, ostali zvesti Franciji. Leta 1914 so bili na razpolago svoji domovini in mnogo jih je zanj umrlo in veliko je bilo na bojiščih ranjenih. Mnogi so pa tudi po letu 1918 nastopili bridko kot v izgnanstvo. Zdaj so se vrnili, v veliko veselje pokrajine Dauphineje, kjer je njihova opatija, in v veselje

vse Francije. Spet bodo kuhali svoje svetovno znane likerje in turisti iz vseh držav sveta se bodo spet oglašali pri njih.

Samo po eden od menikov pozna vedno veliko skrivnosti za izdelovanje likerja Chartreuse, ki slovi po vsem svetu. Tisti menih, ki mu je bila zdaj zaupana ta skrivnost, je bil v svetovni vojni hudo ranjen. Samostan, ki obstoja že od leta 1284, je bil v dobi stoletij večkrat porušen in spet pozidan. Dohodki samostana zaradi prodaje njegovih izdelkov, so že od nekdaj storili veliko dobrega, sezidati so že mnogo šol, bolnišnic in pobožnih ustanov in šla je govoric, da daleč naokoli velike Chartreuse ni bilo nikoli nobenega revežal

ŠPORT

Prvenstvo slovenskih atletov

Slovenski lahkoatletci se bodo pomerili danes ob 16 in jutri ob 15 v tekmi posameznikov za prvenstvo Slovenske lahkoatletске zveze. Tekmovanje se vrši vsakikrat na Stadionu in je prireditelj SK Planina.

Na to zanimivo tekmovalje opozarjamo vse prijatelje lepega športa, saj nastopijo naši najboljši lahkoatletci, ki so letos v prav dobri formi. Obenem bo pa to srečanje važna revija naših moči, ki nastopijo konec avgusta v troboju med Zagrebom, Beogradom in Ljubljano, ki bo letos v Beogradu. Prijatelji športa, pridite pogledat!

Kdo so italijanski prvaki v lahki atletiki

Italijanska lahka atletika ima v evropskem lahkoatletskem športu važno vlogo in vsakdo, ki se je hotel spoprijeti s tem nasprotnikom, si je moral prej dobro ogledati rezultate posameznih atletov in atletinj, in dobro pretehtati, koga bo postavil nasproti tej močni lahkoatletski ekipi. Zanjdo nedeljo o imeli italijanski atleti in atletinje svoje državno prvenstvo v Milanu, kjer so dosegli prvi zmagovalci naslednje uspehe:

- Tek na 100 m Monti 10.5.
- Tek na 200 m Gonelli 22.7.
- Tek na 400 m Lanzi 47.6.
- Tek na 800 m Doroscenti 1:53.
- Tek na 1500 m Vitale 3:58.4.
- Tek na 5000 m Beviaqua 14:52.4.
- Tek na 10.000 m Sestini 32:03.8.
- Tek na 3000 m zaprek Lippi 10:15.2.
- Tek na 110 m preko zaprek Caldana 14.8.
- Tek na 400 m preko zaprek Fantoni 54.7.
- Štafeta 4 krat 100 m Baracca (Milano) 41.6.
- Štafeta 4 krat 400 m Baracca (Milano) 3:21.9.
- Hoja na 10.000 m Cressenci 49:20.8.
- Skok v daljavo Maffei 7.14.
- Skok v višino Campagner 190 cm.
- Skok s palico Balerini 380 cm.
- Triskok Bettaglio 14.53.
- Met krogle Profetti 17.74 m.
- Met diska Profetti 46.92 m.
- Met kopja Rosi 60.64 m.
- Met kladiava Superina 48.16.

Pri ženskem prvenstvu so zmagale:

- Tek na 100 m Testoni 12.6.
- Tek na 200 m Cattaneo 25.9.
- Tek na 800 m Bramilla 2:24.
- Tek na 80 m preko zaprek Testoni 11.6.
- Štafeta 4 krat 100 m Venci (Unica) 50.9.
- Skok v višino Valla 150 cm.
- Skok v daljavo Piccinini 5.33 m.
- Met krogle Gabrich 11.94 m.
- Met diska ista 35.41 m.
- Met kopja Ballaben 35.94 m.

Velike konjske dirke in concours hippique na Teznu pri Mariboru

Z velikim trudom je pripravilo Mariborsko konjsko društvo bogat spored konjskih dirk in jahalnih tekem, ki bodo dne 15. in 18. avgusta t. l. v Teznu pri Mariboru. Ta dvoindnevna prireditelja bo za naše občinstvo tem privlačnejša, ker bodo po več desetletij v

v prepad, ker je bil oslepljen od Zlatorogovih rogov, ki so se zablížali v oncu divneje kot kdaj koli poprej. Članek dokazuje nasprotno mnenje, da ni trentarskega lovca pogubilo blekanje Zlatorogovih zlatih rogljev, ampak da ga je zmedel zli pogled Zlatorogov in ga vrgel v prepad. Pod naslovom Jazbec popisuje dr. Fr. Mičič jazbeca in njegovo življenje, inž. Mirko Sušteršič pa nadaljuje svoj pohod na game. Po Čibejevih zapiskih nadaljuje P. P. Profile zelene bratovščine iz Trnovsko idrijskega gozda. Prav tako nadaljuje James Debevec iz Clevelanda sestavek Pehanje za srnami. Uvodno lovsko povest nadaljuje dr. Stanjo Bevk pod naslovom V dolekem lovišču. Sledijo vesti iz loveške oprtnika, društvene vesti, kinološke vesti, književna poročila in oglasi. F. J.

Orač št. 8. V najnovejši številki Orača, lista za bodočnost slovenskega kmeta priobčuje na uvodnem mestu Ludovik Puš članek O kmečki nadaljevalni šoli. Inž. P. Simonič govori o žitnih smeteh in enežni plesni. Kmet F. Vide svetuje, kako dvigniti dohodek na naših kmetijah. Inž. Fr. Janežič končuje članek o boleznih in škodljivcah na fižolu. Sledijo še drugi članki, ki dajejo najrazličnejše nasvete našemu kmetu za mesec avgust, preden spravljamo krompir, da je treba saditi pravočasno spraviti in podobno. Pomemben je tudi članek, ki se epominja štiridesetletnice Združene zveze. Sledijo poročila o delu naše kmetijske zbornice, kratke vesti iz kmečkega življenja in tržni pregled. Inspektor Silvo Kranjec prinaša podobe iz zgodovine slovenskega kmeta, Leopold Stanek, pa je napisal črtico Na romanje. F. J.

Mariboru zopet priče «concours hippique», razen tega pa bomo doživeli poleg cele vrste napetih konjskih dirk tudi Jugoslovenski Derby za l. 1940. Preskakovanja prepon z najboljšimi konji se bodo razun drugih tekmovalcev udeležili člani jahalne šole v Zornuni, kar bo že samo na sebi atrakcija prve vrste. Program za concours hippique na dan 15. avgusta obsegajo sledeče točke: 1. Uvodno skakanje, 2. skakanje na sredo. Druga dne, t. j. 18. avgusta, se bo predvajalo Lovno skakanje in tekma za nagrado mesta Maribor. Vse omenjene točke obsegajo jahanje, oz. skakanje preko različnih prepon. Z ozirom a to da bo Maribor po dolgi dobi let v okviru to prireditelje lahko občudoval naše najboljšje jahalce iz vseh delov države, je razumljivo veliko zanimanje v vseh krogih občudovalcev lepega jahalnega športa.

Prav tako velike atrakcije pa bo nudil velik Derby-Meeting našera konjskega športa. Program prvega dne obsega sledeče dirke: 1. Dirka Karla Pachnerja (heat-vožnja), 2. Dirka mesta Ljutomer, 3. Jugoslovenski kasaški derby (nagrada 20.000 din), 4. Dirka mesta Ljubljane, 5. Spominška dirka Rudolf Warren-Lippita. V nedeljo, dne 18. avgusta je spored konjskih dirk (menjaj z jahalnimi točkami) sledeč: 1. Dirka mesta Maribora (heat-vožnja), 2. Dirka mesta Bigrada, 3. Dirka mesta Zagreba, 4. Baka-handikap, 5. Spominška dirka dr. Alfreda Rosemanitha. V smislu propagacije imajo pravico do startanja za Jugoslovenski konjski derby še sledeči konji: Blücher, Danica, Divljak, Don, Dorica, Farika, Keka, Kréta, Lada, Lampo, Legro, Ládija, Magnat, Mascotte, Macki, Marius, Nida, Oluja, Orania, Prima II., Primo, Primas, Saba, Samum Sonor, Sylent, Silan, Tornado, Travjasta, Veri, Vilma in Zeman.

Rok za prijave konj za concours hippique je m. k. ljuško 8. avgusta t. l. ob 18. uri. Prijave sprejema istočasno s prijavnico Mariborsko konjsko društvo, Maribor, Slomkovo trg 3. Jahalnih tekem se morejo udeležiti edinele konji, registrirani s strani Jugoslovenske jahalne zveze v Beogradu in jahalci, ki so v posesti licence de gentleman za udeležence konjskih tekem je zaključek prijavnice dne 4. avgusta t. l. ob 18. uri. S prijavnico se nakazuje istočasno prijavnina, sicer je prijavnica neveljavna.

Po dosedanjih informacijah se bo udeležilo veliko število konj iz Zagreba, Ljutomerja, Belgrade, Zemna itd., tako da bo prireditelj že po številu sodelujočih konj imponantna. Po dosedanjih predpripravah sodeč bo letošnji derby-meeting, zvezan s concours-hippique, športna prireditelja, ki bo prekašala vse dosedanje dirke. Pričakovati je od blizu in daleč veliko

V Franciji še vedno počiva športno življenje, toda vsa znamenja kažejo, da se bodo razne tekme kmalu zopet pričele. Veliki francoski športni list «L'Auto» je zopet pričel izhajati ter ima svoj štab urednikov v Lyonu. Manjka še več urednikov — nekateri so v vojnem ujetništvu, med drugimi mednarodni nogometaši Lucien Gambin, ki je vč let pisal v nogometno rubriko. Več zveznih predstavnikov kakor predsednik FIFE Rimet je ostal v Parizu ter skuša dobiti stike s sedanjim športnim vodjem Francije Borotrom.

Odbor slovenskih lahkoatletskih sodnikov, Ljubljana. Na prvenstvu posameznikov Slov. lahkoatletске zveze sodelujejo naslednji sodniki: Trtnik, Sancin, Letnar, Soukal, Vindič, Finec, dr. Bradač, Cimperman, Cuderman, Dobovšek, Grunfeld, dr. Kuhelj, Megušar, Pevalek, Premerl, Stepšnik, Stropnik, Kalan, Vidic. — Sodniki morajo biti vsakokrat pol ure pred pričetkom tekmovalja na Stadionu. V soboto se prične tekmovalje ob 16, v nedeljo pa ob 15.

ZFO Lahkoatletske tekme novomeške podzveze

Novomeška Podzveza priredi v nedeljo, 4. avgusta ob 8. jutraj na Stadionu atletske tekme za mlade in člane podrejenih odsekov. Podzveza je nakupila za vse discipline potrebno športno orodje, uredila stadionski prostor, da bodo tekme potekale v najlepšem redu. Ob šestih je v kapiteljski cerkvi služba božja za tekmovalce, ki naj se takoj nato podajo na Stadion. Pozivamo vse odseke novomeške Podzveze, da se tekem v čim večjem številu udeležijo. Poživiti moramo zanimanje za lahko atletiko tudi mi Dolenjci. Ne zaostajajmo za drugimi!

Letošnje plavalne tekme ZFO

bodo na praznik, 15. avgusta v Kamniku, kjer vrši tamošnji odsek vse potrebne priprave, da bo tekmovalce čim bolje izpadlo. Tekmovalce-plavalce pozivamo, da se udeležijo teh tekem v čim večjem številu in da se prijaviyo najkasneje do 10. t. m. Vsa druga navodila dobite v okrožnici, ki ste jo pred kratkim prejeli in pa v »Slovencu«, kjer bomo vse potrebno objavljali glede tekem. Točno preberite navodila za tekme v knjižici »Tekmovalni red in vaje za leti 1940-41.

Težka atletika

bo letos prvič na programu ZFO in se vrši dne 25. avgusta na ljubljanskem Stadionu. Tekmovali bomo v grško-rimski rokoborbi ter v dviganju uteži (poteg, sunek in dvig eno- in obojernočno). Na to tekmovalje opozarjamo vse člane naše fantovske organizacije, ki imajo veselje do te športne panoge, da se pravočasno prijavijo. Rok za prijave je določen na 15. avgust t. l.